KONINKRIJK BELGIE

3e rapportage aan het Parlement over het Derde Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' (2017-2021)

2019

INHOUDSTAFEL

1. Inleiding 3
2. Voornaamste verwezenlijkingen 4
3. Rapportagematrix per doelstelling 8
DOELSTELLING 1: Bevorderen van de implementatie van het internationaal normatief kader 8
DOELSTELLING 2: Integreren van de genderdimensie in de Belgische acties rond conflict, vrede en veiligheid 27
DOELSTELLING 3: Strijden tegen alle vormen van geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes, in het bijzonder seksueel geweld 47
DOELSTELLING 4: Bevorderen van de deelname van vrouwen aan processen rond conflict, vrede en veiligheid 60
DOELSTELLING 5: Ondersteunen van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda 69
DOELSTELLING 6: Opvolgen en monitoren van de uitvoering van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda en het NAP 76
4. BIJLAGEN 78
Bijlage 1: Afkortingen 79
Bijlage 2: Documenten rond de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda 82

1. Inleiding

Oorlogen en gewapende conflicten kunnen een andere impact hebben op vrouwen en mannen. Om deze situatie een halt toe te roepen, nam de VN-Veiligheidsraad op 31 oktober 2000 bij consensus resolutie 1325, getiteld 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid', aan. Deze resolutie beoogt de preventie van en bescherming tegen geweld op vrouwen en meisjes alsook de participatie van vrouwen in de besluitvorming op het gebied van vrede en veiligheid, bijvoorbeeld bij vredesonderhandelingen en gesprekken over de wederopbouw na het conflict.

Om de concrete uitvoering van resolutie 1325 te bewerkstelligen, riep de VNVR in 2004 alle lidstaten op om rond dit thema een eigen Nationaal Actieplan (NAP) uit te werken. Nationale Actieplannen worden immers beschouwd als de efficiëntste manier om de doelstellingen van de resolutie te bereiken.

Het 'Derde Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' (2017-2021)'van België werd op 20 juli 2017 aan de Ministerraad voorgesteld en zet de goede praktijk verder waarmee bij het vorige NAP begonnen is: de rapportage aan het Parlement. Deze is zowel een instrument dat de betrokken departementen de mogelijkheid biedt hun eigen vorderingen te monitoren, als een middel om de bevolking (in eerste instantie vertegenwoordigd door het Parlement en het maatschappelijke middenveld) te informeren over de voorziene en uitgevoerde acties. Deze rapportage aan het Parlement voldoet ook punt 2 van resolutie 5-665/5 van de Commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en voor de Landsverdediging van de Senaat. Dit punt vraagt om het Parlement op de hoogte te houden van de geboekte vooruitgang.

De rapportage volgt de structuur van het derde NAP. Ze is onderverdeeld in dezelfde 6 doelstellingen en herneemt alle 111 actielijnen. Per actielijn wordt er voor de vermelde indicatoren aangegeven welke acties er uitgevoerd zijn en dit per betrokken departement. In het geval van bepaalde gezamenlijke acties is de informatie van verschillende departementen samengevoegd, om onnodige herhalingen zo veel mogelijk te voorkomen.

De indicatoren die in het NAP en deze rapportage opgenomen zijn, houden ook rekening met die indicatoren van de EU en de VN inzake resolutie 1325 die betrekking hebben op acties van de Lidstaten.

Deze rapportage bevat informatie over de periode januari – december 2019.

Een lijst met afkortingen is opgenomen in bijlage 1 en referenties naar beleidsdocumenten rond de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda in bijlage 2.

2. Voornaamste verwezenlijkingen

Zoals de rapportagematrix onder punt 3 aangeeft, heeft België in 2019 een hele reeks acties uitgevoerd om het thema 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid' te ondersteunen. Om een idee te geven van de verwezenlijkte acties worden hieronder enkele voorbeelden per doelstelling aangehaald.

Doelstelling 1. Bevorderen van de implementatie van het internationaal normatief kader

België bleef in 2019 verschillende vrouwenrechteninstrumenten actief opvolgen. In februari 2019 heeft België aan de Raad van Europa zijn staatsverslag overgemaakt over de maatregelen die uitvoering geven aan de bepalingen van het Verdrag van Istanbul. In de week van 7 tot 11 oktober 2019 heeft België een GREVIO-delegatie ontvangen die als doel had bepaalde punten van het staatsverslag en het alternatieve verslag van het maatschappelijk middenveld te verduidelijken. Op 29 oktober, in de marge van de regionale conferentie inzake Beijing+25, organiseerde België een side event met als titel « Het Verdrag van Istanbul in de praktijk, Holistische zorg voor slachtoffers van seksueel geweld ». Ons land heeft hierbij niet alleen een brede ratificatie van het Verdrag van Istanbul aangemoedigd, maar legde meteen ook de focus op een goed voorbeeld voor de tenuitvoerlegging van het Verdrag. Ter gelegenheid van de 40e verjaardag van het CEDAW-Verdrag en de 20e verjaardag van het bijhorende Facultatieve Protocol heeft België een 'Gezamenlijke Verklaring' geïnitieerd tijdens de junisessie van de Mensenrechtenraad en in de marge van de 74e sessie van de VN Algemene Vergadering. België heeft een leidende rol gespeeld in de werkzaamheden die geleid hebben tot de goedkeuring van Verdrag nr. 190 van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de uitbanning van geweld en intimidatie op het werk.
België heeft vragen gesteld en/of aanbevelingen gedaan over vrouwenrechten in het kader van de *Universal Periodic Review* van Afghanistan, Albanië, Angola, Bhutan, Bolivia, Cambodja, Chili, Costa Rica, de Democratische Republiek Congo, de Dominicaanse Republiek, Egypte, El Salvador, Equatoriaal-Guinea, Eritrea, Ethiopië, Fiji, Irak, Italië, Ivoorkust, Jemen, Kazachstan, Nicaragua, Nieuw-Zeeland, Noord-Korea, Noord-Macedonië, Portugal, Qatar, Slowakije, Vanuatu en Vietnam. Tijdens de 63e sessie van de Commissie voor de Status van de Vrouw (co-)organiseerde België side-events inzake de toekomst van vrouwen op de werkvloer en over abortus. Ook tijdens het algemene debat werd aandacht gevraagd voor de seksuele en reproductieve gezondheid en rechten van vrouwen en voor het belang van uitgebreide seksuele voorlichting voor meisjes en jongens vanaf jonge leeftijd. In Benin, Burkina Faso, Guinee, Oeganda, Palestina en Senegal werden ook acties rond dit thema ondersteund.
De Belgische expertise rond gendergelijkheid werd bilateraal gedeeld met onder andere Tajikistan en Thailand en er werden internationale colloquia georganiseerd rond vrouwelijke genitale verminking en gedwongen huwelijken.

Doelstelling 2. Integreren van de genderdimensie in de Belgische acties rond conflict, vrede en veiligheid

De uitvoering van de Wet Gender mainstreaming in België werd verder ondersteund, onder andere via de coördinatie van rapporten en de deelname aan werkgroepen en bilaterale bijeenkomsten. Het genderaspect werd opgenomen in verschillende basisopleidingen en verdergezette opleidingen. Zo werd er een opleiding 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' georganiseerd voor de Directoraten-Generaal Bilaterale Zaken, Multilaterale Zaken en Ontwikkelingssamenwerking envoor de Belgische Permanente Vertegenwoordiging bij de EU. Daarbij werd ruime aandacht besteed aan het belang van gender mainstreaming binnen de verschillende diensten van de FOD Buitenlandse Zaken. Aan de hand van een kort verslag van deze opleiding werden vervolgens ook alle buiten posten herinnerd aan het belang van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda in het Belgisch buitenlands beleid, inclusief gender mainstreaming. Binnen de Belgische Defensie werd gestart met de herziening van de implementatie van de genderthematiek binnen het Stafdepartement Operaties en Training. Blijvende aandacht werd besteed aan de genderdimensie in de werkzaamheden rond de opvang en begeleiding van vluchtelingen en de begunstigden van hervestigingsprogramma's.
België heeft gepleit voor de integratie van de genderdimensie in alle relevante resoluties van de Mensenrechtenraad en de Algemene Vergadering en de Veiligheidsraad van de VN. Zo heeft België zijn niet-permanent lidmaatschap van de Veiligheidsraad bijvoorbeeld aangegrepen om de versterking van taal over seksueel geweld in de meest recente resolutie over de VN-vredesoperatie in Zuid-Soedan en het behoud van zogenaamde *Women Protection Advisers* in de meest recente resolutie over de VN-vredesoperatie in Abyei te bekomen. Bij het ondernemen van dergelijke stappen houdt België rekening met advies uit het middenveld. België heeft er ook op toegezien dat de genderdimensie geïntegreerd werd in de vragen in de technische gids van het *Counter-Terrorism Committee Executive Directorate*, van de VN. Deze bevat de concrete vragen die het comité stelt aan de overheden van bezochte landen, waardoor nu ook telkens door het comité gerapporteerd kan worden indien een VN-lidstaat nog onvoldoende inspanningen levert inzake de integratie van de genderdimensie.
België nam deel aan verschillende vormen van coördinatie rond gender in o.a. Benin, Bolivia, Equator, Mali, Palestina Peru, RDC en Tanzania, waarbij overlegd werd met de regeringen van die landen, andere donoren en internationale organisaties. België was bovendien medevoorzitter van de themagroep Gender van de Europese Unie in Marokko en voorzitter van een werkgroep in Burkina Faso.

Doelstelling 3. Strijden tegen alle vormen van geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes, in het bijzonder seksueel geweld

Eind 2019 is België begonnen met de uitwerking van het nieuwe NAP tegen gendergerelateerd geweld, dat de periode 2020-2024 zal bestrijken.
Tijdens het algemeen debat van de 42^{e} sessie van de Mensenrechtenraad, legde België een verklaring af waarbij ons land de aandacht van de Raad vestigde op conflictgerelateerd seksueel geweld, met name in Irak, Jemen, Libië, Myanmar, Soedan, Syrië en Zuid-Soedan. In de Veiligheidsraad droeg België actief bij aan de onderhandelingen rond resolutie 2467 inzake conflictgerelateerd seksueel geweld, en bepleitte het een beter gebruik van bestaande sanctieregimes die seksueel geweld als criterium voor sanctionering hanteren.

België werkte ook aan de stroomlijning van het thema mensenhandel in de bredere Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda en de link met de mensenrechtenagenda. Daartoe organiseerde het in oktober 2019 een druk bijgewoonde en breed gewaardeerde informele Arria vergadering van de VN-Veiligheidsraad over het thema.
België ondersteunde in verschillende partnerlanden acties rond het thema geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes, zoals een tekenwedstrijd in Peru, een evenement rond gendergerelateerd geweld in het onderwijs in Oeganda en een musical rond gendergerelateerd geweld, zwangerschap op jonge leeftijd en empowerment van vrouwen in Tanzania. In Burkina Faso is een afzonderlijke veiligheidsinterventie gepland die ook seksueel en huiselijk geweld zal aanpakken. België ondersteunde in Burundi de opleiding van 80 gemeenschapsleiders voor het opvolgen van dossiers rond o.a. huiselijk geweld. In Mali herinnerde België er regelmatig aan hoe belangrijk het is het voorontwerp van wet inzake gendergerelateerd geweld aan te nemen.

Doelstelling 4. Bevorderen van de deelname van vrouwen aan processen rond conflict, vrede en veiligheid

De Belgische politie bleef specifieke aandacht hebben voor de representativiteit van vrouwen in interne en externe communicatie.
België maakt deel uit van de vriendengroep rond genderpariteit die ideeën en initiatieven uitwisselt voor het bevorderen van vrouwen in leidinggevende functies in VN Vredesmissies. In het kader van de VN-Veiligheidsraad vestigde België regelmatig de aandacht op het belang van de participatie van vrouwen aan missies. Zo verwelkomde ons land de aanname van de strategie voor gendergelijkheid (januari 2019) en benadrukte het o.a. dat, naast aandacht voor vrouwen tijdens de selectie, er ook aandacht nodig is voor hun duurzame en betekenisvolle carrièreontwikkeling.
In verschillende partnerlanden worden vrouwenorganisaties en -netwerken ondersteund en geconsulteerd. In Oeganda steunde België een specifiek project met als doel om een vreedzaam verkiezingsproces te bevorderen door middel van constructieve samenwerking, in goede banen geleid door een coalitie van Oegandese vrouwen uit de civiele samenleving. Gelet op de verwoestende effecten van (verkiezings)geweld op gezinnen en vrouwen, werd de *Women's Situation Room* in het leven geroepen dat werkte als een soort van vroege waarschuwing zodat er snel kan worden ingegrepen om mogelijke conflicten en geweld te voorkomen. Na de verkiezingen werd het mandaat van de *Women's Situation Room* verlengd, waarbij de nadruk lag op onderzoek en capaciteitsopbouw op het gebied van bemiddeling, vredesopbouw en conflictpreventie.

Doelstelling 5. Ondersteunen van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda

België woonde de vergaderingen van de '*EU Informal Task Force on UNSCR 1325*' bij en nam eveneens actief deel aan de uitwerking van het *EU Action Plan on Women, Peace and Security*. Ons land was ook vertegenwoordigd op de *Academic Roundtable on Women, Peace and Security* van de European External Action Service. In het kader van de NATO vond het *NATO Committee on Gender Perspectives* plaats onder Belgisch voorzitterschap. België had ook een informeel overleg met Claire Hutchinson, *NATO Secretary*

General's Special Representative for Women, Peace and Security, over de ontwikkelingen rond vrouwen, vrede en veiligheid binnen de NAVO.
Als niet-permanent lid van de VN-Veiligheidsraad staat België bekend als actieve en toonaangevende verdediger van de agenda voor Vrouwen, Vrede en Veiligheid. Ons land trad tijdens de onderhandelingen van de twee meest recente opvolgresoluties van resolutie 1325 zeer actief en constructief op in het nastreven van met name de versterking van mechanismen voor de berechting van conflictgerelateerd seksueel geweld en het nastreven van een grotere focus op de implementatie van bestaande resoluties. Het was er België in beide gevallen om te doen zoveel mogelijk aan negatieve druk te weerstaan van behoudsgezinde leden van de Veiligheidsraad die de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda wensen te ondergraven door een systematische inperking van mensenrechtentaal in teksten van de Veiligheidsraad.
De diplomatieke posten hebben vele evenementen/debatten/ontmoetingen/conferenties georganiseerd of eraan deelgenomen, inzake gender in het algemeen, of meer specifiek de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda. Zo organiseerde de Belgische ambassade in Mali een succesvol evenement in Bamako, in samenwerking met UN Women en het *Institut malien de recherche et d'action pour la paix* ter bevordering van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda in het land. Het concrete resultaat daarvan was een lijst met concrete aanbevelingen over hoe de agenda in Mali verbeterd kan worden. België verleende steun aan het *UN Women - Afghanistan Country Office* ter bevordering van hun activiteiten inzake de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda in het land.

Doelstelling 6. Opvolgen en monitoren van de uitvoering van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda en het NAP

België organiseerde een mid-term review evenement in samenwerking met 'Platform 1325'. Dit evenement had als doel om de uitvoering van het derde Belgisch Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' te evalueren en naar de toekomst toe verder te versterken. Aan dit evenement namen een 80-tal personen deel vanuit het maatschappelijk middenveld, Parlement, adviesorganen en relevante overheidsdiensten. De aanbevelingen die hieruit naar voren kwamen, werden vervolgens besproken tijdens de Belgische Taskforce 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid'.
Er werd ook gewerkt aan het jaarlijks rapport over de uitvoering van het derde NAP inzake Vrouwen, Vrede en Veiligheid.

3. Rapportagematrix per doelstelling

DOELSTELLING 1: Bevorderen van de implementatie van het internationaal normatief kader

1.	**Verzekeren dat verdragen die de verbetering van de situatie van vrouwen en hun 'empowerment' beogen in aanmerking worden genomen.**	
1.a.	In België de internationale verdragen die de rechten van vrouwen verzekeren toepassen.	
	Periodieke rapportering onder CEDAW.	
	Op 18 november 2019 heeft het Bureau van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de Verenigde Naties aan België een **lijst met punten en vragen** overgemaakt die opgesteld is door het CEDAW-comité. De geschreven antwoorden van België zullen het 8ste periodiek CEDAW-rapport van België vormen. Het IGVM verzekert de redactionele coördinatie van dit rapport in samenwerking met de verschillende betrokken departementen. Het rapport moet ten laatste op 18 november 2020 aan het CEDAW-comité overgemaakt worden.	Buitenlandse Zaken Ontwikkelingssamenwerking Defensie Binnenlandse Zaken Justitie Gelijke Kansen
	Opvolgen relevante vragenlijsten en rapportagevragen.	
	In mei en oktober heeft België een **periodiek rapport** overgemaakt aan de VN Comités m.b.t. respectievelijk rassendiscriminatie en economische, sociale en culturele rechten over de toepassing van deze Verdragen in ons land. In beide rapporten is aandacht voor de uitvoering van deze Verdragen m.b.t. vrouwen in België. In aanloop naar de 25e verjaardag van de vierde wereldconferentie over vrouwen in 2020 (Beijing+25), heeft België in juni een **rapport** overgemaakt aan UN Women inzake de uitvoering van de Beijing Verklaring en Platform voor Actie in België, in antwoord op een vragenlijst van UN Women. België heeft in dit kader ook actief deelgenomen aan de conferentie van Europese economische commissie van de VN op 29 en 30 oktober. Het **maatschappelijk middenveld** werd geconsulteerd bij het opstellen van elk van deze rapporten.	Buitenlandse Zaken Ontwikkelingssamenwerking Defensie Binnenlandse Zaken Justitie Gelijke Kansen
	Opvolging Verdrag van Istanbul.	
	Als instantie die verantwoordelijk is voor de coördinatie, de uitvoering, de opvolging en de evaluatie van het beleid en de ondernomen maatregelen in België in het kader van het Verdrag van Istanbul, heeft het IGVM op 19 september 2018 officieel een vraag van de Raad van Europa om ten laatste op 19 februari 2019 een Belgisch **rapport** voor te stellen over de bepalingen van dit Verdrag van Istanbul. Het IGVM heeft de GREVIO-vragenlijst die als basis voor deze controle dient, naar de verschillende betrokken instanties gestuurd en heeft zich ertoe verbonden alle Belgische antwoorden in de vorm van een staatsverslag te coördineren. Het staatsverslag is op 18 februari 2019, na validatie via Coormulti, officieel aan de Raad van Europa toegezonden. België heeft een **GREVIO-delegatie** ontvangen in de week van 7-11 oktober 2019. Het bezoek maakte deel uit van het toezicht op de uitvoering van het Verdrag van Istanbul. Het had tot doel bepaalde punten van het Belgische beleid te verduidelijken op basis van het door België ingediende staatsverslag en het alternatieve verslag van het maatschappelijk middenveld dat in februari 2019 bij GREVIO werd ingediend. De Raad van Europa heeft de hulp van de IGVM ingeroepen bij het opstellen van het programma voor het bezoek en de organisatie van de vergaderingen. Het bezoek begon op 7 oktober met een	Buitenlandse Zaken Ontwikkelingssamenwerking Defensie Binnenlandse Zaken Justitie Gelijke Kansen

	kennismakingsgesprek tussen GREVIO en het IGVM, gevolgd door een interinstitutionele bijeenkomst die werd geopend door de federale minister voor Gelijke Kansen, in aanwezigheid van de verschillende betrokken federale, gemeenschaps- en gewestelijke departementen. 8, 9, 10 en 11 oktober waren gewijd aan thematische bijeenkomsten over onder andere asiel en migratie, justitie, politie, gezondheid en onderwijs. Het **officiële verslag** over de uitvoering van het Verdrag van Istanbul door België zou in september 2020 moeten worden gepubliceerd en aan de Parlementen moeten worden voorgelegd. België heeft drie jaar de tijd om de prioritaire aanbevelingen uit dit verslag uit te voeren.	
1.b	Actief blijven optreden binnen het kader van de VN (Algemene Vergadering, de CSW, de Mensenrechtenraad, ….) om vrouwenrechten op de voorgrond te plaatsen, vooral in landen in een situatie van (post-)conflict.	
	Acties VN (CSW, Mensenrechtenraad, …).	
	Het prioritair thema van de **CSW** was toegespitst op sociale bescherming, de toegang tot openbare diensten en duurzame infrastructuur ter bevordering van gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen en meisjes. Het revisiethema betrof de empowerment van vrouwen en het verband van empowerment met duurzame ontwikkeling. België benadrukte tijdens de openingssessie het belang van de integratie van de genderdimensie in alle beleidsterreinen en budgettaire processen, de eerbiediging van SRGR en de erkenning van geweld tegen vrouwen als een ernstige schending van de mensenrechten. België was mede-organisator van een *side event* over de toekomst van werkende vrouwen (*The future of women at work: A road map for gender equality and decent work)* en over abortus. België was ook aanwezig op de ministeriële rondetafel over goede praktijken en goed beleid voor het uittekenen en opzetten van sociale bescherming, openbare diensten en duurzame infrastructuur, vooral die welke leiden tot een betere vertegenwoordiging van vrouwen in verschillende sectoren en op alle niveaus. Verder nam België deel aan het evenement rond leidersschap van vrouwen (*Future of women's leadership*). België heeft op systematische wijze vrouwenrechten op de voorgrond geplaatst tijdens de verschillende sessies van de **MRR**, onder meer tijdens de interactieve dialogen over discriminatie van en geweld tegen vrouwen en in de dialogen over de mensenrechtensituatie in verschillende landen: Eritrea, Libië, Mali, Myanmar, de DRC, Zuid-Soedan, Sri Lanka, Syrië, Oekraïne en Venezuela. Verder zegde België zijn steun toe aan de uitbreiding van het mandaat van de speciale rapporteur inzake geweld tegen vrouwen. België is co-sponsor van de **resoluties van de MRR**, waarin vrouwen, vrouwenrechten, de participatie van vrouwen en gendergerelateerd geweld geïntegreerd werden, soms met directe link naar VNVR resolutie 1325, in het bijzonder met betrekking tot kinderen met een handicap en mensenrechtenactivisten, vrijheid van meningsuiting, kinderen en gewapende conflicten, de uitbanning van alle vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes, de gevolgen van gedwongen kindhuwelijken en de mensenrechtensituatie in verschillende landen (DRC, Eritrea, Kameroen, Myanmar, Saoedi-Arabië, Syrië). België is co-sponsor van verschillende **gezamenlijke verklaringen** waarin vrouwen, vrouwenrechten, de participatie van vrouwen en gendergerelateerd geweld geïntegreerd werden, soms met directe link naar VNVR resolutie 1325, in het bijzonder met betrekking tot de versterking van de rol van vrouwen in vrede en multilateralisme, vrouwenrechten en klimaatverandering en geweld tegen vrouwen naar aanleiding van de Internationale Vrouwendag. België heeft zich ook aangesloten bij een gezamenlijke verklaring over het belang van het aanpakken van de gebrekkige verantwoordingsplicht bij de schending van de rechten van vrouwen en meisjes. Ten slotte heeft België het initiatief genomen voor een gezamenlijke verklaring ter gelegenheid van de 40e verjaardag van CEDAW.	Buitenlandse Zaken

	België heeft vragen gesteld en/of aanbevelingen gedaan over vrouwenrechten in het kader van de **UPR** van Afghanistan, Albanië, Angola, Bolivia, Bhutan, Cambodja, Chili, Costa Rica, de DRC, de Dominicaanse Republiek, Egypte, El Salvador, Equatoriaal-Guinea, Eritrea, Ethiopië, Fiji, Irak, Italië, Ivoorkust, Jemen, Kazachstan, Noord-Macedonië, Nicaragua, Nieuw-Zeeland, Noord-Korea, Portugal, Qatar, Slowakije, Vanuatu en Vietnam. In de **Derde Commissie** van de AVVN steunde BE het EU-streven naar de integratie van een genderperspectief verder te bevorderen, actief gesteund en ijverde voor een zo progressief mogelijk standpunt over gevoelige kwesties zoals SRGR en uitgebreide seksuele voorlichting. België nam ook het initiatief tot een gezamenlijke verklaring ter gelegenheid van de 40e verjaardag van CEDAW en was co-sponsor van AVVN-resoluties over de verbetering van de situatie van vrouwen en meisjes in plattelandsgebieden, de dag van gelijke beloning en andere resoluties met betrekking tot vrouwen, vrouwenrechten, de participatie van vrouwen en gendergerelateerd geweld, soms met directe link naar VNVR-resolutie 1325. Als niet-permanent lid van de **VNVR** staat België bekend als actieve en toonaangevende verdediger van de agenda voor VVV. De focus ligt op gender mainstreaming en de uitvoering van resolutie 1325 en de opvolgresoluties. België besteedt stelselmatig aandacht aan de VVV-agenda in relevante landendossiers: niet alleen door middel van mondelinge interventies tijdens de reguliere debatten en het regulier overleg in de VNVR, maar ook door consequent vast te houden aan overeengekomen taal (*agreed language*) in bestaande resoluties en andere tekstproducten van de VNVR of te pleiten voor een versterking hiervan. België kan worden gezien als een van de meest actieve pleitbezorgers van de WPS-agenda in de huidige samenstelling van de VNVR. Ons land treedt ook proactief op door andere leden om steun te vragen en coalities te vormen om de WPS-agenda te versterken.	
	Het prioritair thema van de **63e sessie** van de CSW ging over de bijdrage van de systemen van sociale bescherming, de toegang tot publieke diensten en de duurzame infrastructuren aan gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen en meisjes'. Het review thema was de empowerment van vrouwen en de link met duurzame ontwikkeling. Het IGVM heeft de Belgische positie voor deze sessie gecoördineerd en verschillende interventies van de delegatie voorbereid, met name over het thema vrouwen aan de macht. Het IGVM was ook aanwezig in New York tijdens de sessie. De Economische Commissie voor Europa van de VN en het regionaal bureau van UN Women voor Europa en Centraal-Azië organiseerden op 29 en 30 oktober 2019 een regionale doorlichtingsbijeenkomst over de bereikte vooruitgang en de ondervonden moeilijkheden bij de uitvoering van de **Verklaring en het Actieprogramma van Beijing** en van de 2030 Agenda en de bijhorende Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen. Het Instituut maakte deel uit van het expertenpanel voor het debat 'Beëindigen van het geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes: lessen en oplossingen uit de regio' en voor twee side events: 'Efficiënte methodes en instrumenten voor gender mainstreaming: de manier om vorderingen inzake gendergelijkheid te versnellen' en 'De Conventie van Istanbul in praktijk: holistische zorgen voor slachtoffers van seksueel geweld'. België, en in het bijzonder het IGVM, heeft een leidende rol gespeeld in de werkzaamheden rond **geweld en pesterijen in de arbeidswereld**. Deze werkzaamheden hebben op 21 juni 2019 tijdens de 108e Internationale Arbeidsconferentie geleid tot de goedkeuring van Verdrag nr. 190 van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de uitbanning van geweld en intimidatie op het werk. België pleit ook op internationaal niveau voor de ratificatie van dit Verdrag.	Gelijke Kansen

1.c	Alle landen systematisch oproepen om de verdragen die de rechten van vrouwen verzekeren te onderschrijven en respecteren en hun voorbehouden in te trekken.	
	Ondernomen interventies.	
	België doet dit regelmatig, zowel op het niveau van **bilaterale contacten als in relevante internationale fora**. Zo is ons land drie keer tussengekomen tijdens openbare sessies van de Afrikaanse Unie, waarbij België onder andere heeft opgeroepen tot het herbekijken en intrekken van voorbehouden bij het CEDAW-verdrag. Voor België is de ratificatie van het **Verdrag van Istanbul** door zoveel mogelijk landen een prioriteit. In onze bilaterale contacten met de lidstaten van de Raad van Europa wordt regelmatig opgeroepen tot de ratificatie van het Verdrag van Istanbul . Bovendien heeft België bij de UPR van Portugal, Slowakije en Noord-Macedonië vragen en aanbevelingen geformuleerd met betrekking tot respectievelijk de uitvoering van het Verdrag van Istanbul, de ratificatie en de opschorting van de voorbehouden ten aanzien van het Verdrag. Bij de UPR van Chili, Equatoriaal-Guinea en Jemen heeft België ook vragen geformuleerd over respectievelijk het voornemen van het land om het **facultatieve protocol bij het CEDAW** te ratificeren, de uitvoering van het verdrag en de opschorting van de voorbehouden bij artikel 29 van het CEDAW-Verdrag.	Buitenlandse Zaken
	In Mozambique kwam in maart 2018 in Maputo een nationaal actieplan Vrouwen, Vrede en Veiligheid (2018-2022) uit de startblokken, dat van november 2018 tot mei 2019 in 7 provincies werd uitgerold. Er werd een consultant aangeworven (2019) om de rapportage over de uitvoering van Resolutie 1325 van de VNVR te ondersteunen in het kader van een inclusief raadplegingsproces met de betrokken stakeholders. De bedoeling van het rapport is om een overzicht te geven van de vooruitgang die het land heeft geboekt bij de uitvoering van Resolutie 1325 (2004) en het actieprogramma van Peking, op basis van de richtsnoeren die de Verenigde Naties heeft aangenomen. De ontwikkelingen met betrekking tot deze situatie worden opgevolgd door de genderwerkgroep - onder leiding van de EU - waar ook België aan deelneemt. **Palestina** heeft het CEDAW-verdrag zonder voorbehoud ondertekend, wat blijk geeft van zijn engagement ten aanzien van gelijkheid voor vrouwen. Het eerste rapport werd in 2017 in Genève voorgesteld, gevolgd door het rapport van de Palestijnse civiele samenleving. Toch werd de wet op de bescherming van het gezin nog steeds niet goedgekeurd, ondanks alle druk die werd uitgeoefend door de Palestijnse civiele samenleving, de EU en de technische genderwerkgroep. Een punt dat systematisch wordt aangehaald tijdens officiële vergaderingen tussen de Europese donoren en de Palestijnse Autoriteit. Tot nu toe werden er al verschillende stappen ondernomen, maar er moeten voor de handhaving van de wet middelen worden vrijgemaakt. Gezien de erg moeilijke financiële situatie waarin de Palestijnse Autoriteit verkeert, stelt de regering nu andere prioriteiten.	Ontwikkelingssamenwerking
	Oproep inzake beleid en afgesloten verdragen.	
	Zowel tijdens de junisessie van de MRR als in de marge van de 74e sessie van de VNAV heeft België een **'Gezamenlijke Verklaring'** geïnitieerd ter gelegenheid van de 40e verjaardag van het CEDAW-Verdrag en de 20ste verjaardag van het bijhorende Facultatieve Protocol. Deze Verklaring werd door een brede groep aan landen uit alle continenten gesteund (respectievelijk 93 en 75 landen). Aan de hand van deze Verklaring werden alle landen opgeroepen om tot een universele ratificatie van het Verdrag te komen, hun eventuele voorbehouden ten aanzien van bepaalde artikels van het Verdrag in te trekken, in te zetten op een	Buitenlandse Zaken

	effectieve uitvoering van het Verdrag en het Facultatieve Protocol te ratificeren. Op 29 oktober, in de marge van de regionale conferentie inzake Beijing+25, heeft België een **side event** georganiseerd met als titel « *Het Verdrag van Istanbul in de praktijk, holistische zorg voor slachtoffers van seksueel geweld* ». Ons land heeft hierbij niet alleen een brede ratificatie van het Verdrag van Istanbul aangemoedigd, maar legde meteen ook de focus op een goede praktijk voor de tenuitvoerlegging van het Verdrag.	
	In Rwanda worden gendergelijkheid en empowerment van vrouwen op centraal en lokaal niveau (districten en sectoren) geïntegreerd, te beginnen met de grondwet, die gelijke rechten voor mannen en vrouwen vastlegt en voorziet in een quotum van 30% voor de vertegenwoordiging van vrouwen in alle besluitvormingsorganen, een percentage dat in heel wat instellingen zelfs wordt overstegen.	Ontwikkelingssamenwerking
2.	**De positie van vrouwen bevorderen, in het bijzonder in de landen die zich in een fragiele situatie bevinden.**	
2.a	Prioriteit en financiële steun geven aan gendergelijkheid en empowerment van vrouwen, in het bijzonder in staten in een fragiele situatie.	
	Genderaspect binnen elk nieuw Samenwerkingsprogramma en in alle projecten en programma's met betrekking tot prioritaire sectoren van landen die zich in een fragiele situatie bevinden.	
	De **Senegalees-Belgische** landenportefeuille 2019-2023 bestrijdt in het algemeen alle vormen van genderongelijkheid op het gebied van rechten en kansen en beoogt in het bijzonder de economische empowerment van vrouwen, die veruit het grootste deel van de beroepsbevolking in de voedselverwerkende sector vertegenwoordigen. **In Peru, Bolivia en Ecuador** ijveren heel wat NGO's voor de opbouw van economische en productieve capaciteiten bij vrouwen en hun organisaties, voor politieke rechten en leadership, maar ook voor seksuele en reproductieve rechten. De Peruviaanse regering heeft de integratie van de genderproblematiek in het onderwijs stopgezet. In Ecuador werkte VVOB samen met het ministerie van Onderwijs aan instrumenten voor de integratie van meisjes. De acties ter bevordering van gendergelijkheid werden systematisch toegepast en worden beschreven op de website van Belgica Contigo. Die website werd ontwikkeld als onderdeel van de communicatiestrategie over de terugtrekking uit de bilaterale ontwikkelingssamenwerking in de Andeslanden: http://belgicacontigo.com/recursos/diptico-igualdad-de-genero-y-derechos-humanos/). **In Guinee** wordt het nieuwe samenwerkingsprogramma 2019-2023 momenteel opgestart, met het ondernemerschap van vrouwen als een van de pijlers van dit programma. Eén interventie zal specifiek draaien rond de empowerment en de seksuele en reproductieve rechten van vrouwen ("She decides"). De activiteiten die verder ontwikkeld moeten worden, zullen voornamelijk betrekking hebben op de financiering van de gezondheidszorg, reproductieve gezondheid en gendergerelateerd geweld. **In Oeganda** zijn de genderdimensie en de empowerment van vrouwen transversale thema's in de twee voornaamste sectoren (onderwijs en gezondheid) van de Belgische ontwikkelingssamenwerking met Oeganda. Er wordt bijzondere aandacht besteed aan de genderdimensie door middel van capaciteitsopbouw van het technisch personeel op het gebied van analyse, planning en genderspecifieke maatregelen en budgettering.	Ontwikkelingssamenwerking

In Tanzania werd de voorbereiding van een nieuw samenwerkingsprogramma on hold gezet. In de lopende programma's en projecten (bilaterale samenwerking en niet-gouvernementele samenwerking) is gender steevast een transversaal thema. Die projecten bestrijken verschillende sectoren: natuurlijke hulpbronnen, duurzame landbouw, water en sanitaire voorzieningen, gezondheid, plattelandsontwikkeling en onderwijs.

In Burkina Faso ligt de klemtoon in het bilaterale samenwerkingsprogramma voor de periode 2019-2023 op vrouwen in Interventie 1 (bevordering van de ondernemerszin en het scheppen van banen, vooral voor vrouwen en jongeren), met een budget van 23 miljoen euro, en in Interventie 3 (versterking van de reproductieve en seksuele rechten van vrouwen) als onderdeel van het initiatief "She decides", met een budget van 4 miljoen euro, op een totale portefeuille van 45 miljoen euro. De landenportefeuille tussen België en Burkina Faso werd in december 2018 ondertekend. Het programma is in juni 2019 officieel van start gegaan en de eerste activiteiten krijgen momenteel concreet vorm.

In Burundi blijft gender een specifiek en/of transversaal aandachtspunt in al onze ISP's en op het niveau van de indirecte bilaterale samenwerking met de Belgische ANGS.

In Mali zoomt het samenwerkingsprogramma voor de periode 2016-2019, dat op 20 juni 2016 werd ondertekend, specifiek in op het genderaspect en de empowerment van vrouwen (economische groei/plattelandsontwikkeling/voedselzekerheid; democratisch lokaal bestuur; capaciteitsopbouw bij de institutionele actoren van de civiele samenleving) - 31 miljoen euro.

In Rwanda wordt in elk onderdeel van het nieuwe ISP 2019-2024 een genderanalyse uitgevoerd. Een deel van het budget voor de verschillende projecten van het samenwerkingsprogramma gaat naar de integratie van een genderspecifiek gezichtspunt. In de energiesector, bijvoorbeeld, wordt een budget van 40.000 euro uitgetrokken voor de integratie van de genderdimensie (<1%). Gender blijft een transversaal thema in het nieuwe samenwerkingsprogramma (2019-2024). Het nieuwe gezondheidsprogramma richt zich vooral op gezinsplanning en seksuele en reproductieve gezondheid.

In Marokko is gender een transversaal thema in alle interventies van het lopende samenwerkingsprogramma (2016-2020). Dit omvat ook een sectorgericht programma dat specifiek ijvert voor de bevordering en bescherming van de rechten van vrouwen en kinderen, met interventies die worden uitgevoerd door UNFPA, UNICEF en binnenkort ook Enabel.

In Benin is gender een transversaal thema in de nieuwe gouvernementele samenwerkingsportefeuille 2019-2023 die door Enabel wordt uitgevoerd. Het genderaspect wordt in aanmerking genomen in de vier (4) pijlers van het programma. De initiatieven van het programma ter bevordering van SRGR maken deel uit van de beweging "She decides", een initiatief dat intensief wordt gesteund door België, met de klemtoon op initiatieven voor gezinsplanning en het behoud van vrouwenrechten vanuit een mensenrechtenbenadering, waarbij zo veel mogelijk actoren en sectoren worden betrokken. Binnen de pijler "Steun aan de republikeinse politie" wordt ook een component ontwikkeld die de betrokkenheid van vrouwen bij de interne veiligheid moet ondersteunen.

In Palestina zijn de eerdere programma's in het kader van het ISP 2011-2015 de slotfase ingegaan, waarbij nog steeds rekening wordt gehouden met het genderaspect, dat gerespecteerd blijft. Tot nu toe werd er nog geen nieuw programma ondertekend. Er wordt opgemerkt dat in onze humanitaire portefeuille, die in Palestina blijft toenemen, het genderaspect ook op een transversale manier in aanmerking wordt genomen. De humanitaire hulp is in de eerste plaats gericht op gezinnen in Gaza met een vrouw aan het hoofd.

	Specifieke programma's die gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes bevorderen en budget in totalen en percentages.	
	In Oeganda is het huidige bilaterale programma niet specifiek gericht op het bevorderen van gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen, maar het draagt hier wel aan bij. Humanitaire/niet-gouvernementele samenwerking: Dokters van de Wereld beheert met de steun van België het gezondheidscentrum Bolomoni III in het vluchtelingenkamp Bidibidi, in het noorden van Oeganda. Die steun maakt deel uit van de humanitaire financieringsenveloppe voor 1 jaar (december 2018 - december 2019), goed voor 1,4 miljoen euro. De volledige naam van het project luidt: "De toegang behouden tot primaire gezondheidszorg, geestelijke gezondheid en psychosociale ondersteuning, seksuele en reproductieve gezondheid, met inbegrip van de behandeling van en zorg voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld in Noord-Oeganda". Het doel van dit project is om vrouwen en meisjes (Oegandese en Zuid-Soedanese vluchtelingen) te empoweren dankzij de verlening van een kwaliteitsvolle seksuele en reproductieve gezondheidszorg. **In Tanzania** financiert België in het kader van de oproep voor het indienen van voorstellen die verband houden met gender en onderwijs van D2.5 momenteel het "Tapala!"-project (352.723 euro). Dit project wordt uitgevoerd door de Belgische NGO TRIAS en haar lokale partnerorganisatie, Pastoral Women's Council. Het doel van dit project is om het aantal gevallen van geweld tegen Maasai-vrouwen en -meisjes terug te schroeven en een gedragswijziging ten aanzien van gendergelijkheid in gang te zetten in acht gemeenschappen. Het project berust op drie pijlers: bewustmaking van de gemeenschap, veiligheid op school en verandering bij de lokale besluitvormers. In **Guinee** wordt het zogenaamde "start-up"-samenwerkingsprogramma voor de periode 2016-2017 uitgevoerd door Enabel en via twee gedelegeerde samenwerkingsprojecten (UNFPA en UNDP). Een van de projecten is het door Enabel uitgevoerde project "Drinkwatervoorziening in de regio's Kindia en Mamou" (budget: 3.000.000 euro) dat ervoor wil zorgen dat vrouwen minder tijd en inspanning moeten besteden om aan water te geraken, dat de hygiëne verbetert en dat vrouwen beter vertegenwoordigd worden in de structuren voor het beheer van drinkwaternetten en -verkooppunten. Ook andere projecten zijn intussen aan de gang die onder meer mikken op capaciteitsopbouw door middel van beurzen, studies en expertise (budget: 2.000.000 euro). Het project "Drinkwatervoorziening in de regio's Kindia en Mamou" van Enabel besteedt een budget van 3.000.000 euro → 4% "gender transformative" en 62% "gender sensitive". **In Burkina Faso** wordt het "start-up"-programma uitgevoerd als onderdeel van de gedelegeerde samenwerking met UNFPA voor het project "Versnelde totstandbrenging van seksuele en reproductieve gezondheidsrechten in Burkina Faso", dat wil bijdragen tot betere SRGR voor jongeren, adolescenten en vrouwen in het kader van hun economische empowerment in de oostelijke en centraal-oostelijke gebieden. Het totale bedrag van de hulp bedraagt 5 miljoen euro. Het programma werd verlengd tot 31/12/2019. Via het nieuwe gouvernementele samenwerkingsprogramma wil Enabel bovendien de samenwerking met UNFPA en het ministerie van Volksgezondheid voortzetten om het interactieve platform "QG Jeunes" kracht bij te zetten en te bestendigen. De bedoeling is om één of meer modellen te ontwikkelen op maat van jongeren die niet kunnen lezen en schrijven. Ook dit jaar staan er verschillende activiteiten op stapel in het kader van de interventie "She decides". Dit thema wordt ook goed opgenomen in alle projecten die de ANGS in Burkina uitrollen. **In Mozambique** loopt een gericht programma ter bevordering van gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes: OXFAM, via het programma "Bijdragen aan betere levensomstandigheden voor landbouwersgezinnen door duurzame productiesystemen te ondersteunen, met de klemtoon op de empowerment van vrouwen en landbouwersorganisaties - 2017-2021"	Ontwikkelingssamenwerking

(budget 2019: 630.928,41 euro - totaalbudget 3.677.033,01 euro). Het is ook belangrijk om de inspanningen van de NGO FOS te vermelden via het programma "Decent Work 2017-2012" (budget 2019: 210.000,00 euro), waar het thema van gendergelijkheid omwille van zijn transversale karakter zich in alle aspecten van het programma laat voelen.

In Burundi zijn er drie programma's die specifiek inzoomen op het genderthema. Het eerste is een programma ter bestrijding van seksueel geweld (genitale verminking, kindhuwelijken, gezinsplanning, ...) in Koulikoro, in gedelegeerde samenwerking met UNFPA en UNICEF. Bedrag: 2 miljoen euro. Dit programma liep af op 31/08/2019. Het tweede is een steunprogramma voor de uitvoering van Resolutie 1325 (onderdeel economisch herstel voor vrouwen die getroffen zijn door het conflict in de zones Gao, Timboektoe en Menaka), in gedelegeerde samenwerking met UN Women. Het programma loopt sinds juli 2017 over een periode van twee jaar, ondanks de onverwachte moeilijkheden als gevolg van de veiligheidssituatie. Bedrag:1,5 miljoen euro. Het derde en laatste is een programma voor het "Betrekken van vrouwen en jongeren bij de planning en het lokale bestuur via ICT" dat sinds december 2018 in de regio Kayes wordt uitgevoerd door de vereniging "Grdr Migration-Citoyenneté-Développement" en de NGO Tuwindi over een periode van 24 maanden. Bedrag: 385.000 euro, waarvan 350.000 betaald door België.

In Marokko omvat het samenwerkingsprogramma 2016-2020 op het niveau van de bilaterale samenwerking een sectorgericht programma voor de bevordering en bescherming van de rechten van vrouwen en kinderen. Dit programma wordt opgesplitst in drie interventies, uitgevoerd door UNFPA, UNICEF en binnenkort ook Enabel. Het budget voor dit sectorgerichte programma bedraagt 4,5 miljoen euro (op een totaal van 16,85 miljoen euro). In het kader van de indirecte samenwerking zijn er momenteel 3 programma's aan de gang die gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen en meisjes bevorderen: het project "Min Ajliki 2.0" van APEFE (4,75 miljoen euro), het project "Tamalouk" van RCN Justice & Démocratie (778.688 euro), en het project "Cliniques juridiques pour tous" van ASF (812.880 euro). De middelen voor niet-gouvernementele samenwerking die worden besteed aan het genderthema worden daarmee geraamd op 6,3 miljoen euro (op een totaal van 21 miljoen euro), goed voor 30% van het totale budget van de niet-gouvernementele programmering voor 2017-2021 in Marokko.

In Benin is de bevordering van gendergelijkheid ingebouwd in de vier pijlers van het nieuwe programma 2019-2023. In de pijler "Landbouwsector" wordt hier in het bijzonder aandacht aan besteed, met een mechanisme voor positieve actie dat ondernemerschap bij vrouwen moet stimuleren, en ook in de pijler "Gezondheid", waar extra aandacht uitgaat naar de gezondheid van vrouwen.

In Palestina werden in 2018 in het kader van de gelanceerde oproepen ("WeHubit" en "Gender en Onderwijs") twee projecten goedgekeurd die ijveren voor gendergelijkheid, met speciale aandacht voor preventie en bescherming tegen geweld. De projecten worden uitgevoerd door UNFPA *"Empowered and protected young women and men through gender equality interventions in East Jerusalem"* (550.000 euro) en OXFAM *"Empowering and connecting young Palestinian men and women to advance Gender Justice through digital space"* (350.000 euro).

2.b.	Benaderen van alle politieke pleidooien, internationale verklaringen en interventies op het terrein vanuit een strategisch en coherent kader dat de positie van vrouwen en hun empowerment versterkt.	
	Kader uitgewerkt en toegepast.	
	In Senegal werd in het kader van de themagroep Gender in 2018 een werkplan opgesteld, dat loopt tot 2020. Dit werkplan is sinds 2018 niet meer gewijzigd. **In Peru** werkt de NGO FOS samen met lokale en nationale organisaties van huishoudelijk personeel om de uitvoering van IAO-conventie 189 te bewerkstelligen. Op nationaal niveau hebben ze ervoor gezorgd dat er een wet werd goedgekeurd voor de bescherming van werksters. **In Bolivia** steunen de NGO FOS en de NGO Wereldsolidariteit plaatselijke organisaties en vakbonden die zich inzetten voor de ratificatie van IAO-conventie 190 (tegen geweld op het werk). **In Rwanda** is het beginsel van gendergelijkheid ook opgenomen in de formulering van de Nationale Transformatiestrategie 2018-2024 (NST1), de opvolger van SDERP2 (Armoedebestrijdingsstrategie), in Visie 2050 en in het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties 2018-2023 (UNDAP2). België steunt NST1 in Rwanda over de hele lijn en zeker het genderthema. **In Palestina** worden de inspanningen van de technische genderwerkgroep, met Italië als voortrekker, voortgezet voor de integratie van gender in alle programma's. Italië en de Europese Unie pleiten momenteel voor de deelname van de "gender units" binnen de Palestijnse ministeries aan de structuren voor de coördinatie van de hulp, meer bepaald aan de vergaderingen van de sectorgroepen. De bedoeling is om hen meer te betrekken bij de genderbeleidsdialoog.	Ontwikkelingssamenwerking
	Pleidooien, verklaringen en interventies die de positie van vrouwen versterken.	
	In Peru neemt de post actief deel aan MESAGEN, de genderwerkgroep van de internationale donorgemeenschap. Activiteiten in 2019: bewustmakingscampagne rond discriminatie en geweld tegen vrouwen tijdens de Pan-Amerikaanse Spelen, follow-up van de verbintenissen die op 25/11/2018 door verschillende sectoren werden ondertekend om geweld tegen vrouwen te voorkomen (EU-initiatief), opvolgingsbeleid in samenwerking met verschillende ministeries (onderwijs, financiën). **In Bolivia en Ecuador** neemt België deel aan soortgelijke werkgroepen (respectievelijk CIAG in Bolivia en MEGECI in Ecuador). **In Oeganda** steunde België het festival "She Decides", dat op 2 maart 2019 in Kampala plaatsvond ter gelegenheid van de tweede verjaardag van de "She Decides"-conferentie in Brussel. Sinds januari 2019 is België voorzitter van de intersectorale donorgroep voor Seksuele Reproductieve Gezondheid en Rechten in Kampala. De groep dient als platform voor het bevorderen van de SRGR-agenda in Oeganda door middel van een versterkte beleidsdialoog, een empirisch onderbouwd pleidooi en het monitoren van de vooruitgang met betrekking tot de verschillende dimensies van SRGR. In 2019 nam België het voorzitterschap van de werkgroep "Democratie en Mensenrechten" van de partners en Oeganda over.	Ontwikkelingssamenwerking

	In Tanzania werd op "Wereldmeisjesdag" op 11 oktober 2019 de post van Belgisch ambassadeur vervangen door een jonge Tanzaniaanse vrouw. Zij nam deel aan een interne personeelsvergadering, richtte zich tot het ambassadepersoneel na een briefing over Ebola en sprak met een van de externe contacten van de ambassade. Hierover werd ook verslag uitgebracht op de sociale media. Deze promotie werd ondersteund door Plan International. **In Rwanda** zijn het vooral niet-gouvernementele programma's die zich actief met deze vraagstukken bezighouden, hoewel UNICEF, WFP en UN Women ook specifieke programma's hebben voor de bevordering van de rechten van vrouwen en hun plaats in de gemeenschap. **Palestina** De technische genderwerkgroep van de Europese Unie, waarvan België lid is, werkt samen met de Palestijnse civiele maatschappij en de agentschappen van de Europese Unie om de positie van vrouwen te bepleiten en te versterken door middel van gezamenlijke acties.	
2.c	Expertise aanbieden en deelnemen aan het uitwisselen van goede praktijken.	
	Geleverde steun.	
	In Oeganda heeft Enabel in april 2019 aan de Universiteit van Gent en de Universiteit van Mbarara de opdracht gegeven om een studie uit te voeren naar het bestaan van gendergerelateerd geweld in de 5 nationale lerarenopleidingen en 7 *Business Technical and Vocational Education and Training*-instellingen in Oeganda. De resultaten zullen officieel worden voorgesteld op 10 december 2019, in het kader van de 16 dagen durende actiecampagne tegen gendergerelateerd geweld. De studie zal ook kort worden toegelicht tijdens de vergadering van de SRGR-IDPWG in oktober, die door België wordt voorgezeten. **In Mali** neemt België actief deel aan de subwerkgroep van donoren die bij de genderdimensie betrokken zijn. Tijdens een van deze vergaderingen deelde België een document waarin de aandacht van de partners werd gevestigd op het belang van enkele beperkte maar concrete prioritaire doelstellingen, die een gemeenschappelijke leidraad zouden zijn voor alle acties. Op 21 juni 2019 organiseerde de Belgische ambassade in Mali een workshop om best practices uit te wisselen voor een versnelde implementatie van de VVV-agenda in Mali, in samenwerking met Institut Malien de Recherche-Action pour la Paix, Interpeace en UN Women. Er werd beslist om de aanbevelingen van deze workshop te delen en ze officieel aan de bevoegde Malinese autoriteiten te overhandigen tijdens een geplande ontmoeting, zodat hieraan gevolg wordt gegeven. **In Palestina** gebeurt de uitwisseling van best practices binnen de technische genderwerkgroep en binnen de taskforce waaraan de VN en de Palestijnse civiele samenleving deelnemen. **In de DRC** droeg België bij aan de werkzaamheden in het kader van het NAP 1325 (tweede generatie) en de workshop voor de goedkeuring ervan. België verzorgt voor rekening van de donoren het secretariaat van de werkgroep "Economische empowerment van de vrouw", die deel uitmaakt van de themagroep Gender. Het ministerie van Vrouw, Gezin en Kind neemt het voorzitterschap van deze werkgroep waar. De vergaderingen vinden maandelijks plaats.	Ontwikkelingssamenwerking
	Het IGVM heeft op **bilateraal en multilateraal niveau** expertise en goede praktijken uitgewisseld over vrouwenrechten en de gelijkheid van vrouwen en mannen.	Gelijke Kansen

	Het IGVM heeft in 2019 **delegaties** uit Tajikistan en Thailand ontvangen. In samenwerking met de Universiteiten van Genève, Brussel en Montreal, GAMS-België en het Internationaal Centrum voor Reproductieve Gezondheid heeft het IEFH op 20 en 21 mei 2019 **het 3e Internationale Colloquium van Deskundigen over VGV** georganiseerd. Dit colloquium bracht meer dan 130 deelnemers uit vele landen samen (Verenigde Staten, Kenia, Zweden, Noorwegen, Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Australië, Burkina Faso, Nigeria, enz.) Ook het Europees Instituut voor gendergelijkheid was aanwezig om zijn werk te delen. Het hoofddoel van het symposium was het delen van ervaringen, praktijken, gegevens en onderzoek op het gebied van gezondheidszorg en preventie van VGV en het verbeteren van de samenwerking tussen deskundigen en onderzoekers. In samenhang met het symposium werden op 22 mei in het Instituut ook satellietvergaderingen gehouden over de klinische aspecten van VGV. Op 4 oktober 2019 organiseerde het IGVM een **colloquium over de opsporing en aanpak van gedwongen huwelijken**, met name op lokaal niveau. Vertegenwoordigers uit Frankrijk en Nederland namen deel aan dit colloquium om hun ervaring en praktijk op dit gebied te delen en de Belgische aanpak te ontdekken.	
2.d	UN Women en haar rol ter bevordering van de gelijkheid van vrouwen en mannen en van de empowerment van vrouwen steunen.	
	Ondernomen interventies.	
	België steunde ***UN Women - Afghanistan Country Office*** met een bijdrage van 2.000.000 EUR (voor de periode 2019-2020), ter bevordering van hun activiteiten inzake 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' in het land. Daarnaast werkt België regelmatig samen met UN Women bij de organisatie van of deelname aan evenementen inzake vrouwenrechten.	Buitenlandse Zaken
	In Oeganda organiseerde de Belgische ambassade op 10 december 2019 samen met Enabel een evenement over gendergerelateerd geweld (en onderwijs) in Oeganda. Het is de bedoeling om dit te integreren in het jaarlijkse zestiendaagse actieprogramma tegen gendergerelateerd geweld van UN Women en het Oegandese ministerie van Gender, Arbeid en Sociale Ontwikkeling. De ambassade neemt deel aan de maandelijkse coördinatie van de groep van partners die ijveren voor gendergelijkheid. UN Women verzorgt het secretariaat voor deze groep. **In Mozambique** werd, om de genderkloof in landbouwproductiviteit, toegang tot technologie, financiering en activatiefactoren te dichten, op 28 augustus 2019 met de technische steun van UN Women en de financiering van de Afrikaanse Ontwikkelingsbank het ministerie voor Vrouw, Kind en Sociale Actie in het leven geroepen als een uniek initiatief om het potentieel van vrouwen te ontsluiten en de tewerkstelling en het inkomen van vrouwen te verhogen. Het initiatief kreeg de naam "Programme national d'autonomisation économique des femmes" (kortweg PROMULHER). **In Marokko** is momenteel een door België gefinancierde Junior Professional Officer toegewezen aan de Vertegenwoordiging van UN Women. Deze Junior Professional Officer bekleedt momenteel de functie van programma-analist en versterkt de activiteiten van UN Women, met name op het gebied van empowerment van vrouwen. **In Palestina** is UN Women verantwoordelijk voor het organiseren van de campagnes en het coördineren van de interventiekalender van alle actoren (thematische coördinatie tussen alle actoren en het verzorgen van de logistiek voor de organisatie van de campagnes).	Ontwikkelingssamenwerking

2.e	Het mandaat van de VN-Werkgroep betreffende discriminerende wetten en praktijken tegen vrouwen blijven ondersteunen.	
	Ondernomen interventies.	
	Tijdens het **interactieve debat binnen de MRR** met de VN-werkgroep betreffende discriminerende wetten en praktijken tegen vrouwen, sprak België zijn uitdrukkelijke steun uit voor het werk en het mandaat van de werkgroep.	Buitenlandse Zaken.
2.f	Steun aan het Actieplan voor de bevordering van gendergelijkheid van de Speciale Vertegenwoordiger voor genderkwesties van de OVSE.	
	Ondernomen interventies.	
	Het secretariaat (met name de "Sectie gendergelijkheid" van het Secretariaat-generaal), de instellingen en de missies op het terrein van de OVSE kregen elk verantwoordelijkheden toebedeeld voor de uitvoering van **het OVSE-actieplan voor de bevordering van gendergelijkheid** van 2004. België pleit ervoor dat de EU in haar **verklaringen in de Permanente Raad van de OVSE** de sterke steun van de lidstaten voor de uitvoering van het Actieplan onderstreept. Met name in de EU-verklaring in de Permanente Raad van 18 juli 2019 hebben de lidstaten opnieuw hun steun uitgesproken voor de "Sectie gendergelijkheid" en hebben ze benadrukt dat het van essentieel belang is dat deze sectie voldoende middelen krijgt toegewezen (met name personeel). Er werd gewezen op het belang van voortdurende vooruitgang bij de uitvoering van het actieplan. Ook de ondersteuning van de lidstaten aan programmatische activiteiten werd onderstreept, evenals de noodzaak om vooruitgang te boeken met initiatieven die gericht zijn op het bereiken van gendergelijkheid binnen de organisatie (zowel in het personeelsbestand, met inbegrip van verantwoordelijke functies, als in de samenstelling van de panels bij OVSE-evenementen). Meer in het algemeen werkt België mee aan de integratie van de genderdimensie in **alle EU-verklaringen** binnen de drie OVSE-dimensies, ook wanneer het hoofdthema van de verklaringen een ander onderwerp betreft. Op de bijeenkomst betreffende de **uitvoering van de menselijke dimensie** 2019 (16-27 september) werd in de EU-verklaring over de veiligheid van journalisten bijzondere nadruk gelegd op het verhoogde risico voor vrouwelijke journalisten, met name in verband met online intimidatie. In de EU-verklaring over mensenhandel, die door België is opgesteld en uitgesproken, werd er eveneens op gewezen dat vrouwen en meisjes nog steeds het merendeel van de slachtoffers van mensenhandel vormen en werd opgeroepen om hiertegen maatregelen te nemen. Op de **Ministeriële Raad van de OVSE** in Milaan in december 2018 kreeg het besluit van de Raad inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen sterke Belgische steun. Het besluit werd goedgekeurd. België staat in contact met de "**Sectie Gendergelijkheid**" van het bureau van het Secretariaat-generaal en volgt haar activiteiten. In het kader van de onderhandelingen in 2019 over de eengemaakte begroting voor 2020 wijzen België en de andere EU-lidstaten met nadruk op het belang van gender mainstreaming in alle activiteiten van de OVSE. Zij spreken hun steun uit voor de voorgestelde ontwikkeling van de "Sectie gendergelijkheid", die zou worden omgedoopt tot "Bureau voor gendergelijkheid". Volgens de EU-lidstaten zou het bureau passende middelen moeten krijgen, met name middels een nieuwe seniorfunctie.	Buitenlandse Zaken

	De **Permanente Vertegenwoordiger van België bij de OVSE** is lid van de informele groep "MenEngage Network". Deze groep wil de publieke opinie bewust maken van hoe mannen wezenlijk kunnen bijdragen aan het beëindigen van gendergerelateerd geweld en allerhande vormen van ongelijkheid kunnen aanklagen.	
2.g	Optreden in het kader van politieke pleidooien en internationale verklaringen.	
	Ondernomen interventies.	
	Als **niet-permanent lid van de VNVR** trad België tijdens de onderhandelingen van de twee meest recente opvolgresoluties van VNVR-resolutie 1325 (S/RES/2467 en S/RES/2493) zeer actief en constructief op in het nastreven van met name de versterking van mechanismen voor de berechting van conflictgerelateerd seksueel geweld en het nastreven van een grotere focus op de implementatie van bestaande VVV-resoluties van de VNVR. Het was er ons land in beide gevallen om te doen zoveel mogelijk aan negatieve druk te weerstaan van behoudsgezinde leden van de VNVR die de VVV-agenda wensen te ondergraven door een systematische inperking van mensenrechtentaal in VNVR-teksten – zowel in specifieke landendossiers als wat thematische kwesties betreft. Zie ook acties CSW en MRR onder vraag 1.b.	Buitenlandse Zaken
3.	**Het respect voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten van vrouwen verzekeren.**	
3.a	Opnemen van respect voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten in de humanitaire hulpprogramma's en de programma's voor de wederopbouw.	
	Opname hiervan in het beleid, het budget en de procedures.	
	Het nieuwe **Senegalees-Belgische** programma toont een gedreven ambitie om bij te dragen aan de ontwikkeling en aan de economische, sociale en ecologische stabiliteit van Senegal en om actief te werken aan gelijke rechten en kansen voor alle lagen van de bevolking, door middel van 4 interventies die berusten op 4 pijlers. De tweede pijler, waartoe de derde interventie behoort, is gericht op reproductieve gezondheid: Pijler 2: Reproductieve gezondheid (8,8 miljoen euro) - Interventie 3: "Gezondheid van vrouwen, pasgeborenen, kinderen en adolescenten". Deze interventie beoogt een betere toegang tot het recht op informatie, vorming en onderwijs in verband met seksuele en reproductieve gezondheid, de preventie en het beheer van gendergerelateerd geweld en de verlening van kwaliteitsvolle diensten op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid. Het doel is om Sine-Saloum te laten profiteren van het demografische dividend als gevolg van een versnelde demografische transitie. Dokters van de Wereld beheert met de steun van België het gezondheidscentrum Bolomoni III in het vluchtelingenkamp Bidibidi, in het noorden van **Oeganda**. Die steun maakt deel uit van de humanitaire financieringsenveloppe voor 1 jaar (december 2018 - december 2019), goed voor 1,4 miljoen euro. De volledige naam van het project luidt: "De toegang behouden tot primaire gezondheidszorg, geestelijke gezondheid en psychosociale ondersteuning, seksuele en reproductieve gezondheid, met inbegrip van de behandeling van en zorg voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld in Noord-Oeganda". Het doel van dit project is om vrouwen en meisjes (Oegandese en Zuid-Soedanese vluchtelingen) te empoweren dankzij de verlening van een kwaliteitsvolle seksuele en reproductieve gezondheidszorg. **In Burkina Faso** wordt deze component door België verzorgd via de financiering van het UNFPA-programma en interventie 2 van het nieuwe bilaterale programma. Dit vraagstuk en het belang ervan zijn het onderwerp van herhaalde pleidooien in de regelmatige contacten met het ministerie voor de Situatie van de vrouw. Nog dit jaar, ter gelegenheid van de 19e verjaardag van	Ontwikkelingssamenwerking

	de nationale dag tegen vrouwenbesnijdenis, organiseerde de Belgische vereniging "Respect for Change" een mediamarathon voor nultolerantie ten aanzien van genitale verminking van vrouwen. De Belgische ambassade nam actief deel aan dit evenement. Op de ambassade vond een ontmoeting plaats met de Belgische vzw "Respect for Change" en de ambassade organiseerde ook een receptie die werd bijgewoond door heel wat actoren die ijveren voor de bevordering van vrouwenrechten. **In Benin** werden in 2019 een reeks acties van het eerdere gezondheidsprogramma PASS-Sourou (ISP 2013-2017) opgestart die focussen op seksuele en reproductieve gezondheid en gender. Het nieuwe gezondheidsprogramma: P@SRIS (ISP 2019-2023) heeft een volwaardige SRGR-component en gender heeft hierin een transversale dimensie. De initiatieven van het programma ter bevordering van SRGR maken deel uit van de beweging "She decides", een initiatief dat intensief wordt gesteund door België, met de klemtoon op initiatieven voor gezinsplanning en het behoud van vrouwenrechten vanuit een mensenrechtenbenadering, waarbij zo veel mogelijk actoren en sectoren worden betrokken. **In Palestina** besteedt de post bijzondere aandacht aan dit thema en brengt het ter sprake bij de humanitaire en ontwikkelingspartners. Via UNFPA werd gerichte tweejarige steun verleend om jongeren op scholen in Oost-Jeruzalem (10-18 jaar) bewust te maken van het probleem: "Empowered and protected young women and men through gender equality interventions in East Jerusalem" (550.000 euro). De post heeft op het hoogste niveau het belang van de integratie van seksuele en reproductieve rechten in de primaire gezondheidsklinieken van UNRWA benadrukt en pleit vaak voor het aanmoedigen van gezinsplanning. Er worden momenteel ook inspanningen geleverd om gezinsgeneeskunde in primaire gezondheidsklinieken te introduceren, om zowel SRH als gendergerelateerd geweld aan te pakken. De post volgt deze inspanningen van het ministerie van Volksgezondheid in samenwerking met de civiele samenleving, UNRWA en de Wereldgezondheidsorganisatie ter plaatse op.	
3.b	Alle landen oproepen het respect voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten van vrouwen te waarborgen en deze rechten verdedigen op het internationaal niveau.	
	Ondernomen interventies en verleende expertise.	
	België doet dit regelmatig, zowel op het niveau van **bilaterale contacten** als in **relevante internationale fora**. Zo heeft België tijdens de CSW63 (maart 2019) tijdens het algemene debat aandacht gevraagd voor de SRGR en voor het belang van uitgebreide seksuele voorlichting voor meisjes en jongens vanaf jonge leeftijd. België heeft ook een side event over dit thema georganiseerd. Bij de **UPR** van Bolivia, Chili, Costa Rica, de DRC, El Salvador, Nicaragua, Noord-Macedonië, Slowakije en Vanuatu heeft België vragen en aanbevelingen geformuleerd over de maatregelen die deze landen hebben genomen om de naleving van de SRGR te waarborgen. België was ook **medeondertekenaar van een brief aan de Secretaris-generaal van de VN**. In de brief wordt andermaal gewezen op het belang van SRGR en op de noodzaak om stappen te ondernemen voor de bescherming en bevordering van de rechten van vrouwen, met inbegrip van SRGR. Ook de **diplomatieke vertegenwoordigingen** werken rond dit onderwerp. Zo organiseerde de ambassade in Berlijn in het kader van de Europese week van de duurzame ontwikkeling (juni 2019) een evenement over SRGR. Meer dan 60 deelnemers uit de academische wereld en het maatschappelijk middenveld namen eraan deel. De ambassade van België in Panama nam contact op	Buitenlandse Zaken

	met de EU-delegatie in El Salvador om het proces tegen Imelda Isabel Cortez Palacios onder de aandacht te brengen opdat de EU bij deze rechtszaak als “waarnemer” zou optreden. Deze jonge vrouw, die slachtoffer was van seksueel geweld, is beschuldigd van poging tot onvrijwillige doodslag na thuis te zijn bevallen terwijl ze niet wist dat ze zwanger was. Mevrouw Cortez Palacios werd uiteindelijk vrijgesproken.	
	In Peru, Bolivia en Ecuador is er een antirechtenbeweging ontstaan die de vooruitgang op het gebied van seksuele en reproductieve rechten hindert. De NGO FOS werkt gericht samen met lokale partners in Ecuador en Peru om de capaciteit van vrouwen en meisjes op te bouwen. In Bolivia werken ARES (Helmo) en Plan Belgium samen met de lokale partner Plan Bolivia en de Universiteit van Cochabamba UMSSM aan de ontwikkeling van didactisch materiaal dat door scholen en universiteiten kan worden gebruikt. **In Oeganda** is België (via de Belgische ambassade) sinds januari 2019 voorzitter van de intersectorale donorgroep voor SRGR in Kampala. De groep dient als platform voor het bevorderen van de SRGR-agenda in Oeganda door middel van een versterkte beleidsdialoog, een empirisch onderbouwd pleidooi en het monitoren van de vooruitgang met betrekking tot de verschillende dimensies van SRGR. De eerste zes maanden stonden in het teken van de opvolging van belangrijke beleidsdocumenten en -kaders met betrekking tot SRGR, zoals het nationale beleid voor seksuele en reproductieve gezondheid, het beleid voor de gezondheid van adolescenten, het gezondheidsbeleid in scholen en de uitrol van het nationale kader voor seksuele voorlichting. **In Burundi** heeft, in het kader van "She decides" en het respecteren van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, de *Association Burundaise pour le Bien-Etre Familial*, een financiering van België verkregen via IPPF (2018-2020) voor een bedrag van 652.101 euro. In die context heeft de *Association Burundaise pour le Bien-Etre Familial* de twee in 2019 geplande pleidooiactiviteiten uitgevoerd bij de autoriteiten (parlementaire commissie, toezichthoudend ministerie), zodat Burundi informatie en diensten op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid (SRH) kan blijven verstrekken, in het bijzonder aan de armste en/of onderbedeelde vrouwen, meisjes en jongeren. **In Rwanda** focust België in het nieuwe ISP 2019-2024 op seksuele en reproductieve gezondheidszorg en gezinsplanning. Twee interventies: 1) resultaatgerichte financiering voor het ministerie van Volksgezondheid en 2) een project in zeven districten. Rwanda heeft flink wat vooruitgang geboekt op het gebied van gezinsplanning en seksuele en reproductieve gezondheid, maar die is de afgelopen jaren gestagneerd. **In Palestina verleende** Broederlijk Delen steun aan de NGO Women Center for Legal Aid and Counseling, die op nationaal en internationaal niveau pleit voor de bescherming van vrouwenrechten. Women Center for Legal Aid and Counseling ijvert voor vrouwenrechten in Palestina en is de stem van de Palestijnse civiele maatschappij op internationale fora (Genève, New York in de VNVR).	Ontwikkelingssamenwerking
3.c	Pleiten voor de vermelding van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten in de relevante internationale documenten.	
	Ondernomen interventies.	
	België pleit zowel **binnen de EU** als in **VN-fora** voor een zo progressief mogelijk standpunt over SRGR bij onderhandelingen over relevante resoluties en conclusies. Dit was bijvoorbeeld het geval tijdens de onderhandelingen voor de Politieke Verklaring inzake universele gezondheidszorg “*Moving together to build a healthier world*” (09/2019), waarbij ons land tegen een verzwakking van SRGR-taal gepleit heeft.	Buitenlandse Zaken

	Referenties naar seksuele en reproductieve gezondheid en rechten in de context van de **VNVR** liggen in de huidige samenstelling ervan erg moeilijk. Om binnen de context van de VNVR de vermelding van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten te kunnen integreren doorheen teksten over specifieke landendossiers (*mainstreaming*), is het noodzakelijk om dit eerst te bewerkstelligen in een transversale thematische tekst van een VVV-specifieke resolutie. Wanneer dat bereikt is, kan deze taal (*agreed language*) vervolgens telkens opnieuw worden gebruikt in specifieke discussies over bepaalde landen. Met die logica voor ogen heeft België zich in de onderhandelingen van april 2019 over een resolutie over seksueel geweld in de context van conflict (S/RES/2467) tot in de laatste ronde van de onderhandelingen ingezet voor de versterking van SRGR-taal, maar sterke tegenkanting van drie permanente leden van de VNVR verhinderde dit. Tijdens het debat dat de stemming van de resolutie voorafging, pleitte ons land in aanwezigheid van Nobelprijswinnaars Nadia Murad en Denis Mukwege voor SRGR, inclusief een veilige abortus na verkrachting, en voor rechtsbijstand, psychosociale diensten en sociaal-economische steun voor slachtoffers.	
	In Oeganda heeft België (als voorzitter van de intersectorale donorgroep voor seksuele reproductieve gezondheid en rechten), na de Internationale Conferentie over Bevolking en Ontwikkeling (ICPD25), die van 12 tot 14 november 2019 plaatsvond in Nairobi, aanbevelingen gedaan om SRGR op te nemen in de verklaring die naar aanleiding van deze internationale conferentie zal worden uitgebracht. Die aanbevelingen luiden als volgt: een multisectorale benadering ten aanzien van seksuele en reproductieve gezondheid, integratie van seksuele en reproductieve gezondheid in alle sectoren en afdelingen en een beleidsomgeving die seksuele en reproductieve gezondheid ondersteunt. **Palestina**. CEDAW: De Palestijnse civiele samenleving heeft, met de NGO Women Center for Legal Aid and Counseling als voortrekker, verscheidene opmerkingen en aanbevelingen geformuleerd om de rechten van vrouwen in Palestina te verdedigen en te verbeteren.	Ontwikkelingssamenwerking
4.	**Het juridisch kader en de procedureregels verbeteren met het oog op een betere toegang van vrouwen tot het gerechtelijk systeem (nationaal/ internationaal).**	
4.a	Het Fonds voor Slachtoffers van het Internationaal Strafhof financieel steunen.	
	Financiële steun.	
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Justitie
4.b	Initiatieven ondersteunen die de toegang tot justitie voor vrouwen en meisjes faciliteren teneinde de bescherming van hun rechten te waarborgen (grond/erfenissen/discriminatie etc.).	
	Gesteunde initiatieven.	
	In verschillende **relevante fora** brak België een lans voor de toegang tot justitie voor vrouwen en meisjes. Zo stelde België deze kwestie aan de orde tijdens de interactieve dialoog met de VN-werkgroep betreffende discriminerende wetten en praktijken tegen vrouwen. Bij de **UPR** van de Dominicaanse Republiek, Irak en Qatar formuleerde België vragen en aanbevelingen over respectievelijk de discriminatie en marginalisatie van vrouwen die zijn aangesloten bij Daesh, feminicide en het doorgeven van het burgerschap van vrouwen aan hun kinderen zonder discriminatie.	Buitenlandse Zaken

	België steunt de NGO ASF in **Oeganda** (vijfjarenprogramma - 1,7 miljoen euro). Ter gelegenheid van de Internationale Vrouwendag publiceerde de ASF op 8 maart de resultaten van haar onderzoek naar vrouwenrechten in de mijnbouw in Oeganda. ASF steunt pleitinitiatieven die de gelijke participatie van vrouwen in deze sector bevorderen en hun rechten op het gebied van land, gezondheid en een gezonde werkomgeving waarborgen. **In Tanzania** wordt in het kader van het Enabel-project "Natural Resources Management for Local Economic Development" (NRM4LED) in Kigoma bijzondere aandacht besteed aan de landrechten van vrouwen, voornamelijk via het "Certificate of Customary Ownership of Land". **In Burundi** gaat het grootste deel van onze steun via ANGS naar de plattelandsgemeenschap (gemeenschapsleiders, gezinnen, kwetsbare bevolkingsgroepen) die beperkte middelen hebben om toegang te krijgen tot justitie. Aan de andere kant zijn conflictpreventiemechanismen beter geschikt om conflicten binnen gezinnen en gemeenschappen (kwetsbare bevolkingsgroepen) te voorkomen en op te lossen door middel van de hieronder beschreven acties, waardoor de al overbevraagde rechtbanken en hoven ontlast worden. - het vijfjarenprogramma 2017-2021 via het duo "11.11.11 en de ondersteunende organisatie voor zelfbevordering (OAP, nationale partner), - het vijfjarenprogramma van ASF: de NGO organiseerde in 2019 grootschalige sensibiliseringsbijeenkomsten voor 16.000 mensen, zodat de bevolking hun rechten en plichten zou kennen en in staat zou zijn om die te doen gelden en conflicten te voorkomen en op vreedzame wijze op te lossen; - het vijfjarenprogramma van ASF: de NGO leidt 80 leiders op in alternatieve geschillenbeslechting, zodat ze zelf initiatieven en mechanismen kunnen opzetten om problemen en conflicten in hun gemeenschap te voorkomen en op een vreedzame manier op te lossen; - Kiyo leidt (jonge) kinderen op het platteland op tot actoren die hun eigen rechten beschermen en verdedigen via kinderbeschermingscomités, jeugdclubs in gemeenschappen en scholen. **Mali** is vandaag nog steeds een van de enige landen van de Economische Gemeenschap van West-Afrikaanse Staten zonder specifieke wetgeving op het gebied van gendergerelateerd geweld. Een voorontwerp van wet inzake gendergerelateerd geweld, dat in overleg met de civiele samenleving en het ministerie voor de Bevordering van de Vrouw, het Kind en het Gezin werd uitgewerkt, bestaat al sinds 2017, maar werd nog niet door de regering aan het parlement voorgelegd (de vele verschuivingen binnen de regering (5 ministers van Justitie sinds de eerste ambtstermijn van de president van de Republiek) en de presidentsverkiezingen van 2018 hebben dit proces vertraagd). België steunt het ministerie voor de Bevordering van de Vrouw om de wet tegen gendergerelateerd geweld aan te nemen, wat een echte stap voorwaarts zou betekenen voor de bescherming van vrouwenrechten. Bij elke gelegenheid herinnert de post eraan hoe belangrijk het is om de goedkeuring van deze wet te steunen. **In Marokko** ondersteunen twee projecten de toegang van vrouwen tot justitie: - Het project "Cliniques juridiques pour tous" van de NGO ASF (2017-19) vergemakkelijkt de toegang tot justitie en de bescherming van de mensenrechten voor de meest kwetsbaarste groepen, in de eerste plaats vrouwen en migranten. ASF werkt aan een betere toegang tot rechtsbijstandsdiensten en het slagkrachtiger maken van de juridische actoren om beter in te spelen op de noden van kwetsbare mensen, ook hier vooral vrouwen en migranten. - Het "Tamalouk"-project van de NGO RCN Justice & Démocratie (2017-2019) ijvert voor een verandering in de houding van gerecht en maatschappij ten aanzien van gendergerelateerd geweld in de oostelijke regio. In het kader van dit project	Ontwikkelingssamenwerking

	wordt samengewerkt met de justitiële actoren die in de regio werkzaam zijn, onder wie magistraten. **In Benin** werden er twee projecten op touw gezet om de toegang van vrouwen tot justitie te ondersteunen: - Project ter bestrijding van kindhuwelijken, uitgevoerd in gedelegeerde samenwerking met UNICEF, tot juni 2019. Het doel van dit project is om de lopende initiatieven te ondersteunen om geweld tegen en seksueel misbruik van kinderen, vooral meisjes, aan te pakken, om een cultuur van nultolerantie te bevorderen en om de acties voor de uitbanning van kindhuwelijken te versnellen. Het ondersteunt bewustmakingsinitiatieven en capaciteitsopbouwende activiteiten op het gebied van zelfbescherming voor risicojongeren, ouders en leden van de gemeenschap en wil bijdragen aan de nationale dialoog over schadelijke praktijken en sociale normen die schadelijk zijn voor kinderen, teneinde de capaciteit van kinderen om gebruik te maken van beschermingsdiensten te vergroten. Het project is in 2017 gestart en werd in 2019 afgerond. Budget voor het jaar 2019: 468.000 euro. - Het project "Learning about Leaving" wordt in gedelegeerde samenwerking met UNFPA uitgevoerd via twee assen, waarvan één gericht is op de strijd tegen gendergerelateerd geweld. Er werd een online platform opgezet om de plattelandsbevolking op een juiste manier te informeren over de wetteksten (vertaald in de nationale talen) die hen beschermen en de structuren waar ze kunnen aankloppen wanneer ze met geweld worden geconfronteerd en waar uitgebreide zorg wordt verleend (medisch, juridisch en psychologisch). Dit project heeft er met een bedrag van 1.300.000 euro toe bijgedragen dat verschillende gevallen van gendergerelateerd geweld aan de kaak werden gesteld, ook al hebben die aanklachten - omwille van sociaal-culturele druk - niet altijd geleid tot straffen. **In Palestina** verleende Broederlijk Delen steun aan de NGO Women Center for Legal Aid and Counseling, die op nationaal en internationaal niveau pleit voor de bescherming van vrouwenrechten.	
4.c	Alle landen oproepen om het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof te ratificeren.	
	Ondernomen interventies.	
	Steun voor het Statuut van Rome van het Internationaal Strafhof is een integraal deel van het Belgisch buitenlands beleid dat als kerndoelstelling een op internationale regels gebaseerde wereldorde voor ogen heeft. In lijn daarmee werd België "*focal point*" in de VNVR voor alles wat het Internationaal Strafhof betreft. Ons land besteedt daarbij systematisch aandacht aan het belang van "*accountability*" in de context van de VNVR. Het Internationaal Strafhof is voor ons land een cruciaal element in het nastreven hiervan. Met name in VVV-specifieke resolutie S/RES/2467 (23 april) bood België, samen met andere verdragspartijen van het Statuut van Rome, weerwerk tegen het afzwakken van de tekst m.b.t. het Internationaal Strafhof. In interventies over landen die zelf het voorwerp zijn van onderzoek en lopende procedures van het Internationaal Strafhof roept ons land systematisch op tot samenwerking met het hof, ongeacht hun ratificatie van het Statuut van Rome. De situatie in Soedan is daar slechts één voorbeeld van. België sloot zich daarnaast aan bij demarches van de EU voor de universalisering van het Statuut van Rome, ten aanzien van volgende landen: Armenië, Kiribati, Micronesië, Niue, Palau, Tonga, Turkije en Tuvalu. In het kader van de **UPR** van Afghanistan en Vietnam heeft België vragen geformuleerd omtrent respectievelijk de samenwerking met het Internationaal Strafhof en de ratificatie van het Statuut van Rome.	Buitenlandse Zaken

4.d	Alle landen oproepen om de meest ruime definitie van seksueel geweld toe te passen.	
	Ondernomen interventies.	
	Tijdens de **UPR** van Cambodja, Ethiopië en Qatar formuleerde België vragen over het voornemen van het land om een bredere definitie van huiselijk geweld te hanteren.	Buitenlandse Zaken

DOELSTELLING 2: Integreren van de genderdimensie in de Belgische acties rond conflict, vrede en veiligheid

5.	**Verzekeren dat in alle departementen rekening wordt gehouden met de verschillende noden van vrouwen en mannen en met de uitvoering van de Wet Gender mainstreaming, en de transversaliteit van gender vermeld in de wet op ontwikkelingssamenwerking.**	
5.a	Het personeel informeren over gender mainstreaming.	
	Gebruikte informatiemiddelen.	
	Op 5 december werd op de FOD Buitenlandse Zaken een **opleiding** 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' georganiseerd voor een 30-tal personeelsleden van de Directoraten-Generaal Bilaterale Zaken, Multilaterale Zaken en Ontwikkelingssamenwerking, alsook voor personeelsleden van de Belgische Permanente Vertegenwoordiging bij de EU. Daarbij werd ruime aandacht besteed aan het belang van gender mainstreaming binnen de verschillende diensten van de FOD Buitenlandse Zaken. Aan de hand van een kort verslag van deze opleiding werden vervolgens ook alle buiten posten herinnerd aan het belang van de VVV-agenda in het Belgisch buitenlands beleid, inclusief gender mainstreaming.	Buitenlandse Zaken
	In Rwanda zorgt Enabel ervoor dat in de jaarlijkse resultatenverslagen van de interventies een hoofdstuk wordt gewijd aan het thema gendergelijkheid en dat de programmaverantwoordelijken worden uitgenodigd om gerichte opmerkingen te formuleren.	Ontwikkelingssamenwerking
	Deelname aan **conferenties**: - "Sport en Gender" in het Vlaams Parlement. - "De globale aanpak van de ontwikkeling van de veiligheidsdiplomatie en -defensie. Vrouwen krijgen een stem" in het Egmont Paleis. - "Het stimuleren van vrouwen in het leger – Genderstereotypen doorbreken" in het Europees Parlement. Deelname aan **workshop** - Plat Divers "Federaal ambtenaar en ouder", Een leidraad" bij FOD BOSA.	Defensie
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Binnenlandse Zaken
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Justitie
5.b	Een strategie of een actieplan over de integratie van de genderdimensie ontwikkelen, toepassen en actualiseren.	
	Aangenomen en uitgevoerde strategie.	
	In Peru, Bolivia en Ecuador werken verschillende NGO's voor zichzelf en/of met lokale partners aan richtlijnen in verband met gendergelijkheid voor hun eigen organisatie. Zo organiseerde Broederlijk Delen met haar partners in Peru een regionale workshop over dit thema. Bos+ beschikt ook over een gedetailleerd protocol. In het kader van de gezamenlijke leerprocessen hebben de NGO's die actief zijn in Bolivia ervoor gekozen om in 2019 specifiek te focussen op gender: er werd een studie uitgevoerd naar de "nieuwe man" in 3 regio's, die als basis dient voor de uitwisseling en capaciteitsopbouw bij de NGO's en hun lokale partners.	Ontwikkelingssamenwerking
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Defensie

5.c	De departementen ondersteunen in de uitvoering van de Wet Gender mainstreaming.	
	Geleverde steun.	
	Het IGVM en de beleidscel van de Minister voor Gelijke Kansen hebben de **uitvoering van de Wet Gender mainstreaming** en van het Federaal Plan Gender mainstreaming, onder andere via de organisatie van een bijeenkomst van de Interdepartementale Coördinatiegroep, de coördinatie van het Verslag op het einde van de legislatuur aan het Parlement, de deelname aan werkgroepen en bilaterale bijeenkomsten en de uitwerking van ondersteuningsinstrumenten. Voor de Mid-term review (zie 34.a.) heeft het IGVM een **workshop over de integratie van de genderdimensie in de Belgische acties rond conflict, vrede en veiligheid** ontwikkeld en gemodereerd. Het stelde eveneens aan het einde van de dag de aanbevelingen uit deze workshop voor.	Gelijke Kansen
5.d	Op lokaal vlak in de partnerlanden gender coördineren met alle betrokken partners.	
	Rapportering over EU Gender Actieplan.	
	In Senegal worden de bijdragen verzameld onder leiding van de EU-delegatie, waaraan België elk jaar deelneemt. **In Peru, Bolivia en Ecuador** werkte België mee aan het opstellen van het GAP II. In Peru werd een werkgroep voor het GAP II opgericht, die niet echt actief is, maar zich eerder aansluit bij de bestaande bredere werkgroepen voor gendergelijkheid waarin de internationale donorgemeenschap is vertegenwoordigd. **In Tanzania** is België lid van de EU-werkgroep voor de coördinatie van gendergelijkheid in Tanzania. Dat is een interne EU-werkgroep die de boodschappen en bijdragen rond gender onderling afstemt. Het mandaat van de deze EU-werkgroep voor de coördinatie van gendergelijkheid in Tanzania berust op de uitvoering van het GAP II. Deze post stuurde de gevraagde bijdragen tijdig door in het kader van het EU-actieplan voor gendergelijkheid en overlegde hierover met de andere EU-lidstaten. In **Burkina Faso** neemt België actief deel aan de maandelijkse bijeenkomsten van de themagroep Gender, voorgezeten door Duitsland, dat dit jaar Canada als voorzitter opvolgt. Verschillende thema's van het ministerie voor de Situatie van de vrouw worden actief opgevolgd, zoals: 1) gender budgeting in de begrotingen van de verschillende ministeries en 2) monitoring van de wetgeving inzake quota voor vrouwen in de verschillende openbare instellingen zoals het parlement, zowel op nationaal als op gedecentraliseerd niveau. België is nog steeds voorzitter van deze werkgroep voor het werkjaar 2019-2020. **In Burundi** bestaan er verschillende coördinatiemechanismen (VN, regering en donoren), maar die zijn minder functioneel sinds 2019. In dat jaar namen de spanningen tussen de regering en de technische en financiële partners immers toe. De aanloop naar de verkiezingen van 2020 lijkt een van de redenen te zijn voor de gespannen situatie, waarbij het steeds moeilijker wordt om activiteiten of onderzoeken op het terrein uit te voeren. **In Marokko** werd in maart 2019 verslag uitgebracht over de uitvoering van het GAP II van de EU op basis van de informatie die werd verzameld bij de Belgische ontwikkelingsactoren die in het land actief zijn. **In Benin** werd in maart 2019 online verslag uitgebracht over het GAP II van de EU. De plaatselijk EU-delegatie organiseerde overleg- en toelichtingsbijeenkomsten voor de lidstaten om de online rapportage op basis van de regelmatig bijgewerkte landenmatrix gemakkelijker te maken.	Ontwikkelingssamenwerking

	In Palestina valt de consolidatie van het rapport onder de verantwoordelijkheid van Italië als leider van de EU-genderwerkgroep. Elk land, waaronder België, levert een individuele bijdrage. **In de DRC** neemt België deel aan de interdonorgroep Gender, waarvan de leiding afwisselend door de leden wordt overgenomen telkens voor een periode van één jaar.	
5.e	Integreren van genderaspecten in de rapportage van de buitenposten over de lokale situatie.	
	Ondernomen acties.	
	In de opleiding van de stagiairs-diplomaten werd benadrukt hoe belangrijk het is **genderaspecten op te nemen in de rapportage**. Bovendien werd aan alle diplomatieke posten in 2019 ten minste twee keer gevraagd om verslag uit te brengen over hun genderactiviteiten.	Buitenlandse Zaken
5.f	Stimuleren van aandacht voor de genderdimensie bij het bepalen van de Belgische positie in multilaterale en bilaterale dossiers.	
	Posities waarin de genderdimensie opgenomen is.	
	De directie Multilaterale Zaken en de directie Bilaterale Zaken stellen vrouwenrechten stelselmatig aan de orde in **nota's ter voorbereiding van dossiers**.	Buitenlandse Zaken
	In Palestina komt de genderdimensie tot uiting in de beleidsdialogen maar ook in alle Belgische interventies (directe en indirecte bilaterale samenwerking, humanitaire en multilaterale samenwerking).	Ontwikkelingssamenwerking
6.	**De kennis over de genderdimensie bij het personeel stimuleren.**	
6.a	De genderdimensie op een substantiële manier integreren in de basisopleidingen.	
	Basisopleidingen die de genderdimensie integreren. Aantal en aandeel vrouwen en mannen dat de opleiding gevolgd heeft.	
	Opleiding: **de basisopleiding van nieuwe stagiairs-diplomaten** Op welke manier wordt gender behandeld: aandacht voor gender is structureel opgenomen in deze opleiding. De FOD Buitenlandse Zaken beschikt over een netwerk voor gender mainstreaming en alle nieuwe stagiairs-diplomaten hebben de voorbije twee jaar een gendertraining in hun opleiding gevolgd: - Genderbewustmakingstraining (door consultants van Engender); - Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp: gender opleiding;	Buitenlandse Zaken

Aantal		Verhouding (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
17	24	41%	59%

Tijdens de **contactdagen van de posthoofden** werd een workshop “genderbewustzijn en onbewuste vooroordelen” georganiseerd

Aantal		Verhouding (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
2	16	11%	89%

Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.

Ontwikkelingssamenwerking

Opleiding: **de militaire basisvorming**
Op welke manier wordt gender behandeld: het waarden-/en diversiteitstheater is sinds 2006 geïntegreerd in de militaire basisvorming van de vrijwilligers, onderofficieren en officieren.
De genderdimensie wordt substantieel behandelt tijdens deze voorstelling.

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
182	1541	11,81%	88,19%

Defensie

Opleiding: **de basisopleidingsprogramma's (inspecteur, hoofdinspecteur en commissaris)**
Op welke manier wordt gender behandeld: het begrip gender wordt geïntegreerd in de diversiteitsdoelstellingen in het algemeen. Hierbij bij wijze van voorbeeld wat is voorzien voor de basisopleiding van de inspecteurs:
Een attitude die de inspecteurs moeten hebben verworven na afloop van hun basisopleiding is om "respect op te brengen voor diversiteit en er consequent naar handelen". In die context wordt het begrip gender transversaal bekeken via de volgende clusters:

- "politionele deontologie";
- "domeinspecifiek recht" (in het kader waarvan het begrip gender wordt behandeld via de doelstellingen "de strafbepalingen inzake mensenhandel en de strafverzwarende omstandigheden illustreren met voorbeelden" en "de constitutieve elementen van inbreuken op de antiracisme- en antidiscriminatiewet uitleggen”);
- "op gepaste wijze slachtoffers bejegenen" (waar gender wordt behandeld via de doelstellingen "vanuit eerstelijnszorg slachtoffers adequaat opvangen" en "verschillende types van slachtoffers en hun specifieke behoeften onderscheiden");
- "maatschappelijke oriëntering" via de competentie "maatschappelijke fenomenen integraal benaderen", met als doelstellingen "socio-culturele ontwikkelingen en fenomenen benoemen en omschrijven", "normovertredend gedrag herkennen en standpunten vanuit diverse contexten verklaren", "bewust zijn van de oorzaken en gevolgen van racisme, discriminatie, stereotypen en vooroordelen en de impact hiervan op een professionele basishouding".

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.		Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	

Binnenlandse Zaken-Fedpol

6.b De genderdimensie integreren in de voortgezette opleidingen.

Voortgezette opleidingen die de genderdimensie integreren.
Aantal en aandeel vrouwen en mannen dat de opleiding gevolgd heeft.

Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.

Defensie

Opleiding: **de voortgezette opleidingen betreffende diversiteit**
Op welke manier wordt gender behandeld: in 2019 werden verschillende opleidingen gegeven:

- Antiracisme- en antidiscriminatiewetgeving;
- Referentiepersonen inzake discriminatie en haatmisdrijven;
- Diversiteit voor de opleiders en lesgevers - Stereotypen, racisme, discriminatie, diversiteit, ...;
- Diversiteit, vooroordelen en discriminatie;
- Gender en stereotypen op de werkplaats;
- Diversiteit integreren in het HR-management;
- Omgaan met diversiteit in mijn team.

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.		Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	

Binnenlandse Zaken-Fedpol

6.c De genderdimensie integreren in de opleidingen voor het personeel dat vertrekt op vredesmissie en civiele crisisbeheersingsmissie.

Opleidingen die de genderdimensie integreren.
Aantal en aandeel vrouwen en mannen dat de opleiding gevolgd heeft.

Opleiding: **de *Basic Generic Training***
Op welke manier wordt gender behandeld: In de 10-daagse opleiding '*Basic Generic Training on Civilian Crisis Management'* is anderhalf uur voorzien voor de thema's Gender en 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid'.

Aantal		Verhouding (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
7	9	43%	57%

Buitenlandse Zaken

Opleiding: **de pre-deployment training**
Op welke manier wordt gender behandeld: momenteel wordt de implementatie van de genderthematiek binnen het Stafdepartement Operaties en Training volledig herzien. Dit start met de volledige herziening van de Belgische nationale cursus Gender Focal Point in Operaties, gevolgd door de herziening van de briefing tijdens de pre-deployment training (inhoud en vorm) en de neergeschreven richtlijnen van Gender in Ops te verduidelijken en te verfijnen (versta bruikbaar maken).

Defensie

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
75	1463	5,12%	94,88%

Opleiding: **de *Basic Generic Training***
Op welke manier wordt gender behandeld: het begrip gender is een prioriteit op Europees niveau. De kwestie wordt behandeld in een specifieke Teaching Unit (TU), i.e. "Gender, Women, Peace and Security", maar ook transversaal in de andere TU's van de opleiding.

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
3	2	60%	40%

Binnenlandse Zaken-Fedpol

6.d Ontwikkeling van pedagogisch materiaal voor de sensibilisering met betrekking tot gender.

Materiaal dat werd ontwikkeld.

Eind 2019 werd het **tweede stripverhaal** verspreid “Emma en Lucas zijn kandidaat” over de waarden van Defensie en de generieke gedragscompetenties met daaraan gekoppeld de verschillende thematieken van het diversiteitsbeleid, waaronder gender. Een derde stripverhaal is in ontwikkeling. — Defensie

7. Genderexpertise ontwikkelen, beheren en uitwisselen.

7.a Genderexperten in de departementen voorzien en opleiden.

Experten die werden voorzien en gevormd.

De FOD Buitenlandse Zaken beschikt over een **coördinatrice gender mainstreaming** die instaat voor de tenuitvoerlegging van de Wet Gender mainstreaming van 2007 en die de interne taskforce gender mainstreaming coördineert.	Buitenlandse Zaken
1 genderexpert + 1 expert SRGR binnen DGD (informeel netwerk van focal points in opleiding).	Ontwikkelingssamenwerking
Binnen de Belgische Defensiestaf werd er een **bijkomend onderscheid** gemaakt tussen de “Referentie GENDAD” en de GENAD. De Referentie GENAD heeft als bijkomende verantwoordelijkheid dat zij binnen de volgende 3 pijlers: Concept, Human Resources en Operaties sturing geven in het Gender-domein.	Defensie
De diversiteitsexpert volgt continue genderaspecten op.	Binnenlandse Zaken
Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Justitie

7.b Netwerk oprichten om ervaringen uit te wisselen.

Netwerk opgericht.
Aantal vergaderingen.

Netwerk opgericht op 4 december 18. — Defensie

	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	
7.c	Advies vragen aan genderexperten.	
	Consultaties Adviesraad Gender en Ontwikkeling.	
	In 2019 ondersteunde de Adviesraad Gender en Ontwikkeling de Minister van Ontwikkelingssamenwerking via de volgende nota's en adviezen: - Aanbevelingen voor de 63e Commission on the Status of Women over de thematiek van sociale bescherming; - Nota over gender in het wetsontwerp over het Belgische ontwikkelingsbeleid; - Advies over het kaderen van de Belgische genderstrategienota en het genderactieplan binnen de internationale Agenda 2030; - Nota over gendergelijkheid door ontwikkelingssamenwerking.	Ontwikkelingssamenwerking
7.d	Genderexperten voor vredesmissies voorzien en opleiden.	
	Experten die werden voorzien en gevormd.	
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Defensie
7.e	Beheren en steunen van genderexpertise in de voorbereiding, uitvoering en monitoring van vredesoperaties.	
	Database.	
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Defensie
	Ter beschikking gestelde experten.	
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Defensie
	Opleidingsplan.	
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Defensie
8.	**De genderdimensie integreren in de toekenning van financieringen en subsidies.**	
8.a	De aanwezigheid van de genderdimensie in subsidieaanvragen beschouwen als een belangrijk element bij de goedkeuring van de aanvragen.	
	Subsidies toegekend aan projecten die expliciet rekening houden met de genderdimensie.	
	De genderdimensie is een integraal onderdeel van de **subsidieaanvragen** en moet in aanmerking worden genomen door de organisaties die zich tot ons richten. Dit wordt gedaan bij de subsidies beheerd door de coördinatrice gender mainstreaming. De meeste organisaties integreren de genderdimensie of leggen de nadruk op activiteiten waarbij vrouwen betrokken zijn of die specifiek op vrouwen gericht zijn.	Buitenlandse Zaken
	In **Guinee** kende België subsidies toe aan 5 Belgische NGA's: (1) TRIAS (budget: 2,4 miljoen euro), dat gender benadert via de inclusie van vrouwen, jongeren en sociaal-economisch achtergestelden. (2) MEMISA (budget: 730.000 euro) behandelt gender via de lokale NGO Fraternité Médicale Guinée door middel van een beleid ter versterking van de plaats van vrouwen in de civiele	Ontwikkelingssamenwerking

samenleving. (3) Damiaanactie (budget: 1,5 miljoen euro) besteedt bijzondere aandacht aan de genderproblematiek door een betere toegankelijkheid van de diensten voor het opsporen en behandelen van tuberculose bij vrouwen en kinderen (uitgebreid naar vrouwen die zwanger zijn en borstvoeding geven). (4) Instituut voor Tropische Geneeskunde (1 miljoen euro) legt bijzondere nadruk op de opleiding van vrouwelijk personeel. De strategische dialoog met de Belgische NGA's ging door op 9 november. In het kader van de oproep voor het indienen van projecten (D2.5) "gender en onderwijs", preselectie van United Purpose voor een specifiek project voor een bedrag van 400.000 euro.

In Burundi werd op de financieringslijn vredesopbouw van de FOD Buitenlandse Zaken (S0.1) 300.000 euro steun toegekend (sept. 2019) aan Cord/Uk voor een project "Empowerment van teruggekeerde vrouwen, jongeren en kinderen voor vredesopbouw in Burundi".

In **Senegal** was in het Gezamenlijk Strategisch Kader dat in 2016 door niet-gouvernementele samenwerkingsactoren werd aangenomen, rekening gehouden met de genderproblematiek in de 8 strategische doelstellingen die in dat kader worden nagestreefd. Het bracht 21 ANGS bijeen in 17 programma's om de empowerment van vrouwen te bevorderen en gendergelijkheid in de verschillende interventiesectoren te versterken, waarbij 7 programma's en 9 ANGS betrokken waren. Als onderdeel van de uitvoering van dit Gezamenlijk Strategisch Kader en van hun programma's hebben de ANGS ook verschillende synergiën tot stand gebracht met betrekking tot de integratie van gendergelijkheid en de bevordering van empowerment, en de daarmee samenhangende capaciteitsopbouw. Deze synergiën zijn onder meer: Le Monde selon les femmes, in het kader van een reeds lang bestaand partnerschap met Enda Graf Sahel en Endat Pronat, of APEFE, dat in het kader van zijn programma in Senegal streeft naar een betere groei van de voedselverwerkende bedrijven van vrouwen in welbepaalde gebieden en sectoren.

In Oeganda steunt België het project Isis-Women's International Cross-Cultural Exchange in het kader van vredesopbouw (S0.1.) met een bedrag van 150.000 euro voor 24 maanden. Het doel van dit project is om een vreedzaam verkiezingsproces te bevorderen door middel van constructieve samenwerking, in goede banen geleid door een coalitie van Oegandese vrouwen uit de civiele samenleving. De verkiezingen van 2016 indachtig en gelet op de verwoestende effecten van (verkiezings)geweld op gezinnen en vrouwen, werd de "Women's Situation Room" in het leven geroepen. Dit platform werkt als een soort van vroege waarschuwing zodat er snel kan worden ingegrepen om mogelijke conflicten en geweld te voorkomen. Na de verkiezingen werd het mandaat van de "Women's Situation Room" verlengd, waarbij de nadruk lag op onderzoek en capaciteitsopbouw op het gebied van bemiddeling, vredesopbouw en conflictpreventie.

Burundi. Er wordt rekening gehouden met de genderdimensie, maar deze moet afhankelijk zijn van een relevante strategie bij de goedkeuring van een project. Geen specifieke subsidie toegewezen in 2019.

In Mali besteedt de post bijzondere aandacht aan financieringsaanvragen voor projecten rond gender of projecten die hier op zijn minst rekening mee houden. Het in aanmerking nemen van gender is van fundamenteel belang voor de keuze van de projecten die de post besluit te ondersteunen.

In **Rwanda** worden de subsidies toegekend op basis van de evaluatiecriteria die specifiek zijn voor de programma's van de ANGS, de evaluatiecriteria verbonden aan de Belgische humanitaire hulp en de criteria van de oproepen voor het indienen van voorstellen van de Local Competitiveness Facility. Deze criteria houden allemaal rekening met de genderdimensie.

	In Marokko werd in juni 2019, in het kader van het project "Amuddu: Appui à la Stratégie Nationale d'Immigration et d'Asile" dat door Enabel (2018-2022) wordt uitgevoerd, een oproep voor het indienen van projecten gelanceerd gericht op NGO's. Het doel van deze oproep is om subsidies te verlenen voor acties die migranten en vluchtelingen gemakkelijker toegang geven tot de bestaande voorzieningen voor oriëntering en beroepsopleiding. Voor de geselecteerde projecten zal het aspect gendergelijkheid in aanmerking worden genomen als onderdeel van de gekozen indicatoren die peilen naar de realisatie van de verwachte resultaten. **In Palestina** werden verschillende projecten uitgerold door de Belgische NGA's (bescherming en pleidooi) (steun van Broederlijk Delen aan het Women Center for Legal Aid and Counseling en steun van APEFE aan TAM - Women Media Center), evenals bilaterale projecten (onderwijssector: "Young skilled Palestine", en technische en beroepsopleiding voor meisjes en jongens, RiSE-project: Resilience in Schools in East Jerusalem, opwaardering van scholen en integratie van STEAM-concepten in scholen voor meisjes en jongens op een gelijkwaardige manier) en multilaterale hulp.	
8.b	De aandacht vestigen op gendergelijkheid tijdens donorconferenties en contacten met gefinancierde internationale organisaties.	
	Ondernomen interventies.	
	In het kader van de donorconferentie over Syrië (*Brussels III*) was België gastheer voor het "*UN Women Dinner*" (13/03, Egmontpaleis). Tijdens het diner werd gewezen op de **belangrijke rol van vrouwen** in de oplossing van het conflict in Syrië. Daarnaast werd van gedachten gewisseld over hoe de deelname van vrouwen op alle niveaus (lokaal, regionaal, nationaal en internationaal) in de vredesopbouw kan worden verbeterd.	Buitenlandse Zaken
	DGD vestigt systematisch de aandacht op gendergelijkheid tijdens donorconferenties en bij contacten met de internationale organisaties. Meer specifiek wordt gendergelijkheid tijdens de bilaterale gesprekken met de internationale organisaties op drie niveaus behandeld: binnen de HR-structuur van de internationale organisaties, in de beleidsdocumenten van de internationale organisaties en in de programma's/projecten van de internationale organisaties. **In Palestina** staat gendergelijkheid steevast op de agenda van onze besprekingen en vergaderingen om ervoor te zorgen dat er steeds rekening wordt gehouden met de genderdimensie. Alle projecten moeten genderbewust zijn.	Ontwikkelingssamenwerking
9.	**Verzekeren dat rekening wordt gehouden met de genderdimensie in het functioneren van internationale organisaties.**	
9.a	Pleiten voor een integratie van de genderdimensie in de agenda en in de relevante rapporten en resoluties van internationale organisaties.	
	Ondernomen interventies.	
	België heeft gepleit voor de integratie van de genderdimensie in **alle relevante resoluties** van de MRR en de AVVN (thematische en landenresoluties). Dit hoort ook tot de standaardpraktijk van het Belgische optreden in de VNVR. Twee concrete voorbeelden hiervan zijn de versterking van taal over seksueel geweld in de meest recente resolutie over de VN-vredesoperatie in Zuid-Soedan en over het behoud van zgn. *Women Protection Advisers* in de meest recente resolutie over de VN-vredesoperatie in Abyei. Beiden zijn er gekomen dankzij Belgisch aandringen. Ons land houdt bij het nastreven van zulke stappen rekening met advies uit het middenveld van bijvoorbeeld de in VNVR-context erg belangrijke NGO-werkgroep over Vrouwen, Vrede en Veiligheid, die regelmatig aanbevelingen doet over de integratie van genderdimensie in de agenda van de VNVR.	Buitenlandse Zaken

10.	**Verzekeren dat rekening wordt gehouden met de genderdimensie in de vredesmissies, de civiele crisisbeheersingsmissies en de processen van vredesopbouw.**	
10.a	Goede praktijken en aanbevelingen inzake de integratie van de genderdimensie in vredesmissies verspreiden bij partners en pleiten voor de toepassing ervan bij volgende missies.	
	Verspreiding goede praktijken.	
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Defensie
	Pleidooi voor toepassing.	
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Defensie
10.b	Samenwerken met internationale organisaties en hun lidstaten inzake het verzamelen van relevante genderdata en ondersteunen van consultatie- en coördinatiemechanismen.	
	Database 'gender'.	
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Defensie
	Geleverde steun.	
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Defensie
10.c	Toezien op de integratie van de genderdimensie bij de planning en uitwerking van SSR en DDR programma's.	
	Projecten of programma's rond SSR en DDR waarin aandacht gaat naar gender, de landen waarin ze uitgevoerd worden	
	De Belgische Defensie neemt deel aan deze programma's binnen een multinationaal kader (EU, VN, NAVO). Momenteel is België actief binnen **twee van zulke programma's** (*Operation Resolute Support* en MINUSMA in Mali) en in elk van deze programma's wordt aan het aspect gender heel veel aandacht gegeven en is het opgenomen in de verschillende opleidingsprogramma's. Deze functies worden ook door andere naties ingevuld (Scandinavische landen binnen *Operation Resolute Support*).	Defensie
10.d	Bevorderen van de genderaanpak en in het bijzonder van de aanwijzingen van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid in de Gemeenschappelijke Standpunten en de Beslissingen van de Europese Raad inzake ontwapening en inzake de outreach over de verschillende verdragen en overeenkomsten die betrekking hebben op ontwapening en wapencontrole (BTWC, ATT, CWC, UNPoA …).	
	Ondernomen interventies.	
	België heeft actief deelgenomen aan de werkzaamheden tot herziening van **Gemeenschappelijk Standpunt** 2008/944/GBVB tot regeling van de uitvoer van militaire goederen en technologie. In de nieuwe versie van de gebruikersgids voor het gemeenschappelijk standpunt is de genderdimensie opgenomen en wordt met name gewezen op de noodzaak om het risico te beoordelen dat uit de EU uitgevoerde wapens worden gebruikt voor het plegen van gendergerelateerde gewelddaden. België heeft zijn brede steun uitgesproken voor deze toevoeging.	Buitenlandse Zaken

	België blijft ijveren voor een transversale genderspecifieke aanpak in het coördinatieoverleg dat op Europees niveau plaatsheeft met het oog op de bepaling van het EU-standpunt in de **verschillende ontwapeningsfora** (CWV, ATT, CWC, BTWC, enz.). Ontwapeningsprojecten en -programma's - steun voor het Verdrag van Ottawa en Oslo, bewustmaking van het ATT, controle op handvuurwapens en lichte wapens, ... - die bij besluit van de Raad van de Europese Unie zijn aangenomen, bevatten elementen met betrekking tot de genderspecifieke aanpak, met name de noodzaak om over naar geslacht en leeftijd uitgesplitste gegevens te beschikken en om vrouwen bij de verschillende beleidsmaatregelen te betrekken.	
10.e	Pleiten voor een structurele integratie van de genderdimensie in de voorbereidingen en analyses van het mandaat en het budget van vredesmissies en civiele crisisbeheersingsmissies en voor het behoud van de nodige middelen om dit te doen.	
	Ondernomen interventies.	
	Bij onderhandelingen van resoluties die de **mandaten** vastleggen van politieke missies of vredesoperaties van de VN pleit ons land systematisch voor de integratie of het behoud van tekst m.b.t. de VVV-agenda. Daarbij gaat steeds opnieuw de aandacht naar taal over bescherming, inclusie en participatie. Evenzeer wordt telkens aandacht gevraagd voor voldoende middelen en instrumenten die de implementatie van de VVV-agenda mogelijk moeten maken. In de context van VN-missies gaat het dan in de eerste plaats over voldoende middelen voor zgn. *Women Protection Advisers*, maar ook over gender mainstreaming in de operationele structuur en planning van de missies. Ook bij discussies inzake het **GVDB** in de EU pleit België, samen met andere landen, voor een volledige uitvoering van het EU Gender Actieplan 2016-2020, om ervoor te zorgen dat er systematisch een genderadviseur aan de missie wordt toegevoegd.	Buitenlandse Zaken.
10.f	Binnen de PBC de integratie bevorderen van de genderdimensie in de voorbereiding van nieuwe '*Integrated Peacebuilding Strategies*' en in de tweejaarlijkse evaluaties van de strategische kaders.	
	Ondernomen interventies.	
	Ons land heeft gepleit voor het toekennen van een betere plaats voor de genderdimensie in het kader van **een geïntegreerde en coherente benadering van vredesopbouw** en dit zowel door de actoren competent op het vlak van politiek, veiligheid en ontwikkeling als in de werkzaamheden van de PBC zelf. Ook onderstreept België daar waar mogelijk het belang van de **rol van vrouwen**, hun vertegenwoordiging en hun participatie in de preventie en oplossing van conflicten met het oog op het verzekeren van een duurzame vrede in het kader van inclusieve samenlevingen. Tot slot bevordert ons land zoveel mogelijk de integratie van gender in het werk van de PBC, in het bijzonder bij de beoordeling van nationale strategieën van vredesopbouw en in de opvolging van landen in transitie.	Buitenlandse Zaken
11.	**Verzekeren dat rekening wordt gehouden met de specifieke noden van vrouwen in de juridische systemen.**	
11.a	Steun verlenen aan de uitvoering van het EU-beleidskader inzake transitionele justitie, dat de integratie van de genderdimensie als één van de leidende principes vermeldt voor EU-engagement.	
	Ondernomen interventies.	
	Binnen de MRR heeft België actief deelgenomen aan de **interactieve dialoog** met de Speciale Rapporteur voor transitionele justitie en heeft het uitdrukkelijk zijn steun uitgesproken voor dit mandaat. Tijdens de interactieve dialoog over de situatie in Sri	Buitenlandse Zaken

Lanka heeft België een aanbeveling aan het land gedaan voor een volledige en gelijke vertegenwoordiging van vrouwen in de processen van transitionele justitie en om rekening te houden met hun bezorgdheden.

12. Verzekeren dat rekening wordt gehouden met de genderdimensie in het kader van humanitaire hulp.

12.a Uitvoeren en versterken van de procedure inzake de integratie van de genderdimensie in de overeenkomsten met humanitaire hulporganisaties die financiële steun ontvangen.

Gevolgde procedure.

In Tanzania heeft België, in het kader van de humanitaire crisis in de DRC, aan UNHCR/Tanzania een bedrag van 1 miljoen euro aan humanitaire hulp (medio 2018 tot medio 2019) toegekend voor Congolese vluchtelingen in het kamp van Nyarugusu, in de regio Kigoma. Een van de drie pijlers van deze interventie is de preventie van seksueel en gendergerelateerd geweld.

In Burundi wordt de genderdimensie nog steeds systematisch geïntegreerd in de door ons gesteunde projecten (humanitaire projecten/programma's) omdat die is opgenomen in de algemene overeenkomsten met de partners, meer bepaald de VN-agentschappen.

In Rwanda wordt bij de analyse van financieringsvoorstellen voor projecten in de humanitaire sector altijd rekening gehouden met de genderdimensie, die in de programma's wordt ingebouwd. Bijvoorbeeld: interventie bij het UNHCR over de vervanging van hout als brandstof (om te koken). De verwachte voordelen van het project zijn erg belangrijk voor vrouwen.

Ontwikkelingssamenwerking

13. Rekening houden met de genderdimensie in de vluchtelingenproblematiek.

13.a De specifieke noden van vrouwen in overweging nemen bij asielaanvragen.

Aantal en aandeel mannelijke en vrouwelijke asielzoekers die het statuut van vluchteling hebben verkregen, of die hebben genoten van een subsidiaire bescherming en land van herkomst.

Statuut van vluchteling

2019	Aantal		Aandeel (%)	
Land van herkomst	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Afghanistan	169	137	55,2%	44,8%
Albanië	5	20	20,0%	80,0%
Algerije	5	1	83,3%	16,7%
Armenië	5	4	55,6%	44,4%
Azerbeidzjan	4	12	25,0%	75,0%
Bangladesh	1	0	100,0%	0,0%
Benin	4	2	66,7%	33,3%
Brazilië	4	0	100,0%	0,0%
Burkina Faso	8	7	53,3%	46,7%
Burundi	102	172	37,2%	62,8%
Centraal-Afrikaanse Rep.	7	2	77,8%	22,2%
Chili	2	0	100,0%	0,0%
China	38	56	40,4%	59,6%

Binnenlandse Zaken-CGVS/DVZ

	Colombia	9	16	36,0%	64,0%		
	DRC	24	71	25,3%	74,7%		
	Republiek Congo	1	0	100,0%	0,0%		
	Djibouti	9	14	39,1%	60,9%		
	Egypte	7	20	25,9%	74,1%		
	El Salvador	43	74	36,8%	63,2%		
	Eritrea	196	140	58,3%	41,7%		
	Ethiopië	0	2	0,0%	100,0%		
	Gabon	4	7	36,4%	63,6%		
	Gambia	0	1	0,0%	100,0%		
	Georgië	19	7	73,1%	26,9%		
	Ghana	4	0	100,0%	0,0%		
	Guatemala	5	3	62,5%	37,5%		
	Guinee	63	121	34,2%	65,8%		
	Honduras	1	2	33,3%	66,7%		
	Irak	137	183	42,8%	57,2%		
	Iran	174	111	61,1%	38,9%		
	Ivoorkust	10	11	47,6%	52,4%		
	Jemen	5	2	71,4%	28,6%		
	Kameroen	31	21	59,6%	40,4%		
	Kazachstan	2	4	33,3%	66,7%		
	Kirgizië	0	1	0,0%	100,0%		
	Kosovo	2	8	20,0%	80,0%		
	Libanon	2	1	66,7%	33,3%		
	Liberia	1	0	100,0%	0,0%		
	Libië	4	3	57,1%	42,9%		
	Mali	6	8	42,9%	57,1%		
	Marokko	16	7	69,6%	30,4%		
	Mauritanië	13	13	50,0%	50,0%		
	Mexico	0	1	0,0%	100,0%		
	Nicaragua	5	6	45,5%	54,5%		
	Niger	3	8	27,3%	72,7%		
	Nigeria	4	6	40,0%	60,0%		
	Noord-Macedonië	8	1	88,9%	11,1%		
	Oekraïne	10	12	45,5%	54,5%		
	Oezbekistan	0	2	0,0%	100,0%		
	Onbepaald	125	130	49,0%	51,0%		
	Pakistan	10	4	71,4%	28,6%		
	Palestina	104	72	59,1%	40,9%		
	Rusland	33	71	31,7%	68,3%		

Rwanda	33	41	44,6%	55,4%
Senegal	20	9	69,0%	31,0%
Servië	4	5	44,4%	55,6%
Sierra Leone	0	2	0,0%	100,0%
Soedan	17	0	100,0%	0,0%
Somalië	52	86	37,7%	62,3%
Sri Lanka	3	1	75,0%	25,0%
Staatloos	2	0	100,0%	0,0%
Syrië	506	750	40,3%	59,7%
Tadzjikistan	0	3	0,0%	100,0%
Tanzania	1	0	100,0%	0,0%
Togo	12	8	60,0%	40,0%
Tsjaad	5	0	100,0%	0,0%
Tunesië	3	0	100,0%	0,0%
Turkije	263	362	42,1%	57,9%
Uganda	2	0	100,0%	0,0%
van Palestijnse oorsprong	6	0	100,0%	0,0%
Venezuela	47	68	40,9%	59,1%
Verenigde Staten	0	1	0,0%	100,0%
Wit-Rusland	2	1	66,7%	33,3%
TOTAAL	**2422**	**2914**	**45,4%**	**54,6%**

Subsidiaire bescherming

2019	Aantal		Aandeel (%)	
Land van herkomst	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Afghanistan	264	37	87,7%	12,3%
Albanië	1	1	50,0%	50,0%
Armenië	3	7	30,0%	70,0%
Azerbeidzjan	0	1	0,0%	100,0%
Colombia	1	3	25,0%	75,0%
DRC	6	0	100,0%	0,0%
Guinee	4	0	100,0%	0,0%
Irak	59	49	54,6%	45,4%
Ivoorkust	1	0	100,0%	0,0%
Jemen	27	8	77,1%	22,9%
Kameroen	1	0	100,0%	0,0%
Kirgizië	2	2	50,0%	50,0%
Libië	40	29	58,0%	42,0%
Oekraïne	2	7	22,2%	77,8%
Onbepaald	4	2	66,7%	33,3%

Palestina	1	0	100,0%	0,0%
Somalië	13	13	50,0%	50,0%
Syrië	66	220	23,1%	76,9%
Turkije	2	0	100,0%	0,0%
Venezuela	0	4	0,0%	100,0%
TOTAAL	**497**	**383**	**56,5%**	**43,5%**

Aantal en aandeel erkenningen en weigeringen van asielaanvragen op grond van gendergerelateerde redenen, uitgesplitst naar geslacht.

Binnenlandse Zaken-CGVS/DVZ

2019	Aantal		Aandeel (%)	
Erkenningen gendergerelateerd	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Erewraak, Eremoord	12	26	31,6%	68,4%
Gedwongen huwelijk	1	122	0,8%	99,2%
Gedwongen prostitutie (in land van herkomst)	0	3	0,0%	100,0%
Genitale verminking	1	115	0,9%	99,1%
Genitale verminking dochter	8	81	9,0%	91,0%
Huiselijk geweld	4	76	5,0%	95,0%
Seksueel geweld	14	80	14,9%	85,1%
Seksuele oriëntatie en genderidentiteit	177	39	81,9%	18,1%
Totaal	**217**	**542**	**28,6%**	**71,4%**

2019	Aantal		Aandeel (%)	
Weigeringen gendergerelateerd	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Erewraak, Eremoord	63	53	54,3%	45,7%
Gedwongen huwelijk	21	245	7,9%	92,1%
Gedwongen prostitutie (in land van herkomst)	4	9	30,8%	69,2%
Genitale verminking	5	80	5,9%	94,1%
Genitale verminking dochter	48	96	33,3%	66,7%
Huiselijk geweld	28	148	15,9%	84,1%
Seksueel geweld	26	75	25,7%	74,3%
Seksuele oriëntatie en genderidentiteit	228	44	83,8%	16,2%
Totaal	**423**	**750**	**36,1%**	**63,9%**

Richtsnoeren.

Opleidingen rond gender gegeven aan alle nieuwe protection officers van het CGVS (een veertigtal in 2019):

- algemene opleiding over het "in aanmerking nemen van het gender in de procedure bij het CGVS";

Binnenlandse Zaken-CGVS/DVZ

	- specifieke, praktische opleidingen over de behandeling van de verzoeken om internationale bescherming in verband met de thema's "seksuele geaardheid", "seksueel geweld", "gedwongen huwelijken" en "vrouwelijke genitale verminking". Samenstelling van een **team van protection officers en meer gespecialiseerde supervisoren** om de gevoeligere, complexere, gendergerelateerde dossiers te behandelen (dossiers waarin motieven in verband met gender worden vermeld). 20 protection officers en supervisoren, die in de 6 geografische secties van het CGVS werken en al ervaring hebben met het behandelen van asielaanvragen (alle motieven voor asiel inbegrepen), zijn in juni 2019 begonnen met een specifiek opleidingstraject om meer expertise te verwerven voor het behandelen van de gevoeligere en complexere gendergerelateerde dossiers.	
	Informatieuitwisselingen.	
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Binnenlandse Zaken-CGVS/DVZ
13.b	De specifieke noden van vrouwen in overweging nemen bij het onthaal en de opvang van vluchtelingen.	
	Onthaal en opvang aangepast aan de specifieke noden van vrouwen.	
	Omwille van de oververzadiging van het opvangnetwerk sinds augustus 2019 (bezettingsgraad van steeds meer dan 94%) heeft het Directiecomité van Fedasil uitbreidingen van het aantal opvangplaatsen in federale centra en nieuwe sites goedgekeurd. Hiervan weet men dat **de minimale normen voor de opvang**, van toepassing sinds 1 september 2018, niet altijd kunnen gevolgd worden (bv. inzake het aantal personen per sanitair of het aantal personen per kamer en bv. ontspanningsruimtes die worden omgevormd tot slaapplaatsen). Tijdens de kwaliteitsaudits uitgevoerd door Fedasil kregen deze niet conformiteiten in 2019 een apart label (niet conform naar aanleiding van een beslissing van het Directiecomité). Op deze manier kan Fedasil op termijn de totale impact op de kwaliteit bekijken. Het gaat telkens maar om een klein percentage van de niet conformiteiten die gemonitord worden en het is de bedoeling om zo snel mogelijk terug tot het basisniveau minimale normen voor alle opvangplaatsen te komen. **Projecten met nationale financiering 2019.** De 'nationale' projecten, gefinancierd door Fedasil, zijn voornamelijk vernieuwende pilootprojecten die beantwoorden aan actuele behoeften van het opvangnetwerk. Binnen de prioriteit 'Voorbereiding op de integratie' werd voor 2019 het project "Labour-Int" geselecteerd met als doel de bewoners van vier federale centra van Regio Zuid voor te bereiden op de ingangstesten bij de Franstalige centra voor volwassenenonderwijs (*Centre de Promotion sociale*) en de deelnemers de mogelijkheid te geven om professionals te ontmoeten in hun werkomgeving en hen te volgen om de echte werkcontext te leren kennen die in de test en de opleiding aan bod komt. Bij de selectie van de doelgroep, 80 bewoners (4 sessies – 20 bewoners/sessie), werd bijzondere aandacht besteedt aan de verdeling man/vrouw. Het project werd uitgevoerd door de vzw Le Monde des Possibles (https://www.possibles.org/). **Projecten met financiering van het Europees Fonds AMIF (Asylum, Migration and Integration fund) 2018-2019** Het project '**Gender Based Violence & Asylum: een geïntegreerde aanpak**' van de vzw Gams in samenwerking met INTACT vzw en European Family Justice Center Alliance werd in 2019 verder gezet (looptijd: 01/01/2018 tot 31/12/2019). Een aangepast traject (gemeenschappelijke basis voor identificatie en specificiteit van de begeleiding in functie van het type gendergerelateerd geweld werd uitgewerkt voor de verschillende vormen van gendergerelateerd geweld: gedwongen huwelijken, seksuele uitbuiting, mensenhandel, kindermisbruik, seksueel geweld en partnergeweld. Hiervoor werd telkens samen gewerkt met gespecialiseerde verenigingen (11 verenigingen). Terreinmedewerkers van de sociale en medische diensten, directie en referentiepersonen gendergerelateerd geweld werkzaam in het opvangnetwerk (Fedasil en opvangpartners) werden opgeleid met	Binnenlandse Zaken-Fedasil

als doel om personen die gendergerelateerd geweld hebben ondergaan (fysiek, psychologisch en/of seksueel) beter te identificeren en te begeleiden. Er werd ook een video rond gendergerelateerd geweld gerealiseerd die getoond wordt aan de begunstigden van de opvang in het aanmeldcentrum. In december 2019 werd ook een nationaal colloquium georganiseerd.
Een ander geselecteerd project binnen de AMIF-cyclus 2018-2019, onder de prioriteit 'De kennis verbeteren van de verzoekers om internationale bescherming over de normen en waarden van onze maatschappij' was het project '**R-Sense**' uitgevoerd door het Rode Kruis Vlaanderen i.s.m. Sensoa (looptijd: 01/01/2018 tot 31/12/2019): De doelstelling van het project was de ondersteuning van de opvangstructuren in regio Noord ter versterking en uitdieping van de kennis van verzoekers om internationale bescherming rond de waarden en normen van onze maatschappij. Er werd een opleiding voor bewoners rond de normen en waarden van de Belgische maatschappij, seksualiteit en seksuele gezondheid en over gepast en ongepast gedrag in het dagelijks leven uitgewerkt (bestaande uit 3 modules). Er werd ook een opleiding voor de terreinmedewerkers uitgewerkt om hen toe te laten grensoverschrijdend gedrag beter te herkennen en hoe hierop te reageren. Verder werd ook aandacht besteed aan de uitwerking (of verfijning) van een beleid inzake waarden en normen dat past binnen elke opvangstructuur (via referentiepersonen).

Op 6 december 2018 publiceerde de **dienst Studie & Beleid van Fedasil zijn studie over de specifieke noden van kwetsbare personen in het opvangnetwerk**. Concreet bekijkt de studie hoe kwetsbaarheid in de praktijk gedefinieerd en geïdentificeerd wordt door de terreinmedewerkers en hoe de opvang in functie hiervan georganiseerd wordt. Het doel van de studie is een beter inzicht te krijgen in de manier waarop Fedasil en zijn opvangpartners in de praktijk reageren, in het bijzonder op de vereisten van de Belgische en Europese wetgeving, om tegemoet te komen aan de specifieke behoeften van verzoekers om internationale bescherming (https://www.fedasil.be/sites/default/files/content/download/files/fedasil_studie_kwetsbare_personen.pdf).
In 2019 startte de dienst met de derde fase van de studie naar kwetsbaarheid bij begunstigden van de opvang. Dit jaar werd gepeild naar de beleving van de opvangcondities door bewoners, waarbij personen gehuisvest in collectieve en individuele opvangplaatsen werden bevraagd. Verder werd ook gestart met een onderzoek naar de kwetsbaarheid als criterium bij hervestiging (definitie, identificatie en hulpverlening in het opvangtraject). De resultaten van deze derde fase worden in 2020 verwacht.

13.c

De specifieke noden van vrouwen in overweging nemen bij hervestiging in België.

Aantal en aandeel mannelijke en vrouwelijke kwetsbare vluchtelingen die in België zijn hervestigd en land van herkomst.

Binnenlandse Zaken-CGVS-Fedasil

2019	Aantal		Aandeel (%)	
Land van herkomst	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Jordanië	9	6	3,8%	2,5%
Libanon	4	5	1,7%	2,1%
Turkije	101	114	42,3%	47,7%

Ondernomen maatregelen en initiatieven.

In 2019 heeft Fedasil sterk geïnvesteerd in de verdere professionalisering van BELCO, het '**Belgian Cultural Orientation**' programma. Vluchtelingen die worden geselecteerd om via hervestiging naar België te komen volgen BELCO, de culturele oriëntatie van Fedasil in het eerste asielland. De vluchtelingen worden geïnformeerd over het leven in België en de nadruk wordt gelegd op het beheer van de verwachtingen. Eén van de topics waar aandacht aan wordt besteed is dat over 'familie'. Het doel van dit topic is om de vluchtelingen te laten reflecteren over het concept familie, wat het betekent voor hen en hoe het verschilt in

Binnenlandse Zaken-CGVS-Fedasil

	België, hen informeren over gendergelijkheid, hen informeren over verschillende types families, hen wijzen op de rechten die er bestaan in België. De **vier Federale opvangcentra die gespecialiseerd zijn in hervestiging**, nemen het aspect 'gender' verder op in hun programma voor de opvang van hervestigde vluchtelingen. Naast de administratieve procedures stellen de centra de vluchtelingen een basisintegratieprogramma voor. Zo krijgen de vluchtelingen een infosessie over de normen en waarden in België. Hierin komt het aspect '*gender*' doorlopend aan bod. De behandelde onderwerpen zijn onder meer de gelijkheid man/vrouw, de Belgische wetten, de rol van gender in het gezin, de culturele verschillen of vrouwen op het werk. Sommige centra stellen ook specifieke workshops voor waarbij mannen en vrouwen de informatie afzonderlijk krijgen. Deze workshops behandelen onderwerpen die gevoeliger liggen of taboe zijn. Het opvangcentrum in Pondrôme biedt bijvoorbeeld een workshop aan alleen voor vrouwen, over huishoudelijk geweld, contraceptie en vrouwenbesnijdenis. In het opvangcentrum in Kapellen nemen mannen en vrouwen deel aan verschillende workshops en worden seksualiteit, de relatie tot het lichaam, abortus en/of besnijdenis besproken. Eind maart 2019 werd er beslist om het **hervestigingsprogramma** te reactiveren. Maar omwille van het plaatsgebrek in het opvangnetwerk sinds de zomer van 2019, werd het hervestigingsprogramma opnieuw opgeschort en werden de aankomsten, gepland in augustus 2019, uitgesteld. Er werden dan ook geen vluchtelingen meer hervestigd met uitzondering van een Syrische familie in december, op verzoek van UNHCR. De doelstelling die ons land voor 2018-2019 had vooropgesteld, werd dus niet bereikt: van de aanvankelijk 2 000 voorziene vluchtelingen werden er maar 1 119 hervestigd in België (waarvan 239 personen in 2019). Momenteel wachten 457 Syriërs (243 in Libanon en 214 in Turkije), die reeds geselecteerd waren, nog steeds op een transfer naar België. Van zodra de opvangcapaciteit het toelaat, zal hun komst georganiseerd worden.	
14.	**Verzekeren dat rekening wordt gehouden met de genderdimensie bij de strijd tegen terrorisme (countering violent extremism/CVE) en bij de preventie van radicalisering.**	
14.a	Aandacht voor de genderdimensie opnemen in strategische documenten rond CVE, de preventie van radicalisering en disengagement.	
	Gender opgenomen in strategische documenten rond CVE, de preventie van radicalisering en disengagement.	
	Regering in lopende zaken.	Binnenlandse Zaken-OCAD
14.b	Aandacht besteden aan gender in acties rond CVE, de preventie van radicalisering en disengagement.	
	Projecten en acties rond CVE, de preventie van radicalisering en disengagement waarin gender opgenomen is.	
	Zie 14.c.	Binnenlandse Zaken-OCAD
	Betrokkenheid van Belgische vrouwenorganisaties.	
	Alhoewel er geen gestructureerde samenwerking is met **vrouwenrechtenorganisaties**, streeft het OCAD, als coördinator van het Plan Radicalisme en de werking Lokale Integrale Veiligheidscellen op het gemeentelijk niveau, naar een goede samenwerking binnen bestaande structuren tussen overheidsinstanties en middenveldorganisaties, waaronder justitiehuizen, safe-houses, jeugdinstanties, organisaties voor sociale- en familiale bijstand etc.	Binnenlandse Zaken-OCAD

14.c	Aandacht besteden aan gender in onderzoek rond CVE, de preventie van radicalisering en disengagement.	
	Onderzoek rond CVE, de preventie van radicalisering en disengagement waarin aandacht voor gender opgenomen is.	
	Het OCAD heeft in 2019 op de **volgende punten** gewerkt: - een analyse vanuit CVE-perspectief van de vrouwen berecht voor jihadistisch terrorisme, deze analyse wordt voortgezet; - de deelname aan de RAN-meeting (Radicalisation Awareness Network van de EU) over het genderaspect in de exitprogramma's (disengagementprogramma's); - er zijn verdere analytische notities gepland over de genderdimensie van rechts-extremisme en de kwestie van de 'incels'; - OCAD maakt ook al haar partners in Plan R bewust van de problematiek van rechtsextremisme en zal bij de verschillende delen van CVE rekening blijven houden met het genderaspect.	Binnenlandse Zaken-OCAD
14.d	Aandacht besteden aan gender in training voor experten rond CVE, de preventie van radicalisering en disengagement.	
	Aantal en aandeel experten met genderexpertise in CVE, de preventie van radicalisering en disengagement.	
	Twee tot drie personen volgen het genderaspect op binnen OCAD wat de verschillende aspecten van CVE betreft.	Binnenlandse Zaken-OCAD
14.e	Pleiten voor de integratie van de genderdimensie in de relevante documenten van internationale organisaties die werken rond CVE, de preventie van radicalisering en disengagement.	
	Ondernomen interventies.	
	In september 2019 trad België op als '***EU burdensharer***' in de MRR m.b.t. de resolutie 'terrorisme en mensenrechten'. Dit betekent dat België hoofdonderhandelaar was voor de EU-28. In die hoedanigheid heeft ons land gepleit voor de integratie van de genderdimensie, met als resultaat dat aandacht voor vrouwenrechten, participatie van vrouwen en gendergerelateerd geweld integraal deel uitmaken van de resolutie. Ook binnen het kader van de VNVR pleit België systematisch voor gendermainstreaming: Tijdens Belgische interventies in de VNVR bij **besprekingen over terrorismebestrijding** wordt telkens verwezen naar het belang van de integratie van de genderdimensie. Zo stond ons land tijdens een bespreking over regionale samenwerking op vlak van terrorismebestrijding in Centraal-Azië (25/9) uitgebreid stil bij het EU STRIVE ASIA programma, dat o.a. een grotere weerbaarheid van vrouwen beoogt in het kader van CVE. Binnen de VNVR is er het comité 1373, waar CTED ondersteuning aan biedt. CTED werkt met een **technische gids**, die elke twee jaar een update krijgt. Het belang van de technische gids dient niet onderschat te worden. Het instrument bevat de concrete vragen die CTED stelt aan de overheden van bezochte landen, met als doel te evalueren hoe adequaat de relevante resoluties inzake terrorismebestrijding geïmplementeerd worden. Deze peilt dus ook naar CVE inspanningen. België heeft er op toegezien dat de gender dimensie op adequate wijze geïntegreerd werd in de vragen in deze technische gids, zodat er ook telkens door CTED gerapporteerd kan worden indien een VN-lidstaat nog onvoldoende inspanningen levert op dit gebied. Tijdens debriefings van CTED aan het comité 1373 inzake landenbezoeken vraagt ons land systematisch naar de evaluatie van de gender-inspanningen van het betreffende land. Ook m.b.t. het 1267-comité inzake VNVR-**sancties** streeft België naar de integratie van genderaspecten in het terrorismebestrijding- en sanctiebeleid. Wanneer het *monitoring team* hiervan te weinig aandacht besteedt aan de genderdimensie in officiële rapporten over landenbezoeken, wijst ons land het team hierop. België heeft ook sterk geijverd voor een deelname van het *monitoring team* aan een workshop over seksueel en gendergerelateerd geweld, maar de tegenstand van Rusland en China was	Buitenlandse Zaken

	daarvoor te groot. Bij de onderhandelingen van de laatste CT-**resolutie** binnen de VNVR (S/RES/2482) over de link tussen criminaliteit en terrorisme, heeft ons land mee gepleit voor de integratie van gender-aspecten m.b.t. het beleid ter bestrijding van terrorisme in het algemeen, en het CVE-beleid in het bijzonder.	

DOELSTELLING 3: Strijden tegen alle vormen van geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes, in het bijzonder seksueel geweld

15.	**De aandacht vestigen op het fenomeen van geweld tegen vrouwen en meisjes.**	
15.a	Op het politieke en operationele niveau prioriteit geven aan en sensibiliseren rond de strijd tegen alle vormen van geweld tijdens en na gewapende conflicten, met bijzondere aandacht voor seksueel geweld.	
	Ondernomen interventies.	
	Tijdens het algemeen debat onder agendapunt 4 van de 42ste sessie van de MRR, legde België een **verklaring** af waarbij ons land de aandacht van de Raad vestigde op conflictgerelateerd seksueel geweld, met name in Irak, Jemen, Libië, Myanmar, Soedan, Syrië en Zuid-Soedan. België riep daarbij alle partijen op het internationaal humanitair recht en de mensenrechten te respecteren, onder meer door de straffeloosheid van de daders van seksueel geweld aan te pakken. Ons land kaartte de problematiek van conflictgerelateerd geweld tegen vrouwen ook aan tijdens de interactieve dialogen in de MRR over de situatie in Libië, Myanmar en Syrië. De strijd tegen geweld tegen vrouwen is ook een prioriteit in het kader van het Belgisch **mandaat in de VNVR**. Ons land streeft daarbij niet noodzakelijk nieuwe structuren of nieuwe resoluties na, maar pleit voor concrete stappen tot het verantwoordelijk houden van daders van conflictgerelateerd seksueel geweld. Zo droeg ons land actief bij aan de onderhandelingen inzake VNVR resolutie 2467 inzake conflictgerelateerd seksueel geweld, en bepleit ons land een beter gebruik van bestaande sanctieregimes die seksueel geweld als criterium voor sanctionering hanteren. Voor dit laatste is in de VNVR unanimiteit vereist, hetgeen een hoge drempel creëert voor de toepassing ervan. België legde in april 2019 een **verklaring** af tijdens het open debat in de VNVR over de strijd tegen conflictgerelateerd seksueel geweld, met aandacht voor een overlevers-gerichte aanpak van het fenomeen en het tegengaan van straffeloosheid. Ons land kwam ook tussen tijdens de informele Arria vergadering die op 8 februari plaatsvond in New York inzake de preventie van conflictgerelateerd geweld (*accountability for conflict-related sexual violence as a central pillar for prevention*). Ons land benadrukte hierbij de primaire verantwoordelijkheid van staten in de bescherming tegen conflictgerelateerd seksueel geweld (ook m.b.t. het recht op schadeloosstelling), de rol van internationale tribunalen en verantwoordingsmechanismen alsook van sancties m.b.t. daders van conflictgerelateerd seksueel geweld.	Buitenlandse Zaken
	In Peru organiseerde de ambassade een tekenwedstrijd met als thema "Geweld tegen vrouwen en stereotypen". De winnaar werd in maart 2019 bekendgemaakt, voor de opening van een microtheaterstuk over hetzelfde thema. De 12 mooiste tekeningen werden verzameld in een Agenda 2020, die werd aangeboden ter gelegenheid van de Internationale dag tegen geweld op vrouwen op 25 november. Deze post organiseert op 18 november ook een bewustmakingsevent over meisjeshandel en georganiseerde misdaad naar aanleiding van de Belgische film "By the Name of Tanya". **In Oeganda** organiseerde de post, in samenwerking met Enabel, op 10 december 2019 een evenement in het kader van de zestien dagen actie tegen gendergerelateerd geweld dat specifiek inzoomt op gendergerelateerd geweld in het onderwijs. Enabel Oeganda zal de resultaten van zijn studie over gendergerelateerd geweld in de nationale lerarenopleidingen en de *Business Technical and Vocational Education and Training*-instellingen officieel voorstellen en enkele aanbevelingen doen.	Ontwikkelingssamenwerking

	In Tanzania organiseerde deze ambassade, in samenwerking met de Franse ambassade, op 27 november 2019 een evenement tijdens de 16 dagen durende actiecampagne tegen gendergerelateerd geweld. Tijdens het evenement werd er een musical opgevoerd waarin verschillende onderwerpen (gendergerelateerd geweld, zwangerschap op jonge leeftijd, empowerment van vrouwen) aan bod komen. Daarna volgde een receptie waarbij de Belgische ambassadeur de gelegenheid kreeg om de Belgische prioriteiten op het gebied van vrouwen- en kinderrechten in de verf te zetten. In **Burkina Faso** is binnen het bilaterale samenwerkingsprogramma voor de periode 2019-2023 in de centraal-oostelijke regio een afzonderlijke veiligheidsinterventie gepland die ook seksueel en huiselijk geweld zal aanpakken. Voor de interventie wordt een budget van 4 miljoen euro uitgetrokken. Er werden eveneens een aantal indicatoren vastgelegd om de vermindering van de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen te meten. Die indicatoren liggen momenteel voor goedkeuring voor. **In Burundi** werd op operationeel niveau het thema van de bestrijding van gendergerelateerd geweld opgenomen in enkele van de activiteiten van onze partners in het kader van de vijfjarige steun (2017-2021), met name RCN en ASF. Die laatste begeleidt en verleent in de loop van 2019 bijstand in 10 dossiers rond gendergerelateerd geweld (budget 2.415 euro) en steunt de opleiding van 80 gemeenschapsleiders (budget 6.750 euro) voor het opvolgen van de dossiers (huiselijk geweld, psychologie) die worden behandeld door de comités voor kinderbescherming en gemeenschapsleiders. Die gemeenschapsleiders worden opgeleid in conflictmechanismen en het oplossen van conflicten op basis van de wetteksten en door te luisteren.	
	Seksueel geweld is strafbaar volgens de Belgische wetgeving. Defensie respecteert het wettelijke kader dat van toepassing is (mensenrechten, internationaal humanitair recht, strafrecht). In het bijzonder: - De artikelen 372 tot en met 374 van het Strafwetboek, die aanranding van de eerbaarheid, al dan niet met geweld en bedreigingen bestraffen. - Het misdrijf verkrachting, gedefinieerd in artikel 375 van het Strafwetboek als elke daad van seksuele penetratie, van welke aard en op welke wijze dan ook, gepleegd op een persoon die er niet mee instemt. In geval van een gewapend conflict worden in artikel 136quater, §1, 4°, van het Strafwetboek verschillende vormen van seksueel geweld (oorlogsmisdaden) strafbaar gesteld. Hoofdstuk VII bis van het wetboek van strafvordering (art. 91 bis en volgende) bevat bijzondere regels die van toepassing zijn op het verhoor van minderjarigen en meer bepaald op het verhoor van minderjarigen die getuige of slachtoffer zijn van seksueel misbruik of seksuele mishandeling. Zij hebben tot doel een geruststellende omgeving te bieden voor minderjarigen in het kader van hun getuigenis, met name door te voorzien in de mogelijkheid van begeleiding van de minderjarige door een vertrouwenspersoon of de audiovisuele opname van de hoorzitting. Op grond van artikel 10 bis van de wet van 17 april 1878 houdende de voorlopige titel van het wetboek van strafvordering, kunnen soldaten die deze misdrijven in het buitenland hebben gepleegd, in België worden vervolgd. Artikel 29 van het Wetboek van Strafrechtelijk Onderzoek, volgens hetwelk elke formatie van een autoriteit, ambtenaar of openbaar ambtenaar die in de uitoefening van zijn functie kennis krijgt van een misdrijf of strafbaar feit, verplicht is dit onverwijld ter kennis te brengen van de procureur des Konings voor de rechtbank binnen wiens rechtsgebied dat misdrijf of die strafbaar feit is gepleegd of waarin de beschuldigde kan worden gevonden, en deze magistraat alle inlichtingen, notulen en handelingen dienaangaande te doen toekomen, wordt in een specifieke procedure toegelicht. Elk militair lid van het leger dat kennis krijgt van een misdrijf of misdrijf zal onmiddellijk het Federaal parket op de hoogte brengen.	Defensie
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Binnenlandse Zaken

	De wet van 5 mei 2019 houdende diverse bepalingen in strafzaken en inzake erediensten, en tot wijziging van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie en van het Sociaal Strafwetboek, heeft onder andere het personeel toepassingsgebied van het **audiovisueel verhoor** uitgebreid tot kwetsbare meerderjarige slachtoffers of getuigen. In artikel 91bis van het Wetboek van Strafvordering is een definitie ingeschreven van wat moet worden verstaan onder 'kwetsbare meerderjarigen', met name elke persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van zijn leeftijd, een zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid duidelijk is. Op 24 september 2019 is in het Parlement een wetsvoorstel ingediend tot invoering van een nieuw **Strafwetboek** - Boek 1 en Boek 2. In dit wetsvoorstel worden de misdrijven met betrekking tot seksueel geweld hervormd. Het versterkt de samenhang van deze delicten en in het bijzonder de strafrechtelijke bepalingen inzake aanranding van de eerbaarheid en verkrachting. In dit verband stelt het wetsvoorstel een nieuwe definitie voor van aanranding van de eerbaarheid, dat een misdrijf tegen de seksuele integriteit wordt. Het schrijft ook een ruimere definitie van verkrachting voor, onder meer om te bepalen dat de toestemming voor de seksuele handeling te allen tijde voor of tijdens de handeling kan worden ingetrokken.	Justitie
	Het IGVM heeft op 2 juli 2019 een delegatie van **Tadzjikistan** ontvangen in verband met de ontwikkeling van nationale actieplannen ter bestrijding van gendergerelateerd geweld. Het IGVM heeft op 12 juli deelgenomen aan een vergadering met een delegatie van de **Thaise regering** over de maatregelen ter bescherming van vrouwen (in het bijzonder migrantenvrouwen) die in België van kracht zijn. Deze bijeenkomst vond plaats in het kader van een samenwerking met de Thaise ambassade in België en Oasis België, de vereniging die gespecialiseerd is in het helpen van slachtoffers van mensenhandel en kwetsbare, gemarginaliseerde, seksueel uitgebuite en misbruikte of ongedocumenteerde vrouwen (voornamelijk uit Thailand en Zuidoost-Azië). Eind 2019 is het IGVM begonnen met de uitwerking van het nieuwe **NAP tegen gendergerelateerd geweld**, dat de periode 2020-2024 zal bestrijken.	Gelijke Kansen
	Steun voor resoluties, adviezen of aanbevelingen.	
	België is co-sponsor van de relevante resoluties van de MRR en de VNAV, met name de landenresoluties over Cambodja, de Centraal-Afrikaanse Republiek, de DRC (Kasaï), Mali, Myanmar, Noord-Korea, Somalië, Syrië en Zuid-Soedan. Tijdens de **UPR** van Afghanistan, de DRC en Jemen heeft België aanbevelingen gedaan met betrekking tot de effectieve uitvoering van de wet inzake de uitbanning van geweld tegen vrouwen en/of de aangewezen maatregelen om vrouwen te beschermen tegen alle vormen van geweld.	Buitenlandse Zaken
	In Palestina organiseerde België in het kader van de campagne voor de Internationale Vrouwendag 2019 een debat in Ramallah over Resolutie 1325/Vrouwen, Vrede en Veiligheid.	Ontwikkelingssamenwerking
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Defensie
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Binnenlandse Zaken

	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Justitie
	België, en in het bijzonder het IGVM, heeft een leidende rol gespeeld in de werkzaamheden rondt **geweld en pesterijen in de arbeidswereld**. Deze werkzaamheden hebben op 21 juni 2019 tijdens de 108e Internationale Arbeidsconferentie geleid tot de goedkeuring van Verdrag nr. 190 van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de uitbanning van geweld en intimidatie op het werk.	Gelijke Kansen
16.	**Sensibiliseren van het personeel dat op missie vertrekt rond het thema van geweld tegen vrouwen en meisjes.**	
16.a	Tijdens de voorbereiding van vredesmissies en de pre-deployment training in België aandacht vragen voor geweld tegen vrouwen en kinderen en de noodzaak om hen hiertegen te beschermen benadrukken.	
	Concreet ondernomen acties.	
	Tijdens de Pre-Deployment Training van alle militairen die op opdracht vertrekken – zowel binnen een groot detachement als individuele augmentee – wordt de **thematiek gender** in detail en aangepast aan de cultuur van het Operationeel theater behandeld. De genderthematiek wordt geïntegreerd binnen de culture awareness briefing. Tijdens de vorming van de GFP's die binnen de grotere detachementen voorzien zijn wordt deze problematiek in detail behandeld als ook de rapportage en acties die nodig zijn opdat er op een correcte wijze opgetreden kan worden. De focus van deze GFP's ligt niet enkel om mistoestanden binnen de lokale cultuur van de inzetzone aan de kaak te stellen, maar eveneens om mogelijke mistoestanden binnen het eigen militaire detachement aan te kaarten en advies aan de detachementscommandant te geven om deze situaties zo goed mogelijk aan te pakken. In het kader van de herziening van de genderthematiek binnen Defensie is de cursus GFP reeds volledig herzien. Een volgende etappe is de herziening van de inhoud en vorm van de genderbriefing tijdens de Pre-Deployment Training.	Defensie
16.b	Tijdens de voorbereiding van civiele crisisbeheersingsmissies en tijdens de BGT aandacht besteden aan de problematiek van vrouwen en kinderen in gewapende conflicten.	
	Concreet ondernomen actie.	
	België organiseerde een **opleidingsonderdeel** over gender en Vrouwen, Vrede, Veiligheid (1,5u) en over kinderen en gewapende conflicten (1u).	Buitenlandse Zaken
17.	**Nultolerantie met betrekking tot geweld tegen vrouwen opleggen aan de Belgische vredesmacht.**	
17.a	Vervolgen van de daders van seksueel geweld binnen Defensie.	
	Ratio van het aantal klachten ten aanzien van het aantal vervolgingen.	
	Er wordt aan herinnerd dat DG Jur geen bevoegdheid heeft om **seksuele delinquenten** te vervolgen. De vervolging van seksuele misdrijven valt uitsluitend onder de bevoegdheid van de gerechtelijke autoriteiten. Dit doet geen afbreuk aan eventuele maatregelen of administratieve maatregelen die kunnen worden genomen in geval van seksueel geweld.	Defensie
	Ratio van het aantal vervolgingen ten aanzien van het aantal veroordelingen.	
	In 2018-2019 kreeg de dienst Geschillen kennis van een klacht over feiten die als **geweld tegen vrouwen** kunnen worden aangemerkt. De feiten zijn ter kennis van de procureur des Konings gebracht overeenkomstig artikel 29 van het Wetboek van Strafrechtelijk Onderzoek, volgens hetwelk elke formatie van een autoriteit, ambtenaar of openbaar ambtenaar die in de	Defensie

	uitoefening van zijn functie kennis krijgt van een misdrijf of een strafbaar feit, verplicht is dit onmiddellijk ter kennis te brengen van de procureur des Konings voor de rechtbank binnen wiens rechtsgebied dat misdrijf of dat strafbaar feit is gepleegd of waarin de beschuldigde zou kunnen worden opgespoord, en deze magistraat alle inlichtingen, processen-verbaal en handelingen in dat verband te verstrekken. DG JUR wordt niet systematisch op de hoogte gesteld van de follow-up van de dossiers nadat deze aan het parket zijn toegezonden.	
17.b	De nultolerantie jaarlijks onderlijnen.	
	Herinnering aan de waarden van Defensie en de *Joint Individual Common Core Skills*.	
	4349 Nederlandstalige en 3155 Franstalige personeelsleden hebben deelgenomen aan de *Joint Individual Common Core Skills*.	Defensie
17.c	Toepassen van de VN en NAVO Gedragscode binnen het Belgische leger en deze internationaal promoten.	
	Toepassing en promotie.	
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Defensie
17.d	Blijven inzetten op het afdwingbaar maken van de gedragscode in civiele crisisbeheersingsmissies en op de operationalisering van de gedragsstandaarden.	
	Ondernomen acties.	
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Buitenlandse Zaken
18.	**Strijden tegen de straffeloosheid met betrekking tot geweld tegen vrouwen en strijden de banalisering van de vormen van (seksueel) geweld.**	
18.a	Programma's en projecten steunen die erop gericht zijn de rechtsstaat te herstellen teneinde de straffeloosheid van de daders van geweld tegen vrouwen te bestrijden.	
	Ondernomen interventies.	
	In Guinee heeft het UNFPA 260 politieagenten en gendarmes opgeleid in de preventie en het beheer van gendergerelateerd geweld in de 13 prefecturen en gemeenten in de regio's Mamou, Kindia en Conakry (20 per prefectuur/gemeente). **In Oeganda** steunt België (2,9 miljoen euro) de NGO Tearfund in Zuid-Soedan voor het eenjarige project "Bridging the gap: the role of local faith actors in humanitarian response". In het kader van dit project worden plaatselijke geloofsactoren betrokken bij het verlenen van humanitaire hulp en het herstellen van de sociale samenhang. In Aweil werkt Tearfund samen met enkele plaatselijke religieuze actoren rond gendergerelateerd geweld. **In Burundi** is een van de doelstellingen van het vijfjarenprogramma 2017-2021 van RCN Justice et Démocratie om bij te dragen aan de vermindering van gendergerelateerd huiselijk geweld en genderongelijkheid op het gebied van erfrecht in Burundi.	Ontwikkelingssamenwerking

18.b	Op bi- en multilateraal niveau sensibiliseringsacties organiseren of ondersteunen over het probleem van seksueel geweld voor, tijdens en na gewapende conflicten en andere landen aanmoedigen wetgeving tegen seksueel geweld aan te nemen en toe te passen.	
	Ondernomen interventies.	
	Tijdens **bilaterale consultaties** met andere landen kaart België regelmatig de problematiek van geweld tegen vrouwen aan. Hierbij brengt ons land in herinnering dat het een Nationaal Actieplan ter bestrijding van geweld tegen vrouwen uitvoert, en biedt het andere landen aan expertise uit te wisselen inzake deze thematiek. Zo vond in juli 2019 een uitwisseling van expertise plaats met een delegatie van Tadzjiekse Parlementsleden, in samenwerking met het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen. In aanloop naar de 25ste verjaardag van de vierde wereldconferentie over vrouwen in 2020 (Beijing+25), nam België eind oktober deel aan de Europese economische commissie van de VN. In het kader van deze Conferentie heeft ons land een side event georganiseerd inzake de effectieve uitvoering van het Verdrag van Istanbul, met name inzake *family justice centers* en zorgcentra na seksueel geweld. Dit gaf ons land de mogelijkheid een goede praktijk te tonen en expertise uit te wisselen met andere landen in Europa. België formuleerde vragen en aanbevelingen inzake maatregelen ter bestrijding van gendergerelateerd en seksueel geweld tijdens de **UPR** van Afghanistan, Albanië, Bhutan, Cambodia, DRC, Dominicaanse Republiek, El Salvador, Equatoriaal Guinéa, Eritrea, Ethiopië, Fiji, Irak, Italië, Ivoorkust, Jemen, Nieuw-Zeeland, Noord-Korea, Noord-Macedonië, Portugal, Qatar, Slovakije en Vanuatu.	Buitenlandse Zaken
	In Oeganda organiseerde de post, in samenwerking met Enabel, op 10 december 2019 een evenement in het kader van de zestiendaagse actie dat specifiek inzoomt op gendergerelateerd geweld in het onderwijs. Enabel Oeganda zal de resultaten van zijn studie over gendergerelateerd geweld in de nationale lerarenopleidingen en *Business Technical and Vocational Education and Training*-instellingen officieel voorstellen en enkele aanbevelingen doen. **In Marokko** ondersteunen de projecten "Steun voor de strijd tegen geweld op vrouwen" – UNFPA (2017-2019; 1,25 miljoen euro) en "Bevordering van sociale normen ter bescherming van kinderen" – UNICEF (2017-2019; 1,25 miljoen euro) de Marokkaanse regering om mechanismen/strategieën te implementeren ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en kinderen. **In Palestina** volgt België de schendingen van vrouwenrechten op aan de hand van rapporten die worden opgesteld door de multilaterale agentschappen en door lokale of internationale NGA's. Verscheidene aspecten in verband met gender en gendergerelateerd geweld worden besproken binnen de EU-genderwerkgroep.	Ontwikkelingssamenwerking
18.c	Het mandaat van de Speciale Rapporteur van de VN inzake geweld tegen vrouwen blijven ondersteunen.	
	Ondernomen interventies.	
	België is in de junisessie van de MRR tussengekomen tijdens het **interactief debat met de SRVN** inzake geweld tegen vrouwen, waarbij ons land zijn steun uitsprak voor het mandaat van de SRVN.	Buitenlandse Zaken.

	Steun voor relevante resoluties.	
	België **co-sponsorde de resolutie** over de uitbanning van geweld tegen vrouwen tijdens de junisessie van de MRR alsook de resolutie over hetzelfde thema in de Derde Commissie van de VNAV.	Buitenlandse Zaken.
18.d	De staten aanmoedigen om de strijd tegen geweld te integreren in de mechanismen van transitionele justitie en strafrecht en om de strijd tegen seksueel geweld in de eerste plaats te beschouwen als een verantwoordelijkheid van elke staat (*ownership*).	
	Ondernomen interventies.	
	België roept regelmatig op tot de toepassing van het complementariteitsbeginsel en tot de vervolging van de ernstigste misdrijven door de **nationale autoriteiten**, en meer bepaald tot de versterking van nationale rechtsstelsels met het oog op de vervolging van misdrijven van seksueel geweld. Zo is België hierover tussengekomen tijdens een sessie van de Raad voor Vrede en Veiligheid van de Afrikaanse Unie op 23 juli 2019 over het thema 'Seksueel geweld in gewapende conflicten in Afrika'.	Buitenlandse Zaken
18.e	Pleiten voor de bestrijding van straffeloosheid en aanmoedigen van maatregelen op nationaal en internationaal niveau.	
	Ondernomen interventies.	
	In de MRR komt België regelmatig tussen met **verklaringen ter ondersteuning van de strijd tegen straffeloosheid**. Dit is een centraal thema in bijna alle interventies over landensituaties. België formuleerde ook vragen en aanbevelingen om maatregelen te nemen in de strijd tegen straffeloosheid ten aanzien van geweld tegen vrouwen tijdens de UPR van Afghanistan, Cambodia, Dominicaanse Republiek, Ivoorkust en Vanuatu. In de context van de VNVR vertaalt het Belgisch engagement in de strijd tegen de straffeloosheid zich in de systematische inzet op **versterking van taal** hierover in landenresoluties. In de eerste plaats gaat het dan om resoluties over landen die prominent zijn in het jaarrapport van de SVSG inzake Seksueel Geweld in Conflict. Zo heeft België zich met succes ingezet voor sterke verwijzingen naar de problematiek van straffeloosheid voor mensenrechtenschendingen in het algemeen en voor seksueel geweld in het bijzonder in – onder meer – resoluties over VN-vredesoperaties in de DRC en Zuid-Soedan.	Buitenlandse Zaken
19.	**In staten in een fragiele situatie, toezien op de veiligheid van vrouwen en meisjes en op hun bescherming tegen alle vormen van geweld.**	
19.a	De situatie van vrouwen in interventiezones opvolgen en een specifiek systeem van rapportage opzetten met betrekking tot geweld tegen vrouwen.	
	Monitoring/Early warning indicators.	
	Dit is enkel mogelijk wanneer de Belgische militairen in de interventiezones in contact komen met de lokale bevolking. Tijdens de **vorming van de GFP's** die binnen de grotere detachementen voorzien zijn wordt deze problematiek in detail behandeld als ook de rapportage en acties die nodig zijn opdat er op een correcte wijze opgetreden kan worden.	Defensie
	In Senegal heeft de tweede pijler van het nieuwe samenwerkingsprogramma als specifieke doelstelling om bij te dragen aan een effectieve toegang van vrouwen, adolescenten en jongeren tot kwaliteitsvolle diensten voor reproductieve gezondheid, met bijzondere aandacht voor het terugdringen van moedersterfte, het bevorderen van gezinsplanning en het voorkomen van seksueel en gendergerelateerd geweld via een aanpak die alle betrokken sectoren en actoren betrekt.	Ontwikkelingssamenwerking

	In Burundi focussen de projecten voornamelijk op bescherming via monitoring van gendergerelateerd geweld en dan vooral door middel van juridische en psychosociale ondersteuning en bijstand via de vijfjarenprogramma's van ASF en RCN. **In Benin** bevatten de projecten van het nieuwe programma verschillende indicatoren: - In het kader van het Landbouwproject zullen de indicatoren voor algemene doelstelling 2 (aantal fatsoenlijke banen), specifieke doelstelling 1 (gemiddeld netto-inkomen van landbouwondernemers) en specifieke doelstelling 2.2 (mate van tevredenheid van landbouwondernemers met het stimuleringskader) worden uitgesplitst volgens gender. - In het kader van het Politieproject ondersteunt een van de activiteiten de productie van betrouwbare gegevens. In dat verband moet de productie van naar gender uitgesplitste gegevens worden aangemoedigd om genderspecifieke kenmerken op te sporen en te documenteren. - In het kader van de gedelegeerde samenwerking met UNICEF heeft de Belgische financiering van het programma ter bestrijding van kindhuwelijken ertoe bijgedragen dat in 2019 in totaal 48.901 kinderen (45.593 kinderen, van wie meer dan 23.000 meisjes, in het basisonderwijs en 3.308 meisjes in het lager secundair onderwijs) werden bereikt.	
	Ondernomen interventies.	
	De Belgische Defensie neemt deel aan deze programma's binnen een multinationaal kader (EU, UN, NAVO). Momenteel is België actief binnen twee van zulke programma's (Operation Resolute Support en MINUSMA in Mali) en in elk van deze programma's wordt aan het aspect gender heel veel aandacht gegeven en is het opgenomen in de verschillende opleidingsprogramma's.	Defensie
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Ontwikkelingssamenwerking
19.b	Verderzetten van de actie in het kader van het Verdrag inzake het verbod op clustermunitie en het Verdrag inzake het verbod op antipersoonsmijnen met een bijzondere nadruk op de effecten van deze wapens op kinderen en vrouwen.	
	Ondernomen interventies.	
	In het kader van het Verdrag inzake het verbod op clustermunitie en het Verdrag inzake het verbod op antipersoonsmijnen geeft België **ondersteuning** aan internationale bijstand en aan een nauwere samenwerking op het gebied van slachtofferhulp en ontmijning. Bij de toekenning van middelen voor deze twee Belgische prioriteitsgebieden, namelijk de bestrijding van ontplofbare oorlogsresten en mijnen, wordt het gendercriterium stelselmatig in acht genomen. In de marge van de **intersessionele APMBC-bijeenkomsten** in mei 2019 heeft België als panellid bijgedragen aan een debat over "Gender en mijnbestrijding". Het debat was een initiatief van de '*Gender Working Group'* die is opgericht door het Noorse voorzitterschap van de 4e toetsingsconferentie van de APMBC. Aan de hand van concrete gevallen heeft België er sterk voor gepleit om bij de slachtofferhulp de gendercomponent niet uit het oog te verliezen. België sprak zich ook uit voor een versterking van de gendercomponent binnen de werkzaamheden van de APMBC, met name als transversale prioriteit van het nieuwe Actieplan van het Verdrag (Actieplan van Oslo). Verder heeft België zijn deelname aan een panel over slachtofferhulp, dat plaatshad tijdens de vergadering van deskundigen over protocol V in augustus 2019, aangegrepen om de gendercomponent onder de aandacht te brengen van de Hoge Verdragsluitende Partijen bij CWV-protocol V (ontplofbare oorlogsresten). België was van 2016 tot november 2019 ook lid van het **Comité voor slachtofferhulp** van het APMBC. Dit mandaat en het voorzitterschap in 2018 - gender was toen een van de vijf speerpunten van het Comité - waren voor België een gelegenheid om daadkrachtig de noodzaak te blijven verdedigen om naar geslacht en leeftijd uitgesplitste gegevens over de slachtoffers van	Buitenlandse Zaken

	antipersoonsmijnen te verzamelen. België steunde ook de benoeming van 'gender'-contactpunten binnen de APMBC-comités, zoals voorgesteld door het Noorse voorzitterschap van de 4e toetsingsconferentie van het Verdrag in de aanzet te streven naar een structurele hervorming van het Verdrag.	
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Defensie
19.c	Blijvende aandacht besteden aan het respect voor artikel 7.4 in de uitvoering van het Wapenhandelsverdrag (exportverbod in geval van '*gender-based violence/violence against women and children*').	
	Opname gender-aspect in EU-gemeenschappelijke actie ter ondersteuning van de implementatie van het wapenhandelsverdrag in derde landen.	
	De 5e Conferentie van Staten die partij zijn bij het ATT heeft bijzondere aandacht besteed aan het genderaspect. België heeft ertoe opgeroepen om **informatie uit te wisselen over de praktijken** van de verdragsluitende Staten met betrekking tot de toepassing van de artikelen 6 en 7, die onder meer betrekking hebben op gendergerelateerd geweld tegen vrouwen en kinderen.	Buitenlandse Zaken
19.d	Speciale aandacht besteden aan de inspraak van vrouwen inzake ontmijningsprogramma's en vrouwen betrekken bij de beslissing welke zones eerst zullen worden ontmijnd.	
	Creatie gender-criterium dat systematisch afgetoetst wordt bij beoordeling van nieuwe ontmijningsprojecten.	
	België steunt al vele jaren **humanitaire ontmijningsprojecten**. Gender mainstreaming - deelname van vrouwen aan mijnbestrijdingsactiviteiten, voorlichting over het gevaar van mijnen, uitgesplitste gegevens over slachtoffers - is een criterium voor de selectie van projecten die door de FOD Buitenlandse Zaken worden gefinancierd.	Buitenlandse Zaken
	Niet van toepassing in 2019.	Defensie
19.e	De initiatieven ondersteunen van internationale, Belgische en lokale NGO's die zich richten op de bescherming van vrouwen en die strijden tegen seksueel geweld, onder andere door een geïntegreerde aanpak van medische en psychosociale zorg, door sociaaleconomische herintegratie van de slachtoffers en door het aanbieden van bescherming en huisvesting.	
	Ondersteunende acties.	
	België **ontmoet** op regelmatige basis lokale, Belgische en internationale NGOs die zich richten op de bescherming van vrouwen en de strijd tegen seksueel geweld. Ons land geeft opvolging aan deze uitwisselingen in de uitvoering van het Belgisch buitenlands beleid. Zo kaartte België de problematiek van seksueel geweld aan tijdens de UPR van de DRC (7 mei), in navolging van een ontmoeting met de *Mukwege Foundation*.	Buitenlandse Zaken
	In Rwanda werkt de *Association Modeste et Innocent*, een Rwandese middenveldorganisatie, actief mee aan het vredes- en verzoeningsproces. Deze organisatie heeft ook een specifiek project rond vrouwelijke traumaslachtoffers. *Association Modeste et Innocent* is een partner van de Belgische NGO's Broederlijk Delen en 11.11.11, die in Rwanda door de Belgische regering worden gefinancierd. **In Marokko** verleent België steun aan zowel Belgische als lokale NGO's die ijveren voor de bescherming van vrouwen en de bestrijding van seksueel geweld:	Ontwikkelingssamenwerking

	- De Marokkaanse NGO Oujda Ain Ghazal, in het kader van het project "Tamalouk" van RCN Justice & Démocratie. Het specifieke werkterrein van deze NGO is de geïntegreerde zorg voor vrouwen en meisjes die het slachtoffer zijn van geweld in de oostelijke regio (noodopvang, sociale bijstand, economische re-integratie, ...) in coördinatie met de plaatselijke instellingen. - De Marokkaanse NGO Maroc Solidarité médico-sociale werkt in het kader van het project "Takkaful" van Dokters van de Wereld België onder meer aan de medische en psychosociale zorg voor slachtoffers van seksueel geweld, met bijzondere aandacht voor meisjes en jongeren.	
	Projecten of programma's die bijdragen aan gendergelijkheid in staten die zich in een fragiele situatie bevinden.	
	In Tunesië steunt België (300.000 euro) het project van AIM (*Actions in the Mediterranean*): Vrouwelijke Leiders van Morgen (periode 2019-2020). Het project heeft tot doel de capaciteitsopbouw van alle deelnemers aan het Vrouwelijke Leiders van Morgen-programma voort te zetten, met het oog op het bevorderen van de politieke participatie van vrouwen en/of hun activisme en hun empowerment als actoren van verandering. Het project streeft ernaar de vertegenwoordiging van vrouwen in het publieke leven te bevorderen en hun actievermogen te ondersteunen.	Buitenlandse Zaken
	In Oeganda steunt België (2,9 miljoen euro) de NGO Tearfund in Zuid-Soedan voor het eenjarige project "Bridging the gap: the role of local faith actors in humanitarian response". In het kader van dit project worden plaatselijke geloofsactoren betrokken bij het verlenen van humanitaire hulp en het herstellen van de sociale samenhang. In Aweil werkt Tearfund samen met enkele plaatselijke religieuze actoren rond gendergerelateerd geweld. **In Tanzania** kreeg het Rode Kruis Vlaanderen in 2019 financiële steun voor het humanitaire project "Capaciteitsopbouw voor een betere rampenparaatheid door de inbreng van multi-inzetbare financiële middelen in het Gebied van de Grote Meren". Naast financiële hulp werden er na de overstromingen in Dar es Salaam ook non-food kits uitgedeeld, onder meer noodkits voor vrouwen (inclusief onderkleding en herbruikbaar ondergoed). Deze hulp werd verleend in samenwerking met het lokale Rode Kruis. **In Burundi** draagt de meerderheid van de Belgische programma's/projecten bij aan gendergelijkheid door een evenwichtige verdeling tussen mannen/vrouwen na te streven wat betreft begunstigden en ook in de lokale beslissingscomités voor de projecten/programma's. **In de DRC** steunt België het bilaterale programma van Enabel om seksueel geweld te bestrijden in de provincies Bandundu, Tshopo en de Evenaarsprovincie. Dit programma krijgt nu een verlengstuk via het overgangsprogramma. België steunt het vijfjarenprogramma 2017-2021 van het Consortium van ACNG CNCD – le Monde selon les Femmes, waarbij de bestrijding van seksueel geweld een van de hoofdlijnen van het programma is. Dit onderdeel wordt uitgevoerd door Le Monde selon les Femmes via haar partner in Noord-Kivu.	Ontwikkelingssamenwerking

20.	**De veiligheid en bescherming van de vrouwen en jonge meisjes verzekeren in het kader van humanitair werk.**	
20.a	Rekening houden met de bescherming van vrouwen en meisjes bij humanitaire taken, DDR en SSR programma's zoals het bouwen van vluchtelingenkampen.	
	Projecten of programma's die bijdragen aan gendergelijkheid in staten die zich in een fragiele situatie bevinden.	
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Defensie
21.	**Bestrijden van mensenhandel.**	
21.a	Van de bestrijding van mensenhandel een prioriteit maken in het Nationaal Veiligheidsplan.	
	Aanwijzingen van deze prioriteit.	
	Is voorzien in de Kadernota Integrale veiligheid 2016-2019 (continu).	Binnenlandse Zaken
21.b	Hulp en begeleiding aanbieden aan de slachtoffers van mensenhandel in België.	
	Instrumenten voor hulp en begeleiding.	
	De drie **erkende opvangcentra** werden van financiering verzekerd in 2017 – 2018 – 2019. De financiering loopt ook door tijdens de lopende zaken. Het is de taak van de volgende regering om toe te zien op het verder nakomen van die verbintenissen. In de Franse en de Duitstalige Gemeenschap werden **opleidingen** verstrekt, inzonderheid in de sector van de jeugdhulp, met het oog op het faciliteren van de identificatie van de minderjarige slachtoffers en de doorverwijzing van die slachtoffers naar de gespecialiseerde hulpverleningsstructuren. In het Vlaamse Gewest werd door Child Focus een **website** ontwikkeld rond de uitbuiting van minderjarigen door loverboys en thans wordt de laatste hand gelegd aan een **gids** voor de identificatie en de doorverwijzing van minderjarige slachtoffers van seksuele uitbuiting. Voorts keurde de federale regering in 2018 een **addendum** bij het actieplan ter bestrijding van mensenhandel goed dat specifiek betrekking heeft op de bescherming van minderjarigen. Er werden **bewustmakingstools** ontwikkeld, inzonderheid met het oog op het faciliteren van de identificatie van slachtoffers in ziekenhuizen en om ervoor te zorgen dat zij correct worden doorverwezen. In 2019 werd ook een **campagne** met de naam "know your rights" opgezet. Die campagne kon in 2019 slechts op beperkte wijze worden verspreid wegens de zeer korte termijnen voor de realisatie ervan, maar zij zou verder worden gezet in 2020. De FOD Binnenlandse Zaken is lid van de **Interdepartementale Coördinatiecel ter bestrijding van mensensmokkel en mensenhandel**.	Binnenlandse Zaken-DVZ Justitie

Aantal en aandeel slachtoffers van mensenhandel die een verblijfsvergunning hebben verkregen.

Binnenlandse Zaken-DVZ Justitie

2019	Aantal		Aandeel (%)	
Vergunning	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Afgifte BGV 45 dagen	15	28	2,00%	3,74%
Afgifte attest van immatriculatie	61	74	8,14%	9,88%
Verlenging attest van immatriculatie	6	10	0,80%	1,34%
Afgifte BIVR tijdelijk	42	68	5,61%	9,08%
Verlenging BIVR tijd	152	226	20,29%	30,17%
Afgifte onbeperkt	27	40	3,60%	5,34%
Totaal	**303**	**446**	**40,45%**	**59,55%**

Aantal en aandeel slachtoffers van mensenhandel die werden beschermd.

Binnenlandse Zaken-DVZ Justitie

2019	Aantal		Aandeel (%)	
Type	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Economisch	23	65	14,94%	42,21%
Prostitutie	49	3	31,82%	1,95%
Mensensmokkel	4	6	2,60%	3,90%
Divers	2	1	1,30%	0,65%
Bedelarij	1	0	0,65%	0,00%
Totaal	**79**	**75**	**51,30%**	**48,70%**

21.c Verdergaan met het integreren van mensenhandel in de bilaterale akkoorden inzake politiële samenwerking.

Akkoorden waarin mensenhandel opgenomen is.

Maakt deel uit van het beleid (continu). — Binnenlandse Zaken

21.d De nadruk leggen op mensenhandel in het kader van het concept ‘human security’ tijdens militaire operaties.

Ondernomen interventies.

Deze problematiek wordt ook steeds aangehaald tijdens de **Pre-Deployment Training** van zowel de Detachementen als individuele augmentees. — Defensie

21.e Het mandaat van de Speciale Rapporteur van de VN inzake mensenhandel blijven ondersteunen.

Ondernomen interventies.

België is tussengekomen tijdens de **interactieve dialoog** met de SRVN inzake mensenhandel tijdens de junisessie van de MRR, waarbij ons land zijn expliciete steun uitsprak voor enkele van de aanbevelingen van de SRVN.

Mensenhandel in de context van conflict staat op de agenda van de VNVR sinds 2015 en is er dankzij resoluties S/RES/2331 — Buitenlandse Zaken

	(2016) en S/RES/2388 (2017) ook in verankerd. België wil het thema **steviger stroomlijnen** in de bredere VVV-agenda en het linken aan de mensenrechtenagenda. Daartoe organiseerde ons land in oktober 2019 een druk bijgewoonde en breed gewaardeerde informele Arria vergadering van de VNVR over het thema. Met de deelname van o.a. de SRVN inzake Mensenhandel (Mevr. Maria Grazia Giammarinaro) en van de United Nations Office on Drugs and Crime werd ook de link tussen het werk van de VNVR en andere VN-mechanismen inzake dit thema versterkt.	
	Steun voor relevante resoluties.	
	België **co-sponsorde** de resolutie inzake mensenhandel in de Derde Commissie van de VNAV (*Improving the coordination of efforts against trafficking in persons)*. Van belang is dat in deze resolutie wordt erkend dat mensenhandel onevenredig vrouwen en meisjes treft, die bijzonder kwetsbaar zijn voor mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting.	Buitenlandse Zaken

DOELSTELLING 4: Bevorderen van de deelname van vrouwen aan processen rond conflict, vrede en veiligheid

22.	**Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen binnen de federale administraties.**	
22.a	Een actief rekruteringsbeleid voeren, de evolutie in de aanwerving van vrouwen analyseren en het rekruteringsbeleid aanpassen op basis van deze analyse.	
	Ondernomen acties binnen het rekruteringsbeleid om vrouwen aan te trekken.	
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Buitenlandse Zaken
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Ontwikkelingssamenwerking
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Defensie
	De politie waakt over de **diversiteit** bij het samenstellen van de selectiecommissies (interne mobiliteit en externe aanwerving), de rekruteringsstands, of in de contactpunten "rekrutering". Er bestaan voor iedereen mogelijkheden van aanpassing van de arbeidstijd, zonder onderscheid tussen mannen en vrouwen. Er wordt specifieke aandacht gevestigd op de representativiteit van vrouwen bij de interne en externe communicatie (aanwervingscampagnes met getuigenissen van politievrouwen, het in de kijker plaatsen op de sociale netwerken van specifieke dagen zoals moederdag, dag van de vrouw, opendeurdagen specifiek voor vrouwen, ...). Bovendien worden in het kader van de aanwerving voor het operationeel kader specifieke testdagen georganiseerd voor de sportproeven (functioneel parcours) naar aanleiding van de vaststelling dat vrouwen die proeven minder goed doorstaan dan mannen.	Binnenlandse Zaken-Fedpol
	Aantal en aandeel mannen – vrouwen onder de diplomaten, posthoofden, de consuls, de attachés ontwikkelingssamenwerking, de militairen en de geïntegreerde politie.	

2019	Aantal		Aandeel (%)	
Functie	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Ambassadeur	9	74	11%	89%
Hoofd Belgian Office	0	1	0%	100%
Hoofd Consulaat	1	4	20%	80%
Consul-Generaal	2	15	12%	88%
Hoofd Diplomatiek Bureau	0	3	0%	100%
Permanent Vertegenwoordiger	0	8	0%	100%
Totaal	**12**	**105**	**10%**	**90%**

Buitenlandse Zaken
Ontwikkelingssamenwerking

2019	Aantal		Aandeel (%)	
Klasse/niveau	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
A1	17	24	41%	59%
A2	107	180	37%	63%
A3	21	125	14%	86%
A4	18	86	17%	83%
A5	2	13	13%	87%
C (consulaire loopbaan)	11	13	46%	54%
Totaal	**176**	**441**	**29%**	**71%**

Defensie

2019	Aantal		Aandeel (%)	
Functie	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Officieren	525	3379	15,53%	84,47%
Onderofficieren	860	10688	8,04%	91,96%
Vrijwilligers	786	10245	7,67%	92,33%
Totaal	**2171**	**24312**	**8,92%**	**91,08%**

Binnenlandse Zaken-Fedpol

Cijfers op 31/8/2019	Aantal		Aandeel (%)	
Functie	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Agent	711	693	50.64%	49.36%
Inspecteur	6794	19666	25.68%	74.32%
Hoofdinspecteur	1173	6249	15.80%	84.20%
Commissaris	350	2218	13.63%	86.37%
Hoofdcommissaris	38	393	8.82%	91.18%
Administratief en logistiek kader	6407	2988	68.20%	31.80%
Totaal	**15473**	**32207**	**32,45%**	**67,54%**

Bij de geïntegreerde politie (federale en lokale politie) is een groeiend aandeel vrouwen terug te vinden. Momenteel zijn de mannen beter vertegenwoordigd dan de vrouwen, vooral voor de hoogste operationele posten. Wat het burgerpersoneel betreft, stelt men het tegenovergestelde vast, namelijk dat de vrouwen duidelijk beter vertegenwoordigd zijn dan de mannen.

22.b De sollicitant fysiek voorbereiden.

Ondernomen acties.

Op de www.mil.be werd een **introductiefilm** geplaatst die in detail de gevraagde fysieke sportproeven uitlegt die worden gevraagd bij de wervingstesten. — Defensie

Aantal voorbereidingssessies.

Er worden dus geen voorbereidingssessies meer georganiseerd. — Defensie

23.	**Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen binnen internationale organisaties.**	
23.a	Aanmoedigen van de Belgische vrouwelijke kandidaturen voor internationale organisaties.	
	Aanmoedigingsacties.	
	België maakt, samen met een tiental andere VN-Lidstaten, deel uit van de **vriendengroep 'genderpariteit'**. Deze vriendengroep komt om de zes tot acht weken samen om ideeën en initiatieven uit te wisselen voor het bevorderen van vrouwen in leidinggevende functies in VN Vredesmissies. België houdt daarnaast rekening met genderdimensies bij het bepalen van de Belgische electorale voorkeuren voor verkiezingen in VN-experten organen, zoals bijvoorbeeld de verschillende mensenrechtencomités.	Buitenlandse Zaken
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Defensie
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Binnenlandse Zaken
24.	**Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen in het kader van vredesmissies, civiele crisisbeheersingsmissies en verkiezingswaarnemingsmissies.**	
24.a	Aanmoedigen van vrouwen om zich kandidaat te stellen voor vredesmissies.	
	Aanmoedigingsacties.	
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Defensie
	Aantal en aandeel mannen en vrouwen (Officieren, Onderofficieren & Vrijwilligers) bijgedragen aan vredesmissies.	
		Defensie

2019	Aantal		Aandeel (%)	
Functie	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Officieren	28	287	9.75%	90,25%
Onderofficieren	37	683	5.41%	94,59%
Vrijwilligers	10	493	2,02%	97,98%
Totaal	**65**	**1463**	**4,44%**	**95,56%**

24.b	Aanmoedigen van vrouwen om zich kandidaat te stellen voor civiele crisisbeheersingsmissies.	
	Aanmoedigingsacties.	
	België streeft in eerste instantie naar een gelijke vertegenwoordiging V/M in de **voorbereidende opleiding** (BGT). Er is geen extra aanmoediging om zich ook kandidaat te stellen, maar de EU GVDB-missies voeren wel een beleid van positieve actie t.o.v. vrouwelijke kandidaten.	Buitenlandse Zaken
	Geen specifieke actie ondernomen. De civiele crisisbeheersingmissies staan open voor zowel vrouwen als mannen. De kandidaatstellingen worden op niet-gedifferentieerde wijze binnen de federale politie ondersteund.	Binnenlandse Zaken-Fedpol
	Bij gelijkwaardig CV wordt een vrouwelijke kandidaat steeds bevoordeeld ten opzichte van een mannelijke kandidaat.	Justitie

Aantal en aandeel mannen en vrouwen bijgedragen aan civiele crisisbeheersingsmissies.

Buitenlandse Zaken

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
8	19	27%	73%

Binnenlandse Zaken-Fedpol

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
0	7	0%	100%

Justitie

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
4	1	80%	20%

24.c Aanmoedigen van vrouwen om deel te nemen aan de *'basic generic training'* voorafgaand aan de uitzending voor een civiele crisisbeheersingsmissie.

Aanmoedigingsacties.

In de **aankondiging voor de opleiding** staat vermeld dat vrouwen extra worden aangemoedigd om zich in te schrijven.	Buitenlandse Zaken
Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Ontwikkelingssamenwerking
Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Justitie
Geen specifieke actie ondernomen. De civiele crisisbeheersingsmissies en dus de opleiding "basic generic training" staan open voor zowel vrouwen als mannen. De kandidaatstellingen worden op niet-gedifferentieerde wijze binnen de federale politie ondersteund.	Binnenlandse Zaken-Fedpol

Aantal en aandeel mannen en vrouwen die deelgenomen hebben aan de '*basic generic training*'.

Buitenlandse Zaken

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
5	5	50%	50%

Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019. — Ontwikkelingssamenwerking

		Justitie

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
3	1	75%	25%

Binnenlandse Zaken-Fedpol

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
3	2	60	40

24.d	Aanmoedigen van vrouwen om zich kandidaat te stellen voor verkiezingswaarnemingsmissies.	
	Aanmoedigingsacties.	
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Buitenlandse Zaken
	Aantal en aandeel mannen en vrouwen die deelgenomen hebben aan verkiezingswaarnemingsmissies.	

Buitenlandse Zaken

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
8	12	40%	60%

24.e	Op internationaal niveau pleiten voor de participatie van een groter aantal vrouwen in vredesmissies en civiele crisisbeheersingsmissies.	
	Ondernomen interventies.	
	In het kader van de VNVR vestigde België regelmatig de aandacht op het **belang van de participatie van vrouwen** aan missies. Zo verwelkomde ons land tijdens een debat in de VNVR over vrouwen in vredesmissies de aanname van de strategie voor gendergelijkheid (januari 2019) overeenkomstig resolutie S/RES/2242 van de VNVR. Het aantal vrouwelijke *peacekeepers* ligt laag. Naast aandacht tijdens de selectie, is ook aandacht nodig voor duurzame en betekenisvolle carrièreontwikkeling.	Buitenlandse Zaken
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Defensie
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Binnenlandse Zaken
25.	**Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen bij vredesonderhandelingen en de institutionalisering van de rol van vrouwen in processen van vrede en veiligheid stimuleren.**	
25.a	Betrekken van Belgische vrouwenorganisaties bij het beleid rond CVE, de preventie van radicalisering en disengagement.	
	Betrokken Belgische vrouwenorganisaties.	
	Zie 14.b.	Binnenlandse Zaken-OCAD

25.b	Consultaties met lokale vrouwen en vrouwenorganisaties systematiseren bij *fact finding missions* en deze informatie verspreiden via de betrokken partners.	
	Consultaties.	
	Dit wordt gedaan, maar het voorbije jaar zijn er geen **fact finding missies** geweest voor de deelname aan operaties waarbij het Belgische detachement een actieve rol in de conflictoplossing opneemt.	Defensie
25.c	Bij vredesprocessen aandacht vragen voor het opnemen van vrouwelijke mediatoren en onderhandelaars.	
	Steun voor de deelname van vrouwen aan vredesonderhandelingen.	
	België pleit herhaaldelijk en in verschillende relevante fora voor het **opnemen van vrouwelijke mediatoren en onderhandelaars** bij vredesprocessen. Dit was bijvoorbeeld het geval in de VNVR tijdens discussies over de politieke omwentelingen in Soedan, alsook bij de hernieuwing van het mandaat van MINUSMA (juni 2019), waarbij ons land ijverde voor de integratie van de rol van vrouwen in mediatieprocessen in dit mandaat – en dus voor de betrokkenheid van Malinese vrouwen als bemiddelaars en vredesactoren. In aanloop naar de **onderhandelingen in de maartsessie van de MRR** inzake de resolutie over de situatie van mensenrechten in Myanmar (MRR40), heeft België succesvol gepleit voor de inclusie van een paragraaf over het belang van een inclusieve nationale politieke dialoog, met de volledige, effectieve en betekenisvolle deelname van vrouwen.	Buitenlandse Zaken
25.d	Op internationaal niveau pleiten voor het opnemen van meer vrouwen in delegaties die deelnemen aan onderhandelingen en processen van vrede en democratisering.	
	Verklaringen waarin wordt verwezen naar de deelname van vrouwen.	
	België kaart dit regelmatig aan in het kader van **interventies op internationaal niveau** inzake vredesopbouw, conflictpreventie, mediatie, etc. Zo benadrukte ons land tijdens de interactieve dialogen in de MRR inzake de mensenrechtensituaties in Libië, Mali, Myanmar en Sri Lanka het belang van de noodzaak om vrouwen te betrekken bij de vredes- en verzoeningsprocessen op alle niveaus. Daarnaast formuleerde België vragen en aanbevelingen inzake de rol van vrouwen in politieke en vredesprocessen tijdens de UPR van Afghanistan en de DRC. België nam deel aan **twee open debatten** (19/3 en 17/10) in de Vrede en Veiligheidsraad van de Afrikaanse Unie, waarin ons land het belang onderstreepte van de deelname van vrouwen aan vredes- en veiligheidsprocessen, namelijk inzake de rol van vrouwen in conflictpreventie en vredesopbouw en m.b.t. de herdenking van VNVR-resolutie 1325. Tijdens dit tweede debat heeft ons land ook de Belgische politieke en financiële steun aangekondigd voor FemWise-Africa (*Network of African Women in Conflict Prevention and Mediation*). Ook in de VNVR vestigde België **systematisch de aandacht** op de noodzaak van de betekenisvolle deelname van vrouwen aan vredes- en veiligheidsprocessen, bijvoorbeeld met betrekking tot het conflict in Jemen, waarbij ons land zowel tijdens een informele Arria vergadering in januari 2019, alsook doorheen het jaar tijdens briefings en consultaties in de VNVR aandacht vroeg voor de betekenisvolle (en niet louter consultatieve) participatie van vrouwen bij politieke besluitvorming. Op 29 oktober legde België ook een verklaring af tijdens het open debat in de VNVR over 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' waarbij ons land het belang onderstreepte van betekenisvolle participatie van vrouwen aan vrede- en veiligheidsprocessen.	Buitenlandse Zaken

25.e	Ondersteunen van de volledige en betekenisvolle deelname van vrouwen aan de strijd tegen de illegale transfer en het misbruik van kleine geweren en lichte wapens.	
	Ondernomen interventies.	
	België bevestigt zijn bereidheid om **vrouwen een participatieve rol te verlenen** in de verschillende instrumenten voor de bestrijding van illegale handvuurwapens en lichte wapens (EU-strategie tegen illegale handvuurwapens en lichte wapens en hun munitie, VN-actieprogramma, ATT, gemeenschappelijk standpunt van de EU …). Zo heeft België in verschillende gezamenlijke verklaringen (in het kader van de EU, *Organisation internationale de la francophonie*, ...) ertoe opgeroepen illegale handvuurwapens en lichte wapens te beschouwen als verzwarende factoren voor gendergeweld. België steunt de participatie van vrouwen in de verschillende projecten voor de beheersing van handvuurwapens en lichte wapens, die het direct of indirect financiert.	Buitenlandse Zaken
25.f	Pleiten voor de consultatie van lokale vrouwen en vrouwengroepen bij de voorbereiding en bespreking van vredesmissies en civiele crisisbeheersingsmissies.	
	Ondernomen interventies.	
	Zowel op het terrein als binnen de PBC en andere internationale fora heeft België ervoor gepleit om vrouwen effectief te betrekken bij vredesprocessen.	Buitenlandse Zaken
26.	**De participatie van vrouwen verbeteren in de lokale samenleving.**	
26.a	De aanwezigheid van vrouwen aanmoedigen in het lokaal juridisch apparaat en binnen de lokale politie en het leger.	
	Ondernomen interventies.	
	België heeft de nood hieraan benadrukt tijdens de **interactieve dialoog** met de VN-Werkgroep betreffende discriminerende wetten en praktijken tegen vrouwen in de juni-sessie van de MRR. Ook in het kader van de **VNVR** heeft ons land hier aandacht aan besteed. Dit was bijvoorbeeld het geval tijdens de informele Arria vergadering op 13/3 met als titel 'ongelijkheden tussen mannen en vrouwen in politieke participatie', waarbij ons land Mali en Burkina Faso feliciteerde met genomen maatregelen om de aanwezigheid van vrouwen te valoriseren bij de nationale veiligheidsdiensten en defensie. In het kader van het **UPR**-proces formuleerde België vragen en aanbevelingen ten aanzien van Afghanistan, de DRC, El Salvador, Iran en Ivoorkust met betrekking tot de participatie van vrouwen aan het publieke leven, inclusief politie, justitie en defensie.	Buitenlandse Zaken
	Dit is een verantwoordelijkheid van de **multinationale organisatie** die de Security Sector Reform & Disarmament, Demobilisation and Reintegration leiden binnen een bepaald crisisgebied. In zulke operaties waarbinnen de Belgische Defensie deelneemt, gebeurt dit ook.	Defensie

26.b	Steunen van initiatieven die gericht zijn op het versterken van de participatie van vrouwen in de besluitvorming op elk niveau (lokaal, regionaal en nationaal) in het bijzonder in staten in fragiele situatie.	
	Steun voor de participatie van vrouwen aan vredesonderhandelingen.	
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Ontwikkelingssamenwerking
	Aantal en kwaliteit van gehouden consultaties met lokale vrouwengroepen.	
	In Burundi wordt vaak overleg gepleegd op het niveau van onze programma's/projecten. Het is evenwel niet gemakkelijk om de kwaliteit hiervan te beoordelen zonder specifieke monitoring, aangezien er altijd één of twee personen uit de vrouwengroepen naar voren treden (vergadering, discussiegroep) zodat de andere leden minder gehoord worden, vooral in groepen rond specifieke thema's (diensten van seksuele en reproductieve gezondheid, gendergerelateerd geweld, fistels enz.). **In Benin** hebben de vier pijlers van het landenprogramma 2019-2023 tot doel de positie van de verschillende groepen "rechthebbenden" te versterken door een aanpak te volgen die uitgaat van mensenrechten. Door die aanpak te koppelen aan het transversale genderthema kan een maximale deelname van vrouwen aan de besluitvorming in het kader van de projecten worden gewaarborgd. **In Palestina** worden gemiddeld 4 raadplegingen per jaar georganiseerd met de "gender machinery" om te peilen naar de laatste ontwikkelingen op het gebied van vrouwenrechten in Palestina (vooruitgang of niet?). Die raadplegingen worden gecoördineerd door de technische genderwerkgroep en de "gender task force". België neemt hier vaak aan deel. **In de DRC** is er het vijfjarenprogramma 2017-2021 van de ANGS RCN, waarvan een van de interventieassen inzoomt op de betrokkenheid van vrouwen bij conflictoplossing; de interventieperimeter is Noord-Kivu. Het doel van het vijfjarenprogramma 2017-2021 van de ANGS ASF is om bij te dragen aan een sterker bestuur voor de verwezenlijking van de rechten van de bevolking, in het bijzonder vrouwen. Een van de partners die het programma uitvoeren is de lokale NGO "*Dynamique des Femmes Juristes*" uit Goma, die zich inzet voor de bevordering en de verdediging van de mensenrechten in het algemeen en vrouwenrechten in het bijzonder.	Ontwikkelingssamenwerking
26.c	Steunen van lokale vrouwennetwerken en –organisaties om hun juridische, economische, politieke en sociale capaciteiten te versterken.	
	Geleverde steun.	
	In Guinee leggen TRIAS en Enabel in hun steun aan landbouw/ondernemerschap bijzondere nadruk op de begeleiding van vrouwenorganisaties. Deze operatoren bieden specifieke steun (opleiding, begeleiding) aan lokale vrouwenorganisaties. **In Oeganda** steunt België het project *Isis-Women's International Cross-Cultural Exchange* in het kader van vredesopbouw (S0.1.) met een bedrag van 150.000 euro voor 24 maanden. Het doel van dit project is om een vreedzaam verkiezingsproces te bevorderen door middel van constructieve samenwerking, in goede banen geleid door een coalitie van Oegandese vrouwen uit de civiele samenleving. In **Rwanda** werd een samenwerking opgezet tussen 11.be en ProFemmes.	Ontwikkelingssamenwerking

	In Marokko ondersteunt de Belgische samenwerking via de NGO Solidarité Socialiste vrouwennetwerken in de regio Casablanca-Settat. Een van de partners van Solidarité Socialiste, het netwerk *Action Femmes des Associations des Quartiers du Grand Casablanca*, steunt en begeleidt de lokale structuren voor vrouwen en de wijkdynamiek. **In Benin** werden als onderdeel van het project ter bestrijding van kinderhuwelijken de nationale MVO's die samenwerken met de geïntegreerde centra voor de opvang van slachtoffers van gendergerelateerd geweld versterkt om de aantoonbare gevallen te melden en door te verwijzen naar de centra voor medische, juridische en psychologische zorg.	
26.d	Aanmoedigen van lokale verwezenlijkingen geënt in het maatschappelijke middenveld, gericht op een betere socio-economische participatie van vrouwen.	
	Projecten of programma's die bijdragen aan de socio-economische participatie van vrouwen.	
	In Burundi werd in 2018 steun verleend (1,5 miljoen euro over 3 jaar, d.w.z. een bijdrage van 500.000 euro per jaar) samen met Trade Mark East Africa. Dit project focust op de ontwikkeling van een op vrouwen gerichte grensoverschrijdende handel om hun economische veerkracht en de sociale samenhang in de doelgemeenschappen te versterken. Dit project ondersteunt onder andere de volgende acties: (i) het vergroten van de kennis en commerciële feeling van vrouwelijke handelaars, (ii) het verbeteren van het bedrijfsklimaat voor grensoverschrijdende participatie (Burundi/DRC) en de deelname van vrouwen aan de grensoverschrijdende handel en (iii) het vergroten van de markttoegangsmogelijkheden van vrouwelijke grensoverschrijdende handelaars. **In Rwanda** integreert CEFOTRAR, partner van de Belgische NGO World Solidarity, gefinancierd door de DGD, de genderdimensie in zijn opleidingscentrum om meer meisjes aan te trekken voor jobs die traditioneel als "mannelijk" worden beschouwd. Zo hebben meisjes meer opties om een betere job te vinden. **In Marokko** voert Enabel projecten uit in de landbouwsector die bijdragen aan de sociaal-economische participatie en empowerment van vrouwen. Zo is er onder meer een project ter ondersteuning van economische belangengroepen voor de ontwikkeling van de dadelpalmsector in Marokkaanse oases (2016-2021) en een project voor de ontwikkeling van de saffraan- en dadelpalmsector (2013-2019). De Belgische samenwerking in Marokko steunt eveneens het programma Min Ajliki 2.0, uitgevoerd door APEFE (2017-21), voor een bedrag van 4,75 miljoen euro voor de sociaal-economische participatie van vrouwen door het stimuleren van hun ondernemerscapaciteiten. Het project werkt op het niveau van de Marokkaanse civiele maatschappij meer bepaald samen met de het netwerk Entrelles en de organisatie van vrouwelijke bedrijfsleiders in Marokko. De Belgische samenwerking verleent ook steun aan de NGO Solidarité Socialiste, die in het kader van haar vijfjarenprogramma (2017-21) vrouwennetwerken en vrouwencoöperaties in de regio Casablanca-Settat ondersteunt met het oog op hun empowerment. **In Benin** meet de landbouwcomponent van de nieuwe landenportefeuille de impact op de sociaal-economische participatie van vrouwen in de ontwikkeling van de ananassector.	Ontwikkelingssamenwerking

DOELSTELLING 5: Ondersteunen van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda

27.	**Toepassen van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid op het Belgisch federaal niveau en uitvoeren van het NAP.**	
27.a	Opstellen van een Belgisch NAP voor de toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid.	
	Aannemen van het NAP.	
	Het NAP werd voorgesteld op de Ministerraad in juli 2017.	Buitenlandse Zaken Ontwikkelingssamenwerking Defensie Binnenlandse Zaken Justitie Gelijke Kansen
	Het **Defensie Actieplan** Vrouwen, Vrede en Veiligheid/2017-2021 - Tenuitvoerlegging van het Nationaal Actieplan Vrouwen, Vrede en Veiligheid/2017-2021 werd op 05 Oktober 2019 gepubliceerd via de gedetailleerde instructie DGHR-GID-GENDER-002 Dit plan bevat de doelstellingen met de overeenstemmende actielijnen van het NAP VVV 2017/2021 die van toepassing zijn voor Defensie.	Defensie
27.b	Steun verlenen aan de administraties en strategische cellen via het aanbieden van expertise met betrekking tot gender.	
	Verleende expertise.	
	Twee leden van het Instituut zetelen in de **'Adviesraad Gender en Ontwikkeling'**, respectievelijk als lid en als plaatsvervangend lid. In het kader van de **rapportage 2018** heeft het IGVM aan de verschillende departementen suggesties gedaan in verband met mogelijke acties ter uitvoering van de verschillende engagementen in het NAP Vrouwen, Vrede en Veiligheid.	Gelijke Kansen
27.c	Goede praktijken, aanbevelingen en '*lessons learned*' verspreiden en overnemen.	
	Ondernomen interventies.	
	België heeft actief en constructief deelgenomen aan elke vergadering van de **EU Taskforce inzake 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid'**, waarbij ons land enkele goede praktijken inzake de uitvoering van het Belgische Nationaal Actieplan in de kijker heeft gezet. In het kader van de VNVR heeft België ook deelgenomen aan een **workshop** in Berlijn (21-22 februari) die de leden van de VNVR samenbracht om ideeën uit te wisselen i.v.m. de versterking van de VVV-agenda in de VNVR. België heeft deelgenomen aan de meeting van het ***Focal Points Network* 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid'** in Namibië op 10-11 april. Dit Netwerk werd in 2016 opgericht met als doel de *Focal Points* van de deelnemende landen met elkaar in contact te brengen en een platform te creëren voor de regelmatige uitwisseling van goede praktijken, met inbegrip van de uitvoering van Nationale Actieplannen.	Buitenlandse Zaken

	Op 20/6 organiseerde de Belgische ambassade in Mali een succesvol **evenement** in Bamako, in samenwerking met UN Women en het *Institut malien de recherche et d'Action pour la paix* ter bevordering van de VVV-agenda in het land. Een 60-tal deelnemers van NGOs, internationale organisaties en ambassades kwamen daarbij tot een lijst met concrete aanbevelingen over hoe de VVV-agenda in Mali verbeterd kan worden. Op 2 juli werd een uitwisseling georganiseerd met een **delegatie van Tadzjiekse Parlementsleden** over de uitvoering van het Belgisch Nationaal Actieplan inzake de bestrijding van gendergerelateerd geweld, in samenwerking met het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen. In het kader van de **regionale conferentie** in aanloop naar de 25ste verjaardag van de Beijing Verklaring en Actieprogramma (Beijing+25) die plaatsvond in Genève op 29 en 30 oktober, organiseerde België een side event inzake de uitvoering van het Verdrag van Istanbul, met betrekking tot holistische zorg voor slachtoffers van seksueel geweld.	
	In het kader van de **herziening van de genderthematiek** binnen Defensie werd de cursus GFP reeds volledig herzien. Een volgende etappe is de herziening van de inhoud en vorm van de genderbriefing tijdens de Pre-Deployment Training.	Defensie
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Binnenlandse Zaken
	Het IGVM nam o.a. deel aan de vergaderingen van de **'EU Informal Task Force on UNSCR 1325'** en nam eveneens actief deel aan de uitwerking van het *EU Action Plan on Women, Peace and Security*. Het heeft eveneens deelgenomen aan de *Academic Roundtable on Women, Peace and Security* van de EEAS. Het IGVM deelde de verslagen en documentatie van deze bijeenkomsten en werkzaamheden met de bij het NAP Vrouwen, Vrede en Veiligheid betrokken departementen. Het IGVM had een informeel overleg met Claire Hutchinson, ***NATO Secretary General's Special Representative for Women, Peace and Security***, over de ontwikkelingen rond vrouwen, vrede en veiligheid binnen de NAVO.	Gelijke Kansen
28.	**Sensibiliseren van de betrokken actoren en het Belgische publiek.**	
28.a	Opstellen van of steun verlenen aan sensibiliseringsacties met betrekking tot de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid.	
	Sensibiliseringsacties.	
	In aanloop naar de **25ste verjaardag van de 'Beijing Verklaring en Actieprogramma'** in 2020 (Beijing+25), heeft België een rapport ingediend over de uitvoering hiervan in ons land in de afgelopen 5 jaar. In dit rapport wordt ook aandacht besteed aan de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda. België heeft hierover zowel een consultatie als een informatiesessie georganiseerd met het maatschappelijk middenveld, respectievelijk op 15 februari en 6 juni. Ter ere van internationale vrouwendag organiseerde de Minister van Buitenlandse Zaken op 8 maart een **conferentie** in het Egmontpaleis onder de naam "*The Global Approach to Security – Defence – Development. Women Gaining Voice*", waarbij een panel experten, alsook de Minister, het belang van de betekenisvolle deelname van vrouwen aan civiele en militaire besluitvormingsprocessen benadrukten. België heeft ook de deelname gefinancierd van een Malinese experte inzake de participatie van vrouwen aan vredes- en veiligheidsprocessen aan een panel tijdens de ***European Development Days*** in Brussel (juni 2019).	Buitenlandse Zaken

	Op 13/11 organiseerde België een **mid term review evenement** in samenwerking met 'Platform 1325'. Dit evenement had als doel om de uitvoering van het derde Belgisch Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' te evalueren en naar de toekomst toe verder te versterken. Aan dit evenement namen een 80-tal personen deel vanuit het maatschappelijk middenveld, Parlement, adviesorganen en relevante overheidsdiensten. De aanbevelingen die hieruit naar voren kwamen, werden vervolgens besproken tijdens de intern-Belgische Taskforce 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' en zullen waar mogelijk toegepast worden.	
28.b	In België sensibilisering voorzien rond de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid en het NAP.	
	Sensibiliseringsacties.	
	Het IGVM heeft de **rapportage over de uitvoering van het NAP rond Vrouwen, Vrede en Veiligheid in 2018** overgemaakt aan het Parlement en het op zijn website gepubliceerd. Het IGVM zette zijn steun verder aan het **Belgisch Actieplatform 1325**, een samenwerkingsverband van organisaties die de resoluties inzake Vrouwen, Vrede en Veiligheid ondersteunen en pleiten voor de concrete uitvoering hiervan. Het Instituut leverde ook logistieke en financiële ondersteuning voor de Mid-term review voorzien in dit NAP en droeg bij aan de inhoud van dit evenement (zie 34.a).	Gelijke Kansen
	Budgetlijn voor eigen acties voorzien.	
	De budgetlijn **'Uitvoering engagement NAP Resolutie 1325'** werd voorzien in het budget 2019 van het IGVM en gebruikt voor de uitvoering van de acties hierboven. Verschillende organisaties die **structurele werkingssubsidies** krijgen van het IGVM werken ook rond het thema 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid.	Gelijke Kansen
29.	**Stimuleren van de steun voor en de toepassing van, de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid op het internationaal niveau.**	
29.a	Toevoegen van een hoofdstuk 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid' aan de vragenlijst inzake de '*Code of Conduct on politico-military aspects of Security'* van de OVSE.	
	Toevoeging hoofdstuk.	
	Het *Conflict Prevention Centre* van de OVSE heeft in 2009 een positieve beslissing genomen omtrent de ***"Code of Conduct on politico-military aspects of Security Questionnaire"***, die vanaf dan jaarlijks door de deelnemende staten dient ingevuld te worden. Op vraag van Denemarken werd aan deze beslissing tevens een "interpretatieve verklaring" toegevoegd waarbij deelnemende staten gevraagd worden informatie te geven over het onderwerp 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid'. Dit impliceert dat deelnemende staten niet verplicht zijn om informatie over het desbetreffende onderwerp te geven bij het invullen van de vragenlijst maar dat dit wel aangemoedigd wordt. Hoewel België deze Deense verklaring in 2009 niet mee onderschreven heeft, verschaft ons land op vrijwillige basis informatie over 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' aangaande de *Code of Conduct*.	Buitenlandse Zaken

29.b	Ondersteunen van initiatieven om het thema van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid op de agenda van de OVSE te houden.	
	Ondernomen interventies.	
	België dringt er ten stelligste op aan dat in de **EU-verklaringen** binnen het OVSE-forum voor Veiligheidssamenwerking en de contactgroepen de nadruk wordt gelegd op het belang voor de lidstaten van de uitvoering van Resolutie 1325 en dat de lidstaten actieve steun toezeggen voor elke inspanning die gericht is op een snelle en ambitieuze uitvoering van de agenda voor Vrouwen, Vrede en Veiligheid. Deze elementen zijn opgenomen in: • de EU-verklaring van 2 oktober 2019 over de uitvoering van Resolutie 1325 van de VNVR; • de EU-verklaring van 5 juni 2019 over Vrouwen, Vrede en Veiligheid; • de EU-verklaring van 5 april 2019 over de OVSE-verplichtingen inzake Vrouwen, Vrede en Veiligheid (Aziatische contactgroep); • de EU-verklaring over Vrouwen, Vrede en Veiligheid, "*Participation of women in the security sector: from the why to the how*". België steunt ook de initiatieven van het ***Transnational Threats Department*** van het OVSE-secretariaat, die verband houden met de agenda voor Vrouwen, Vrede en Veiligheid. De Belgische delegatie heeft onlangs deelgenomen aan het evenement voor de publicatie van het handboek over de rol van gender, getiteld *"Understanding the Role of Gender in Preventing and Countering Violent Extremism and Radicalization that Lead to Terrorism Good Practices for Law Enforcement"*.	Buitenlandse Zaken
29.c	Samenwerken met de NAVO en het *NATO Committee on Gender Perspectives* en ondersteunen van de opstelling en uitvoering van hun actieplan en indicatoren voor de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid.	
	Ondernomen interventies.	
	De VVV-agenda is een prioriteit voor de **Permanente Vertegenwoordiging van België bij de NAVO**. De permanente vertegenwoordiging ondersteunt het werk van de speciale vertegenwoordiger voor vrouwen, vrede en veiligheid in de vorm van tussenkomsten op officiële vergaderingen en door deel te nemen aan de werkgroep "Vrienden van 1325", een informele groep van gelijkgezinden en partners die de integratie van de VVV-agenda in de verschillende beleidsgebieden van de NAVO ondersteunen. De vertegenwoordiging zet zich meer bepaald actief in voor een NAVO-beleid tegen seksuele uitbuiting en misbruik. Daarnaast neemt de permanente vertegenwoordiging deel aan de maandelijkse lunches van de Permanente Vertegenwoordigers die de Speciale Vertegenwoordiger over dit onderwerp organiseert. Tot slot heeft de Belgische regering beslist om haar volledige bijdrage (75.000 euro) te besteden aan de ontwikkeling van VVV-opleidingsmodules voor het NAVO-hoofdkwartier. Deze modules zijn erop gericht het institutionele kader en de kennis ter zake binnen de civiele en militaire structuren van de NAVO te versterken.	Buitenlandse Zaken
	De **NCGP** onder het voorzitterschap van LtKol SBH D'HERT vond plaats van 04 tot 07 juni 2019 met als thema "Integration Gender Perspective and Accountability: Top-down versus Bottum-up Approach". Het voorzitterschap van de NCGP werd op 07 juni 2019 overgedragen aan de Nederlandse Defensie.	Defensie

29.d	Aanmoedigen en steunen van de toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid door internationale en regionale organisaties.	
	Ondernomen interventies.	
	In multilaterale fora en bilaterale gesprekken pleit België regelmatig voor de uitvoering van resolutie 1325 (en andere gerelateerde resoluties).	Buitenlandse Zaken
	De Vice-Chef Defensie heeft op 04 Juni 2019 deelgenomen aan **the NCGP - Open Conference**.	Defensie
29.e	Binnen de EU pleiten voor een versterking van de inspanningen met betrekking tot de uitvoering van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid, met inbegrip van het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid, en het bijstaan van de EEAS in deze taak.	
	Ondernomen interventies.	
	België is in alle **GVDB-discussies**, samen met Zweden, blijven pleiten voor een volledige uitvoering van het EU GAP II en voor de systematische aanstelling van een '*gender advisor'* in elke missie. In de Compact civiele GVDB, die in november 2018 door alle EU LS werd aangenomen, gaat BE ook engagement 16 aan, met name "een meer diepgravende en systematische mainstreaming van mensenrechten en gender aspecten in alle civiele GVDB-missies, met inbegrip om als algemene regel steeds een toegewezen adviseur in mensenrechten en gender toe te voegen aan de missie. Actief de toename promoten van de vertegenwoordiging van vrouwen op alle niveaus van de missie, gebaseerd op hogere nationale bijdragen en overeenkomstig EU en internationale beleids- en richtlijnen." België heeft ook actief deelgenomen aan elke vergadering van de **EU Taskforce inzake Vrouwen, Vrede en Veiligheid**, waarbij ons land de uitwerking van een EU Actieplan inzake Vrouwen, Vrede en Veiligheid constructief steunde.	Buitenlandse Zaken
29.f	De toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid blijven vragen bij alle vredesmissies en civiele crisisbeheersingsmissies, zowel bij de voorbereiding als bij de uitvoering.	
	Ondernomen interventies.	
	Zie het antwoord op vraag 29e.	Buitenlandse Zaken
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Defensie
30.	**Stimuleren van de toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid in andere landen.**	
30.a	Pleiten voor de toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid, o.a. via de aanname van een NAP, in andere landen, in het bijzonder die in een fragiele situatie, en deze landen hierbij ondersteunen.	
	Landen waaraan steun inzake het thema vrouwen, vrede en veiligheid werd gegeven, type steun en partners.	
	België steunde *UN Women - Afghanistan Country Office* met een **bijdrage** van 2.000.000 EUR (periode 2019-2020), ter bevordering van hun activiteiten inzake de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda in het land.	Buitenlandse Zaken
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Ontwikkelingssamenwerking

	Bilaterale en regionale oproepen waarin het thema vrouwen, vrede en veiligheid werd aangehaald.	
	Tijdens **bilaterale consultaties** met andere landen kaart België regelmatig het thema gender aan, waarbij ons land in herinnering brengt dat het een Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' uitvoert, en andere landen aanbiedt expertise uit te wisselen inzake deze thematiek. Ook op **regionale en multilaterale fora** neemt België relevante gelegenheden te baat om het thema 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' aan te kaarten, zoals tijdens open debatten in de Afrikaanse Unie en in de VNVR. Twee concrete voorbeelden hiervan zijn de Belgische oproepen tot het ontwikkelen van Nationale Actieplannen in het kader van een open debat in de Vrede en Veiligheidsraad van de Afrikaanse Unie (17/10) en tijdens een informele Arria vergadering inzake het Midden-Oosten en Noord-Afrika (24/1).	Buitenlandse Zaken
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2019.	Ontwikkelingssamenwerking
	Aantal en type acties ondernomen door diplomatieke missies om het thema vrouwen, vrede en veiligheid aan te kaarten.	
	De **diplomatieke posten** hebben vele evenementen/debatten/ontmoetingen/conferenties georganiseerd of eraan deelgenomen, inzake gender in het algemeen, of meer specifiek de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda. Enkele voorbeelden: **Bamako**: Organisatie van een workshop inzake de VVV-agenda in Mali (zie vraag 27c). **Berlijn**: Organisatie van een evenement inzake SRGR (zie vraag 3b). **Buenos Aires**: Organisatie van een debat inzake vrouwenrechten, in samenwerking met UN Women. **Islamabad**: In het kader van de Belgische coördinatie van de festiviteiten van de Week van de Francofonie, organiseerde de ambassade een filmvertoning van "L'homme qui répare les femmes", gevolgd door een uitgebreid debat. **Jeruzalem**: In het kader van een bredere campagne inzake vrouwenrechten gedragen door meer dan 30 (inter)nationale partners vanuit het middenveld, organiseerde de ambassade o.a. een debat inzake VNVR-resolutie 1325 in Ramallah. Tijdens een debat in het kader van internationale vrouwendag werd ook het derde Belgisch Nationaal Actieplan Vrouwen, Vrede en Veiligheid voorgesteld; **Lima**: In het kader van de campagne 'Belgica Contigo' werden verschillende evenementen georganiseerd (bv een stripwedstrijd, theatervoorstellingen …), waarbij gendergelijkheid als prominent thema naar voren werd geschoven; **Luxemburg**: Deelname aan de conferentie "Stand Speak Rise Up" georganiseerd door Luxemburg met een focus op seksueel geweld. **Maputo**: Deelname aan de conferentie voor de lancering van het Platform 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid' georganiseerd door organisaties uit het middenveld, met betrekking tot het recent aangenomen Nationaal Actieplan. **Nairobi**: Deelname aan workshop getiteld "VN-sancties en gendergerelateerde zaken", georganiseerd door Canada en de NGO *Compliance and Capacity Skills International*. Deze consultatie maakt deel uit van een project inzake "handboeken over goede praktijken" voor VN sancties dat gecosponsord wordt door België. Belgische ambassades wereldwijd hebben ook evenementen georganiseerd of deelgenomen aan evenementen in het kader van **internationale vrouwendag** en de **internationale dag tegen geweld tegen vrouwen**.	Buitenlandse Zaken
	In Palestina organiseerde België, in nauwe samenwerking met het Palestijnse ministerie van Vrouwenzaken, samen met Noorwegen en Zweden een debat over "Vrouwen, Vrede en Veiligheid" ter gelegenheid van de Internationale Vrouwendag 2019.	Ontwikkelingssamenwerking

	De bijeenkomst werd bijgewoond door zendingshoofden, beleidsmakers, de EU-genderwerkgroep, bevoegde VN-agentschappen en actoren uit de civiele maatschappij, waaronder vrouwencoalities die rond dit thema werken. De bedoeling was om voor het eerst alle belangrijke Palestijnse actoren die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de resolutie en de internationale actoren die de opstelling van het Nationaal Actieplan hebben gesteund, bijeen te brengen.	
31.	**Versterken van de toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid via de verzoeken van de donoren.**	
31.a	De aandacht vestigen op de uitvoering van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid bij de coördinatie van donoren in partnerlanden en, naast de bestaande gendercoördinatie, een versterking vragen van de coördinatie inzake de toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid.	
	Naam en aantal partnerlanden waar er deelgenomen wordt aan coördinatie rond het thema vrouwen, vrede en veiligheid met donorlanden en type coördinatie.	
	In Marokko is België medevoorzitter van de themagroep Gender van de Europese Unie. Het doel van deze groep is om een sectordialoog en coördinatie tussen de partners over het genderthema tot stand te brengen en de beleidsdialoog met de nationale partners over dit onderwerp te bevorderen. De post in Rabat neemt bovendien actief deel aan de inspanningen om de genderacties van de lidstaten en de EU in Marokko te coördineren en te harmoniseren. Sommige vergaderingen worden uitgebreid naar andere niet-EU-partners.	Ontwikkelingssamenwerking

DOELSTELLING 6: Opvolgen en monitoren van de uitvoering van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda en het NAP

32.	**De uitvoering van het NAP coördineren**	
32.a	Twee keer per jaar bijeenkomen om de uitvoering van het NAP te bespreken.	
	Aantal bijeenkomsten van de taskforce VVV.	
	In 2019 werden er **drie bijeenkomsten georganiseerd van de Taskforce VVV**. Tijdens al deze bijeenkomsten werd informatie uitgewisseld over de uitvoering van het NAP. Op 26 februari werd eveneens besproken hoe de rapportage aan het Parlement beter gebruikt kan worden. Tijdens de bijeenkomst van 22 augustus werd de Mid-term review ook voorbereid. De aanbevelingen uit deze review werden besproken tijdens de bijeenkomst van 17 december.	Buitenlandse Zaken Ontwikkelingssamenwerking Defensie Binnenlandse Zaken Justitie Gelijke Kansen
33.	**Het Parlement informeren.**	
33.a	Jaarlijks rapporteren over de geboekte vooruitgang voor elke actielijn en elk opvolgingsinstrument.	
	Aan het Parlement overgemaakte rapporten.	
	Bijdrage ontvangen op 7 januari 2020.	Buitenlandse Zaken
	Bijdrage ontvangen op 17 januari 2020.	Ontwikkelingssamenwerking
	Bijdrage ontvangen op 18 februari 2020.	Defensie
	Bijdrage ontvangen op 14 februari 2020.	Binnenlandse Zaken
	Bijdrage ontvangen op 18 december 2019.	Justitie
	Op basis van de bijdragen over het jaar 2018 werkte het IGVM in het voorjaar van 2019 **het tweede rapport voor het Parlement** uit. In augustus 2019 stuurde het IGVM de betrokken departementen de **vraag om hun bijdragen voor het rapport 2019** tegen eind december 2020 door te sturen.	Gelijke Kansen
34.	**Het middenveld informeren en betrekken.**	
34.a	Verzekeren van de uitwisseling van informatie, de netwerking van de in België beschikbare genderexpertise en het overleg met het maatschappelijke middenveld, in elk geval in het midden en aan het einde van de periode die het NAP beslaat.	
	Organisatie van twee evenementen van rapportering en overleg. Aantal middenveldorganisaties dat heeft deelgenomen.	
	De FOD Buitenlandse Zaken en het IGVM organiseerden op 13 november 2019 in samenwerking met de Taskforce VVV en de	Buitenlandse Zaken

	Vrouwenraad een **Mid-term review** in het Egmontpaleis met als doel de uitvoering van het derde Belgisch Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' te evalueren en naar de toekomst toe verder te versterken. De review nam de vorm aan van een consultatie met het maatschappelijk middenveld en het federaal Parlement en bestond uit een internationaal panel, een vraag-en-antwoordsessie met federale administraties en workshops. 31 parlementairen en vertegenwoordigers van 40 organisaties van het middenveld hadden zich ingeschreven voor dit evenement.	Ontwikkelingssamenwerking Defensie Binnenlandse Zaken Justitie Gelijke Kansen
35.	**Het middenveld uit de partnerlanden betrekken.**	
35.a	De uitwisseling van informatie verzekeren en het maatschappelijke middenveld uitnodigen deel te nemen aan de opvolging door te rapporteren over elementen doorgegeven door lokale organisaties die deel uitmaken van hun netwerk, in het bijzonder lokale organisaties in partnerlanden van de Belgische ontwikkelingssamenwerking.	
	Uitnodigingen en resultaten.	
	In Palestina onderhoudt de technische genderwerkgroep zeer goede relaties met middenveldorganisaties en VN-organisaties. Er worden regelmatig raadplegingen en briefings gehouden over de laatste ontwikkelingen op het gebied van gender. Er werd een taskforce opgericht voor de organisatie van campagnes en om te lobbyen bij beleidsmakers voor het uitvaardigen en goedkeuren van wetten ten gunste van vrouwen.	Ontwikkelingssamenwerking
36.	**De EU informeren.**	
36.a	Antwoorden op vragen voor input over de opvolging van de EU-indicatoren betreffende resolutie 1325.	
	Verstrekte informatie.	
	België maakte in maart een **bijdrage** over aan de EU in antwoord op de vragenlijst inzake deze indicatoren (*Revised indicators for the Comprehensive approach to the EU implementation of the UN Security Council Resolutions 1325 and 1820 on women, peace and security*).	Buitenlandse Zaken
37.	**De VN informeren.**	
37.a	Antwoorden op vragen voor input van het VN-Secretariaat betreffende de opvolging van resolutie 1325.	
	Verstrekte informatie.	
	In aanloop naar de **25ste verjaardag van de vierde wereldconferentie over vrouwen** in 2020 (Beijing+25), heeft België in juni een rapport overgemaakt aan UN Women inzake de uitvoering van de Beijing Verklaring en Platform voor Actie in België in de afgelopen 5 jaar, in antwoord op een vragenlijst van UN Women.	Buitenlandse Zaken

4. BIJLAGEN

Bijlage 1: Afkortingen

Bijlage 2: Documenten rond de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda

Bijlage 1: Afkortingen

ACOS Ops&Trg: Stafdepartement Operaties en Training van het Ministerie van Landsverdediging
ACOS Strat: Stafdepartement Strategie van het Ministerie van Landsverdediging
ANGS: Actoren van de Niet-Gouvernementele Samenwerking
APEFE: Association pour la Promotion de l'Education et de la Formation à l'Etranger (Organisatie voor de bevordering van het Onderwijs en de Opleiding in het Buitenland)
APMBC: Anti-Personnel Mine Ban Convention (Verdrag inzake het verbod op antipersoonsmijnen)
ASF: Avocats Sans Frontières (Advocaten Zonder Grenzen)
ATT: Arms Trade Treaty (Wapenhandelsverdrag)
BGV: Bevel Grondgebied te Verlaten
BIVR: Bewijs van Inschrijving in het Vreemdelingenregister
B.S.: Belgisch Staatsblad
BGT: Basic Generic Training
BTC: Belgische Technische Coöperatie
BTWC: Biological and Toxin Weapons Convention (Verdrag Biologische en Toxinewapens)
CAW: Centrum Algemeen Welzijnswerk
CCM: Convention on Cluster Munitions (Verdrag rond Clustermunitie)
CCW: Convention on Certain Conventional Weapons (Verdrag inzake bepaalde conventionele wapens)
CD: Conference on Disarmament (Conferentie over Ontwapening)
CEDAW: Convention on the elimination of all forms of discrimination against women (Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen
CEFOTRAR: Centre de Formation des Travailleurs Rwandais
CGVS: Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen
CIMIC: Civil Military Co-operation (Burgerlijk-militaire samenwerking)
CSW: Commission on the Status of Women (Commissie voor de Status van de Vrouw)
CWV: Conventionelewapensverdrag
CTED: Counter-Terrorism Committee Executive Directorate
CVE: Countering Violent Extremism (Bestrijden van geweldadig extremisme)
CWC: Chemical Weapons Convention (Verdrag Chemische Wapens)
DDR: Disarmament, Demobilization and Reintegration (Ontwapening, Demobilisatie en Re-integratie)
DG Com: Algemene Directie Communicatie van het Ministerie van Landsverdediging
DGD: Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
DG HR: Algemene Directie Human Resources van het Ministerie van Landsverdediging
DG JUR: Algemene Directie Juridische Steun en Bemiddeling van het Ministerie van Landsverdediging
DG MR: Algemene Directie Material Resources van het Ministerie van Landsverdediging

DRC: Democratische Republiek Congo
DVZ: Dienst Vreemdelingenzaken
EASO: European Asylum Support Office (Europees Ondersteuningsbureau voor Asielzaken)
EEAS: European External Action Service (Europese Dienst voor Extern Optreden)
Enabel: Belgisch ontwikkelingsagentschap
EU: Europese Unie
FAO: United Nations Food and Agriculture Organization (Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties)
Fedasil: Federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers
FEDPOL: Federale Politie
FOD: Federale Overheidsdienst
GAP II: EU Gender Action Plan II 2016-2020(het tweede Gender Actieplan van de EU)
GENAD: Gender Advisor
GFP: Gender Focal Point
GREVIO: Expertengroep inzake de bestrijding van geweld tegen vrouwen en huishoudelijk geweld van de Raad van Europa
GVDB: Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid
IAO: Internationale Arbeidsorganisatie
IGA: Inkomens generende activiteiten
IGVM: Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen
ISP: Indicatief Samenwerkingsprogramma
LOI: Lokaal Opvanginitiatief
MC: Military Committee (Militair Comité)
MINUSMA: United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali
MRR: Mensenrechtenraad
NAP: Nationaal Actieplan
NAVO: Noord-Atlantische Verdragsorganisatie
NCGP: NATO Committee on Gender Perspectives
NGA: Niet-gouvernementele actor
NGO: Niet-gouvernementele organisatie
OCAD: Orgaan voor de Coördinatie van de Analyse van de Dreiging
OESO: Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OVSE: Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa
PBC: Peacebuilding Commission (Commissie Vredesopbouw)
RSM: Resolute Support Mission van de NAVO in Afghanistan
SRGR: Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten
SRVN: Speciale Rapporteur van de Verenigde Naties
SSR: Security Sector Reform (Hervorming van de veiligheidssector)
SVSG: Speciale Vertegenwoordiger-ster van de Secretaris-generaal
UNDP: United Nations Development Programme (VN Ontwikkelingsprogramma)

UNFPA: United Nations Population Fund (VN Bevolkingsfonds)
UN-Habitat: United Nations Human Settlements Programme (VN Programma voor Menselijke Nederzettingen)
UNHCR: United Nations High Commissioner for Refugees (VN Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen)
UNICEF: United Nations Children's Fund (Kinderfonds van de Verenigde Naties)
UNPoA: United Nations Programme of Action on Small Arms and Light Weapons (Actieprogramma van de Verenigde Naties over Kleine en Lichte Wapens)
UNRWA: United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (Vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties die zich richt op hulp en ontwikkeling van de Palestijnse vluchtelingen in het Midden-Oosten)
UNSCR: United Nations Security Council Resolution (Resolutie van de VN-Veiligheidsraad)
UN Women: United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women (Entiteit van de Verenigde Naties voor Gendergelijkheid en de Empowerment van Vrouwen)
UPR: Universal Periodic Review (Universeel Periodiek Onderzoek)
VGV: Vrouwelijke Genitale Verminking
VN: Verenigde Naties
VNAV: VN Algemene Vergadering
VNVR: VN-Veiligheidsraad
VNVRR: VN-Veiligheidsraadresolutie
VVV: Vrouwen, Vrede en Veiligheid
WVP: Wereldvoedselprogramma

Bijlage 2: Documenten rond de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda

1. Verenigde Naties

- VNVRR 1325:
  http://www.undocs.org/S/RES/1325(2000)

- VNVRR 1820
  http://www.undocs.org/S/RES/1820(2008)

- VNVRR 1888
  http://www.undocs.org/S/RES/1888(2009)

- VNVRR 1889
  http://www.undocs.org/S/RES/1889(2009)

- VNVRR 1960
  http://www.undocs.org/S/RES/1960(2010)

- VNVRR 2106
  http://www.undocs.org/S/RES/2106(2013)

- VNVRR 2122
  http://www.undocs.org/S/RES/2122(2013)

- VNVRR 2242
  http://www.undocs.org/S/RES/2242(2015)

- VNVRR 2467
  https://www.undocs.org/S/RES/2467(2019)

- VNVRR 2493
  https://www.undocs.org/S/RES/2493(2019)

- Women and peace and security. Report of the Secretary-General on the indicators to monitor the implementation of Security Council resolution 1325 (2000)
  http://www.undocs.org/S/2010/173

- Preventing Conflict, Transforming Justice, Securing the Peace. A Global Study on the Implementation of United Nations Security Council resolution 1325
  http://wps.unwomen.org/pdf/en/GlobalStudy_EN_Web.pdf

2. Europese Unie

- EU Strategic Approach to Women, Peace and Security
  https://www.consilium.europa.eu/media/37412/st15086-en18.pdf

- EU Action Plan on Women, Peace and Security (WPS) 2019-2024
  https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11031-2019-INIT/en/pdf

3. België

- Vrouwen, Vrede en Veiligheid – Belgisch Nationaal Actieplan voor de implementatie van VN Veiligheidsraadresolutie 1325 (2009-2012):
  http://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/vrouwen_vrede_en_veiligheid_belgisch_nationaal_actieplan_voor_de_implementatie_van_vn

- Belgisch Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid': Stand van zaken – December 2011:
  http://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/belgisch_nationaal_actieplan_vrouwen_vrede_en_veiligheid_stand_van_zaken

- Tweede Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' (2013-2016), ter uitvoering Van VN-Veiligheidsraadresolutie 1325
  http://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/nationaal_actieplan_vrouwen_vrede_veiligheid_2013-2016_

- Eerste rapportage aan het Parlement inzake het 'Tweede Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' (2013-2016), ter uitvoering van VN Veiligheidsraadresolutie 1325' - 2013-2014
  http://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/tweede_nationaal_actieplan_vrouwen_vrede_veiligheid_2013-2016_ter_uitvoering_van_vn_veiligheidsraadresolutie_1325_rapportage_2013-2014

- Tweede rapportage aan het Parlement inzake het 'Tweede Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' (2013-2016), ter uitvoering van VN Veiligheidsraadresolutie 1325' - 2015
  http://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/tweede_nationaal_actieplan_vrouwen_vrede_veiligheid_2013_2016_ter_uitvoering_van_vn

- Derde rapportage aan het Parlement inzake het 'Tweede Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' (2013-2016), ter uitvoering van VN Veiligheidsraadresolutie 1325' - 2016
  http://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/tweede_nationaal_actieplan_vrouwen_vrede_veiligheid_2013_2016_ter_uitvoering_van_vn_0

- Derde Nationaal Actieplan ‘Vrouwen, Vrede, Veiligheid’ (2017-2021)
  http://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/derde_nationaal_actieplan_vrouwen_vrede_veiligheid_2017_2021

- Eerste rapportage aan het Parlement over Derde Nationaal Actieplan ‘Vrouwen, Vrede, Veiligheid’ (2017-2021) - 2017
  https://igvm-iefh.belgium.be/sites/default/files/rapportage_nap_vvv_2017_compilatie_nl.pdf

- Tweede rapportage aan het Parlement over Derde Nationaal Actieplan ‘Vrouwen, Vrede, Veiligheid’ (2017-2021) - 2018
  https://igvm-iefh.belgium.be/sites/default/files/rapportage_2018_nap_vvv_-_finaal_nl.pdf